

การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลอง
ที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอ ปากเกร็ด
จังหวัด นนทบุรี

ปริญาพนธ์

ของ

เสาวนีย์ ศรีมนตรี

20 S.A. 2539

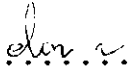
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2539

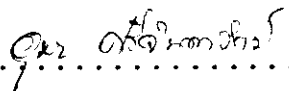
๙ ๕๒๖๖

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

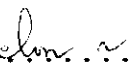
..... ประธาน

(ศาสตราจารย์ ดร.พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

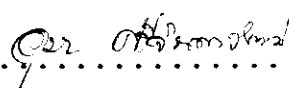
..... กรรมการ

(อาจารย์อูษา ศรีจินดารัตน์)

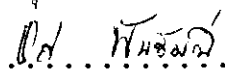
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ศาสตราจารย์ ดร.พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

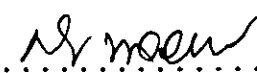
..... กรรมการ

(อาจารย์อูษา ศรีจินดารัตน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธมณี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ .. 10 .. เดือน .. พฤษภาคม .. พ.ศ. 2539 ..

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์ และรองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี ที่กรุณาให้คำปรึกษาพร้อมทั้งแนวความคิด ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสตะนนท์ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์บุญชู ธรรมจาโร ผู้อำนวยการ อาจารย์ ธรณิศวรร จิตขวัญ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อาจารย์จำเนียร คงเรือง และคณะครูที่สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในทุกด้าน ตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง และขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณศรีระพร จันทโนทก คุณชรีรียนาท จิตต์บรรเทา คุณวรายุทธ ทวีลาภ และขอขอบคุณพี่ เพื่อน ๆ น้อง ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ และคอยให้กำลังใจในการทำงานจนสำเร็จลงด้วยดี

ผลความดีจากการวิจัยครั้งนี้ขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา-มารดา คุณอรรพรรณ เตชะไพฑูริย์ คุณอุกฤษ มหาชัย คุณอริยะ มหาชัย เป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจจนกระทั่งประสบความสำเร็จในครั้งนี้

เสาวนีย์ ศรีมนตรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
คำนำ.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	21
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	21
งานวิจัยในประเทศ.....	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง...	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง.....	45
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	45
งานวิจัยในประเทศ.....	47
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง.....	49
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง.....	49

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง.....	53
งานวิจัยในประเทศ.....	53
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	54
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	56
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	57
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	58
แบบแผนการทดลอง.....	65
การดำเนินการทดลอง.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
บทย่อ.....	73
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	73
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	73
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	74

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	74
การดำเนินการทดลอง.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	76
อภิปรายผล.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก.	94
ภาคผนวก ข.	111
ภาคผนวก ค.	241
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	247

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนนักเรียนที่มีวินัยในตนเองต่ำที่ได้จากการตอบ แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" และจากการตอบแบบสอบถาม วินัยในตนเอง.....	57
2	แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Two Group Pretest-Posttest Design..	65
3	เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	70
4	เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง.....	71
5	เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้ เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง.....	72
6	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวินัยในตนเอง.....	242
7	แสดงวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	243
8	แสดงวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2..... ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง.....	244
9	แสดงวินัยในตนเองเป็นรายด้านของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ.....	245
10	แสดงวินัยในตนเองเป็นรายด้านของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง.....	246

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม และจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เน้นคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนระดับประถมศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2528 : 9) ดังนี้ คือ ความเสียสละ ความมีวินัยในตนเอง ความขยันหมั่นเพียร รู้จักคิดวิจารณ์ ความมีขั้นตอนธรรมต่อคำวิจารณ์ ความมีน้ำใจนักกีฬา การสร้างเสริมคุณธรรมเหล่านี้สามารถกระทำได้โดยอาศัยการเรียนการสอนของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งได้แก่ วิชาจริยศึกษา ศิลปะศึกษา พลศึกษา ดนตรี กลุ่มสร้างเสริมเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 22)

วินัยเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับนักเรียน โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญในการสร้างเสริมวินัยแก่นักเรียน ดังที่ ภิญโญ สาธร (2523 : 198-199) กล่าวว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมจะสงบสุขได้หากดูแลนักเรียนให้รักษาระเบียบวินัยทั้งของตนเองและของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด และ เมธี ปิลันธนาพันธ์ (2523 : 327) กล่าวว่า วินัยจะช่วยปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเอง ก่อให้เกิดผลดีทั้งแก่นักเรียนและสังคมที่เกี่ยวข้อง ในปัจจุบันครูและผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนที่

ไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง ทำให้นักเรียนปฏิบัติตนตามใจตัวเอง มุ่งทำอะไรเฉพาะที่ตนถูกใจมากกว่าถูกต้อง อาจจะทำให้กระทบกระเทือนความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของคนอื่นที่อยู่ร่วมกัน และนำไปสู่บรรยากาศที่ไม่เป็นสุข ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่อสังคมและประเทศชาติ ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเหล่านี้มาจากการที่สมาชิกในสังคมขาดวินัยทางสังคม การที่บุคคลจะมีวินัยทางสังคมได้นั้น บุคคลจะต้องมีวินัยในตนเองก่อน เพราะวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองให้มีวินัยทางสังคม และการที่จะสร้างวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นต้องทำอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการแนะนำอบรมสั่งสอนจากบิดา มารดา และบุคคลอื่นตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2522 : 19-70) ที่พบว่า การปลูกฝังการมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นและควรปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีแก่เด็ก โดยควรจะได้รับ การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมทางตรงและทางอ้อมจากศาสนา สังคมและการสอนจากโรงเรียน แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบันการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวมีประสิทธิภาพน้อยลง เนื่องจากบิดามารดาต้องดิ้นรนชวนขวายในการทำมาหากินมากขึ้น ไม่มีเวลาสั่งสอนบุตรมากนัก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะช่วยพัฒนาระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยเฉพาะการมีวินัยในตนเองเป็นส่วนสำคัญในการที่จะพัฒนาอุปนิสัยของเด็กให้ได้ดี

ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์ครูหัวหน้าสาย และครูที่สอนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มวิชาเสริมสร้างลักษณะนิสัยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 15 คน พบว่า นักเรียนร้อยละ 50 มีปัญหาเกี่ยวกับวินัยในตนเอง เช่น หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต ไม่เข้าแถวรอรับบริการต่าง ๆ ไม่ตั้งใจในถึงขณะ ส่งงานไม่ตรงตามกำหนดเวลา และปฏิบัติตนตามใจตัวเอง ซึ่งพฤติกรรม

เหล่านี้ครูหัวหน้าสายระบุว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 312 คน มีปัญหาเกี่ยวกับวินัยในตนเองร้อยละ 58.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 324 คน มีปัญหาเกี่ยวกับวินัยในตนเอง ร้อยละ 60.5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 308 คน มีปัญหาเกี่ยวกับวินัยในตนเองร้อยละ 54.6 และผู้วิจัยได้ไปสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูหัวหน้าสาย และครูที่สอนกลุ่มวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวินัยในตนเองอีกครั้งหนึ่งกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 157 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 324 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยในตนเอง พบว่า นักเรียนร้อยละ 60 มีปัญหาเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยในตนเอง ได้แก่ หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต ไม่เข้าแถวรอรับบริการต่าง ๆ ไม่ทิ้งขยะในถังขยะ ส่งงานไม่ทันตามกำหนด เดินลัดสนาม ไม่ยอมรับผิดชอบเมื่อกระทำผิด ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มีผลกระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียนแล้วยังส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอีกด้วย

ในการพัฒนาวินัยในตนเองนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังที่ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ เช่น การใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุญทวีภิก อ่าเภอบุญทวีภิก จังหวัดอุบลราชธานี (พรณทิพย์ ฟั่นทอง. 2534 : 69) การทดลองเชิดหนังตะลุงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (ยุพดี เตชะอังกูร. 2525 : 42-44) การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. 2525 : 52-54) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะนำ

วิธีการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลอง มาพัฒนาวินัยตนเองของนักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังที่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536:52) กล่าวว่า เทคนิคแม่แบบเป็นกลวิธีในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยให้ผู้ประสงค์จะเลียนแบบสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของแม่แบบที่ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ และผลจากการเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของแม่แบบจะทำให้ผู้เลียนแบบสามารถปรับเปลี่ยนและแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เช่นเดียวกับแม่แบบ และสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528:79) ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิคแม่แบบว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกต ฟัง หรืออ่าน เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล หรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป นอกจากนี้ แบนดูรา (Bandura, 1977 : 22-27) กล่าวว่า พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จากแม่แบบโดยกระบวนการสังเกต (Observational Learning) ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้อื่น เช่น การได้ยินคำบอกเล่า การได้อ่านข่าวสารบันเทิง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางอ้อมและจะเป็นข้อมูลที่บุคคลนำมาพิจารณาสำหรับการกระทำพฤติกรรมใหม่ในอนาคต ผู้ที่ช่างสังเกตและช่างคิดก็จะมีโอกาสเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่าและลึกซึ้งกว่าและผู้เรียนที่ประสบตัวอย่างหรือแบบอย่างที่แตกต่างกันก็จะเกิดการเรียนรู้ที่ต่างกันด้วย เมื่อบุคคลได้เห็นตัวแบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้น และสัญลักษณ์เหล่านี้จะชี้้นำให้แสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

สำหรับการใช้สถานการณ์จำลองนั้น ทิศนา ขัมมณี (2522:202) กล่าวว่า เป็นการจำลองสถานการณ์หรือการสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับ

มากเกินไป นอกจากนี้ สำเร็จ เวชสมุทร (2523 : 18-19) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง คือ การจำลองสถานการณ์หรือสภาพการณ์นั้นจำลองมาจากสภาพที่เป็นจริง หรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็จริงในสังคมมากที่สุดแล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดง ออกความเห็น หรือหาทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ การปฏิบัติเหล่านี้ผู้เรียนจะได้กระทำเหมือนว่าเขายู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการฝึกที่ไม่ทำให้ผู้เรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอยู่ในสภาพที่เป็นอันตราย หรือได้รับความเสียหายใด ๆ อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด มีโอกาสตัดสินใจแก้ปัญหาของเขา

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการใช้เทคนิคแม่แบบ และการใช้สถานการณ์จำลองมาใช้ในการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ และการใช้สถานการณ์จำลองว่า สามารถพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบวินัยในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น หลังจากการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น หลังจากการใช้สถานการณ์จำลอง
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีวินัยในตนเองแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนำเทคนิคแม่แบบ และสถานการณ์จำลองไปใช้พัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 81 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวนกลุ่มละ 12 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

3.1.1 การใช้เทคนิคแม่แบบ

3.1.2 การใช้สถานการณ์จำลอง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ วินัยในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วินัยในตนเอง หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคม โดยเกิดจากความสำนึกตัวขึ้นมาเองแม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอกและภายในเป็นอุปสรรค ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้

ลักษณะของนักเรียนที่มีวินัยในตนเองสำหรับการวิจัยครั้งนี้มี 5 ลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 เคารพสิทธิของผู้อื่น ได้แก่ ไม่หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต ไม่บังคับให้บุคคลอื่นกระทำตามความต้องการของตน

1.2 ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ได้แก่ การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเพื่อรอรับบริการต่าง ๆ ไม่เดินลัดสนาม

1.3 ตรงต่อเวลา ได้แก่ มาตรงตามเวลานัดหมาย ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

1.4 ยอมรับภาระกระทำของตนเอง ได้แก่ ยอมรับผิดเมื่อกระทำผิด ยอมรับผลงานการกระทำของตนเองทั้งที่ถูกต้องและที่ผิดพลาด

1.5 รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่ของพลเมืองดี ได้แก่ ทั้งขณะในที่ที่กำหนดให้ ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

วินัยในตนเองวัดได้จากแบบสอบถามวินัยในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การใช้เทคนิคแม่แบบ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกต เลียนแบบ และแสดงความคิดเห็นความรู้สึกที่มีต่อ

พฤติกรรมความมีวินัยของตัวแบบ ตลอดทั้งข้อดีและข้อบกพร่องของแม่แบบก่อนที่
จะนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มเกี่ยวกับวินัยในตนเองของนักเรียน
ที่นักเรียนแสดงออกที่เหมาะสมเป็นอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบวิถีทัศน์ที่แสดงเกี่ยวกับวินัยใน
ตนเองของนักเรียน ทั้งทางบวกและทางลบ ให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมจาก
ตัวแบบ

2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึก
เกี่ยวกับแม่แบบ และให้นักเรียนอภิปรายและซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่ได้สังเกต
ตลอดทั้งข้อดีและข้อบกพร่องของพฤติกรรมของแม่แบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิด
ที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบนั้น ๆ ตามหัวข้อที่ผู้วิจัยกำหนด

2.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมทางบวกหรือ
พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของแม่แบบและแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรม
ที่นักเรียนเลียนแบบ และเมื่อนักเรียนสามารถเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์
ของแม่แบบแล้วก็ให้นักเรียนนำไปปฏิบัติต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการใช้
เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
การใช้เทคนิคแม่แบบนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1

3. การใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดสภาพการณ์ให้
คล้ายคลึงกับสภาพจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน แล้วจัดให้นักเรียน
แสดงบทบาทตามลำดับของสถานการณ์นั้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์

และอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทที่ได้แสดง พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวินัยในตนเอง สถานการณ์จำลองนี้จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับวินัยในตนเอง การใช้สถานการณ์จำลองมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ของการใช้สถานการณ์จำลองให้นักเรียนทราบ จากนั้นให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาท

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ของสถานการณ์จำลองที่เตรียมไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ผู้วิจัยให้นักเรียนทบทวนและวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและอภิปราย ตลอดทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงตามสถานการณ์จำลองนั้น ๆ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การใช้สถานการณ์จำลองนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

1.1.1 ความหมายของเทคนิคแม่แบบ (Modeling Technique)

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536:52) ได้ให้ความหมายของเทคนิคแม่แบบว่า เป็นกลวิธีสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่วิธีหนึ่ง โดยผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบ ที่ผู้สังเกตหรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ และผลจากการเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของแม่แบบจะทำให้ผู้เรียนแบบสามารถปรับเปลี่ยนและแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เช่นเดียวกับแม่แบบ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528:79) ได้กล่าวถึงการ
ใช้เทคนิคแม่แบบว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกต ฟัง หรืออ่าน เกี่ยวกับ
พฤติกรรมของบุคคลหรือสัญลักษณ์แทนบุคคล แล้วประมวลเป็นข้อมูลในการแสดง
พฤติกรรมของตนต่อไป

จากความหมายของเทคนิคแม่แบบดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เทคนิค
แม่แบบ หมายถึง วิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการสังเกต เลียนแบบ และ
แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อพฤติกรรมของตัวแบบ

1.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานการวิจัยครั้งนี้ คือ ทฤษฎีการ
เรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา (Bandura.
1977 : 10 - 29) ซึ่งอธิบายแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมไว้ดังนี้คือ
พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่าง
บุคคลและสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนจะเลียนแบบตัวแบบ การเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการ
ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ รวมถึงการ
สังเกตการตอบสนองและปฏิกิริยาต่าง ๆ ของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ
ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตัวแบบ คำบอกเล่าเกี่ยวกับตัวแบบ ความ
น่าเชื่อถือของตัวแบบ ความมีชื่อเสียงของตัวแบบ ฯลฯ ผลจากการสังเกตจะทำให้
ให้ผู้สังเกตสามารถเลียนพฤติกรรมของตัวแบบหรือแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้
ทำให้ไม่ต้องลองผิดลองถูก พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์เป็นผลมาจากการ
เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์
พฤติกรรมกับผลที่เกิดขึ้น ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้จะกลายเป็นความเชื่อที่มีผลใน
การควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อประสบเหตุการณ์หนึ่งมนุษย์ก็เกิดความคาด
หวังเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดตามมาได้ ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล
ความกลัวขึ้นล่วงหน้า ความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำพฤติกรรมหนึ่งให้

เกิดผลตามมาที่ตนปรารถนา

การเรียนรู้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากประสบการณ์ตรงและจากการสังเกตการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองหรือผลที่เกิดจากกระทำต่าง ๆ ของตนเอง แต่วิธีเรียนรู้ด้วยประสบการณ์นี้มีข้อจำกัดตรงสิ่งที่จะเรียนรู้มีมากกว่าเวลาและโอกาสของผู้เรียนแต่ละคนจะอำนวย และผลของการกระทำบางอย่างก็เป็นอันตรายถ้าจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1.3 กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบ

แบนดูรา (Bandura, 1977 : 22 - 27) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จากแม่แบบโดยกระบวนการสังเกต (Observational Learning) ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้อื่น เช่น การได้ยินคำบอกเล่า การได้อ่านข่าวสาร บันทึก ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางอ้อม และจะเป็นข้อมูลที่บุคคลนำมาพิจารณาสำหรับการกระทำพฤติกรรมใหม่ในอนาคต ผู้ที่ช่างสังเกตและช่างคิดก็จะมีโอกาสเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่าและลึกซึ้งกว่า และผู้เรียนที่ประสบตัวอย่างหรือแบบอย่างที่แตกต่างกันก็จะเกิดการเรียนรู้ที่ต่างกันด้วย เมื่อบุคคลได้เห็นตัวแบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้น และสัญลักษณ์เหล่านี้จะชี้้นำให้แสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้จากแม่แบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. ความสนใจ (Attention Process) เป็น

กระบวนการรับรู้ลักษณะสำคัญของตัวแบบอย่างละเอียดที่สุดโดยการสังเกต และรวบรวมสิ่งที่รับรู้มาเป็นขั้นตอน บุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้ได้เลยถ้าขาดความสนใจและขาดความรู้พฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออก สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการนี้คือ

1.1 ลักษณะของแม่แบบ แม่แบบที่มีความเด่นชัด

จดจำง่าย มีความดึงดูดใจสูงไม่ซับซ้อน จะมีโอกาสทำให้ผู้สังเกตสนใจได้มาก นอกจากนี้ถ้าพฤติกรรม กิจกรรมและลักษณะของแม่แบบมีความสำคัญใกล้เคียงกับผู้สังเกต จะโน้มน้าวจิตใจให้ผู้สังเกตสนใจมากขึ้น

1.2 ลักษณะของผู้สังเกต กระบวนการนี้จะขึ้นอยู่กับ

ความสามารถในการสังเกต การรับรู้ การรวบรวมและตีความจากพฤติกรรมของแม่แบบ รวมทั้งความสนใจพฤติกรรมของแม่แบบ

2. การเก็บจำ (Retention Process) ในการ

เรียนรู้โดยการสังเกต บุคคลไม่สามารถจะเรียนรู้ได้มากถ้าปราศจากการเก็บจำ กระบวนการนี้เป็นการรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมของแม่แบบที่ได้สังเกตทุกครั้ง แล้วนำมาวางรูปแบบของพฤติกรรมที่เด่นชัดในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Coding) ที่จะทำให้จำพฤติกรรมของตัวแบบได้แม้จะเห็นตัวแบบในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตาม การเก็บจำในรูปสัญลักษณ์กระทำได้ 2 ลักษณะ คือ มโนภาพ (Imaginal Coding) และภาษา (Verbal Coding) การเก็บจำในรูปมโนภาพจะง่ายเมื่อมีการเสนอแม่แบบให้เห็นบ่อย ๆ ส่วนการเก็บจำในรูปภาษาพัฒนาดีกว่าและช่วยให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น เพราะสัญลักษณ์ในรูปภาษาสามารถให้ข้อมูลที่มากพอและง่ายต่อการสะสมความรู้ที่ได้มา นอกจากนี้การฝึกคิด หรือกระทำตามแม่แบบยังช่วยให้การเรียนรู้จากการสังเกตได้ผลดียิ่งขึ้น การเลียนแบบจึงอาจเกิดขึ้นตามการกระทำของแม่แบบโดยตรงทันทีหรืออาจเกิดขึ้นหลังจากสังเกตแม่แบบมาแล้วระยะหนึ่ง

3. การแสดงออก (Motor Reproduction Process)

เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตดัดแปลงสัญลักษณ์จากการเก็บจำมาเป็นการกระทำที่เหมาะสม กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นการตอบสนองอย่างดีที่สุดเพื่อให้สอดคล้องกับตัวแบบ ซึ่งจะช่วยให้สามารถ

เข้าใจบ่อเกิดและข้อบกพร่องของพฤติกรรมได้ ผู้สังเกตจะแสดงพฤติกรรมได้ครบถ้วนตามที่ เขาสังเกตได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับระดับความคิด และความซับซ้อนของพฤติกรรม ในระยะแรกการดัดแปลงสัญลักษณ์ให้เป็นการกระทำที่เหมาะสมนั้นทำได้ยาก แต่เมื่อทราบข้อบกพร่องระหว่างสัญลักษณ์กับการดัดแปลงให้เป็นพฤติกรรมก็จะช่วยให้การกระทำตามตัวแบบในคราวต่อไปถูกต้องมากยิ่งขึ้น การแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเป็นการปรับปรุงทักษะพื้นฐานที่มีอยู่ด้วยการให้ตัวแบบและการฝึกฝน

ในปัจจุบันมีข้อมูลแสดงว่าการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ ของมนุษย์เกิดจากกระบวนการสังเกตตัวแบบ ซึ่งผู้เรียนค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมของตนตามที่ได้พบเห็นทีละขั้นตอนจนพบแบบแผนที่เหมาะสมที่สุด

4. การจูงใจ (Motivational Process) ทฤษฎี

การเรียนรู้ทางสังคม แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้มากับการแสดงออก เพราะในชีวิตจริง บุคคลไม่สามารถจะกระทำตามแม่แบบได้ทั้งหมด บุคคลจึงเลือกที่จะกระทำตามแม่แบบเมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดผลดีมากกว่าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสีย การประเมินคุณค่าของพฤติกรรมของแม่แบบโดยผู้สังเกต เป็นไปในรูปของการรับเอาสิ่งที่ตนพอใจและไม่ยอมรับสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย

กระบวนการนี้มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นอย่างมาก การเห็นตัวแบบมีพฤติกรรมเหมาะสมและได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้นจะก่อให้เกิดการเลียนแบบ รวมทั้งพฤติกรรมที่ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก และพยายามปรับปรุงข้อบกพร่องจนได้รับรางวัลเป็นการตอบแทน ก็ช่วยให้เกิดการเลียนแบบในสังคมส่วนใหญ่ด้วย

สถานการณ์ของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหลายดังกล่าวมาแล้ว พฤติกรรมการ

เลียนแบบที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ด้วยการจัดวางรูปแบบองค์ประกอบการเรียนรู้จากตัวแบบอย่างเหมาะสม โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจตัวแบบอย่างแท้จริงจนสามารถจดจำและสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมของตัวแบบได้ และประกอบกับการรูจใจอย่างเหมาะสมและเพียงพอจะทำให้ผู้เรียนแสดงการตอบสนอง คือ การเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ในที่สุด

1.1.4 ลักษณะของแม่แบบ

การเรียนรู้ของเด็กจากแม่แบบนั้น เด็กจะเรียนรู้โดยแม่แบบทำหน้าที่เป็นสื่อและเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนสังเกต และเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งแบนดูรา (Bandura. 1977 : 40-51) แบ่งแม่แบบเป็น 2 ชนิด คือแม่แบบจากตัวจริงกับแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งอาจเป็นคำพูด เอกสารหรือใช้วัตถุทัศนวัสดุ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สไลด์ หรือวิดีโอเทป เป็นต้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิดีโอเทป ซึ่งเป็นแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ เนื่องจากวิดีโอทัศน์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนมีค่าใช้จ่ายในการผลิตไม่สูงมากนัก การถ่ายทำจากของจริงก็ทำได้สะดวกไม่ต้องล้างฟิล์มเหมือนภาพยนตร์ ในกรณีที่ เป็นภาพยนตร์ที่ดีมีสาระก็สามารถยืมมาบันทึกเองได้ ประโยชน์ที่ได้รับในการเรียนการสอน คือ นักเรียนจะเห็นภาพและได้ยินเสียงเหมือนภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ ทำให้นักเรียนไม่เบื่อ (ไพบุลย์ จันทยศ. 2520:11) นอกจากนี้ พินิต วัฒน (2520:11) กล่าวว่า วิดีทัศน์มีบทบาทในการให้การศึกษ ให้ความรู้ได้ทุกรูปแบบตั้งแต่ความรู้ง่าย ๆ ไปหากระบวนการที่สลับซับซ้อนได้ และเป็นเครื่องมือที่สามารถสอนได้เหมือนกับการสอนของครู

1.1.5 กลวิธีในการเรียนรู้จากตัวแบบ

ในการนำทฤษฎีแม่แบบของแบนดูราไปใช้เพื่อให้ผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นนั้น แบล็คแมน และซิลเบอร์แมน (Blackman and Silberman. 1975:57) ได้สรุปเพื่อนำไปใช้ดังนี้

1. กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้
2. มีแบบซึ่งแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้

อย่างเหมาะสม

3. ให้แรงเสริมกับแม่แบบ เมื่อแม่แบบสามารถแสดงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้สังเกตเรียนรู้

วัชรวิ ทวีพรมย์ (2525:121-213) สรุปหลักการเรียนรู้จากตัวแบบไว้ดังนี้

1. ให้ผู้สังเกตได้เรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สังเกตได้เรียนรู้ทักษะในการก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่

2. ผู้สังเกตอาจจะรับรู้วิธีการที่จะนำมาสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนามาก่อนแล้วแต่ยังไม่ได้ทำหรือคาดว่าจะทำไม่ได้ จากการสังเกตพฤติกรรมที่แม่แบบแสดงจะช่วยกระตุ้นให้ผู้สังเกตได้แสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้มาแล้วนั้น

3. แม่แบบจะต้องมีลักษณะน่าสนใจ เพื่อเป็นแรงจูงใจหรือส่งเสริมให้ผู้สังเกตเลียนแบบ

4. หลังจากผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมของแม่แบบแล้วจะจดจำไว้ในความทรงจำเพื่อนำไปแสดงในอนาคต ควรให้โอกาสผู้สังเกตฝึกฝนพฤติกรรมนั้น แล้วผู้ควบคุมเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้สังเกต และได้มีผู้นำวิธีการเรียนรู้จากตัวแบบไปใช้ในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้านต่าง ๆ โดยให้ผู้สังเกตตัวแบบที่แสดงลักษณะที่พึงประสงค์ และตัวแบบได้รับแรงเสริมจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ซึ่งกลวิธีการเรียนรู้จากตัวแบบสามารถทำได้หลายรูปแบบ

1.1.6 วิธีการให้ตัวแบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536:52-66) กล่าวว่า วิธีการให้ตัวแบบโดยเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมตลอดทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์

วิธีการให้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2536 : 53)

1. การคัดเลือกตัวแบบ

1.1 ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่ดีเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าประสงค์ ซึ่งจะทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะเลียนแบบตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแบบและผู้เลียนแบบควรมีความคล้ายคลึงกัน หรือมีลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต และจะช่วยให้ประสิทธิภาพของการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน เป็นต้น

1.3 ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน จะทำให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตได้เป็นอย่างดี

2. การเสนอตัวแบบ มีวิธีการดังต่อไปนี้

2.1 เสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ตัวแบบ และแก่ผู้สังเกตเมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกับตัวแบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ อย่างเหมาะสม

2.2 เสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างจะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้ผู้

สังเกตได้ว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วจะได้รับการเสริมแรง สิ่งเร้าประเภทนี้ควรเสนอควบคู่กับการเสริมแรงจะทำให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนถาวร และมีประสิทธิภาพ

2.3 เสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความ

แตกต่าง การเสริมแรงทางบวกและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528:408) กล่าวถึงหลักการที่จะใช้ตัวแบบในการเสริมสร้างพฤติกรรมให้มีประสิทธิภาพดังนี้คือ ต้องกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการจะให้ตัวแบบแสดง เพื่อให้บุคคลสังเกตและเลียนแบบให้ชัดเจน ซึ่งความชัดเจนของพฤติกรรมนั้นต้องหมายถึง การสังเกตเห็น วัดได้โดยใช้คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้นจะต้องอยู่ในระดับความสามารถที่จะกระทำได้ มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความคับข้องใจในการเรียนรู้ ผู้สังเกตจะต้องสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบอย่างตั้งใจ เมื่อผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงแล้วควรให้แรงเสริมทันที ผู้ดำเนินโปรแกรมจะต้องไม่ควบคุมความสนใจของผู้สังเกตด้วยวิธีการรุนแรง เช่น ตีหรือดุด่า

1.1.7 การสังเกตเห็นการกระทำและผลที่เกิดจากการกระทำของตัวแบบ

แบนดูรา (Bandura. 1977:117-121) ได้สรุปเกี่ยวกับการเสริมแรงแม่แบบไว้ว่า ในชีวิตประจำวันคนจะสังเกตเห็นการกระทำและผลที่เกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งมีทั้งผลกรรมที่เป็นรางวัล การลงโทษและการไม่สนใจใยดี คนจึงได้ประโยชน์จากการเรียนรู้กลวิธีการที่นำมาซึ่งความสำเร็จ และวิธีการที่จะก่อให้เกิดความผิดพลาดจากบุคคลอื่นพอ ๆ กับการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การได้เห็นผลจากการกระทำของบุคคลอื่น สามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เช่นเดียวกันกับการที่บุคคลนั้นได้ลงมือกระทำพฤติกรรมนั้นด้วยตนเอง การได้เห็นความสำเร็จจาก

การกระทำของบุคคลอื่นทำให้แนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูงขึ้น ส่วนการ
 ได้เห็นความล้มเหลวจากการกระทำของผู้อื่นทำให้แนวโน้มในการกระทำ
 พฤติกรรมนั้นลดต่ำลง

1. การเสริมแรงที่เกิดจากการเห็นตัวแบบได้รับแรง
 เสริม (Vicarious Reinforcement) การเสริมแรงแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อ
 ผู้สังเกตเห็นว่า บุคคลอื่นกระทำพฤติกรรมเช่นนั้นแล้วได้รับแรงเสริม ผลจากการ
 ศึกษาจำนวนมากแสดงให้เห็นว่า การที่ได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบได้รับรางวัล
 ย่อมมีประสิทธิภาพกว่าการเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นอย่างเฉยๆ ผล
 การทางบวกที่บุคคลสังเกตเห็นเป็นตัวส่งให้บุคคลรับเอาพฤติกรรมนั้นมาเป็น
 ของตน บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อมีสิ่งจูงใจให้เขากระทำเช่นนั้น

2. การเสริมแรงที่เกิดจากการเห็นตัวแบบถูกลงโทษ
 (Vicarious Punishment) จากการสังเกตเห็นผลกระทบของตัวแบบ
 สามารถทำให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ การได้เห็นผลกระทบทางลบจะมี
 ผลให้แนวโน้มของการกระทำทำนองนั้นหรือการกระทำที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรม
 นั้นลดลง ปรากฏการณ์เช่นนี้พบมากที่สุดในการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย
 การได้เห็นว่าการกระทำที่ก้าวร้าวได้รับการลงโทษทำให้การแสดงความก้าวร้าว
 เกิดน้อยกว่าได้เห็นว่าการกระทำนั้นได้รับรางวัล หรือไม่ได้รับผลกระทบใดเลย
 (Bandura. 1977 ; citing Bandura. 1973)

บุคคลอาจได้เห็นตัวอย่างมาก่อนว่า พฤติกรรมของตัวแบบถูก
 ลงโทษทางวาจาหรือทางร่างกายจากบุคคลอื่น และตัวแบบที่แสดงการกระทำที่
 เป็นการลงโทษตัวเองจากการที่มีพฤติกรรมที่บกพร่อง ซึ่งการได้เห็นตัวแบบ
 กระทำเช่นนั้น มีผลกระทบต่อบุคคลในการยับยั้งการกระทำในทำนองเดียวกันกับ
 ตัวแบบ การได้เห็นตัวแบบวิจารณ์การกระทำบางอย่างของตนว่าไม่สมควรที่จะ
 ให้รางวัลตัวเอง จะมีผลในทางลดแนวโน้มที่จะให้รางวัลตัวเองของบุคคลเมื่อ

กระทำในลักษณะเดียวกัน (Bandura. 1977 ; citing Bandura. 1971)

1.1.8 อิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกต

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 41-45) ได้สรุป

อิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกตดังนี้คือ

1. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อนของแม่แบบ ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่นี้ในรูปของสัญลักษณ์และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่

2. การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ จะเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของแม่แบบในลักษณะต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจ รูปแบบทางภาษา เป็นต้น จากนั้นผู้สังเกตจะทดสอบการกระทำตามตัวแบบลักษณะต่าง ๆ ภายในสภาพการณ์ต่าง ๆ และถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวก ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบลักษณะของตัวแปรในรูปแบบต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่

3. การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ การมีตัวแบบจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อมนุษย์เห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง มนุษย์อาจใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ ประกอบกับการกระทำของตัวแบบมาพัฒนาเป็นความคิด หรือพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมสร้างสรรค์จะไม่มีอิทธิพลต่อการกระทำของผู้สังเกตถ้ามีประสิทธิภาพไม่พอหรือผู้สังเกตมีทักษะจำกัด

1.1.9 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

การใช้วิธีการใดก็ตามย่อมมีทั้งผลดีและผลเสีย ดังนั้นจึงควรทราบข้อดีและข้อจำกัดของการใช้แม่แบบก่อนที่จะนำไปใช้เพื่อป้องกันความผิดพลาด (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 69)

1. ข้อดีของวิธีการให้ตัวแบบ

1.1 ถ้ามีการเสริมแรงแก่ผู้สังเกตภายหลังที่

ผู้สังเกตสามารถเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกับตัวแบบ หรือผู้สังเกตสามารถแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสม จะทำให้ความถี่ของการเกิดพฤติกรรมค่อย ๆ สูงขึ้นและจะคงทนถาวรยิ่งขึ้น

1.2 การให้ตัวแบบช่วยให้ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

เกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

1.3 การให้ตัวแบบช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์

หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ

1.4 การให้ตัวแบบช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของ

ผู้สังเกตที่เคยเรียนรู้มาก่อนแล้วมีแนวโน้มที่จะแสดงออกมา

2. ข้อจำกัดของวิธีการให้ตัวแบบ

2.1 การให้ตัวแบบแต่เพียงอย่างเดียวทำให้การ

เกิดพฤติกรรมใหม่มีความล่าช้า ด้วยเหตุนี้ควรให้ตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก การให้ข้อมูลย้อนกลับและสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง เพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการสร้างหรือสอนนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

2.2 การคัดเลือกตัวแบบตลอดทั้งกิจกรรมที่จะให้

เลียนแบบ ผู้คัดเลือกจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าว เพราะมีฉะนั้นจะทำให้เสียเวลาในการทดลอง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แบนดูรา รอส และรอส (Bandura, Ross and Ross.

1963 : 3) ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบต่อการเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าว

โดยจัดแบ่งแม่แบบเป็น 3 ลักษณะ คือ แม่แบบที่เป็นจริง แม่แบบที่เป็นภาพยนตร์ แสดงด้วยคนจริงและแม่แบบที่ทำเป็นภาพยนตร์การ์ตูน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยเรียน ผลการทดลองพบว่า เด็กที่ได้รับแม่แบบก้าวร้าวมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบไม่ค่อยมีพฤติกรรมก้าวร้าวปรากฏ และแม่แบบที่เป็นภาพยนตร์มีผลต่อพฤติกรรมของผู้สังเกตัดเทียบกับแม่แบบที่เป็นจริง

ฮิคส์ (Hicks. 1965 : 95-100) ได้ทดลองใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ประเภทภาพยนตร์ ศึกษาพฤติกรรมกาเปลี่ยนแบบที่เกิดจากการเห็นตัวแบบที่ก้าวร้าว (Aggressive Models) กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 3 ปี 5 เดือน - 6 ปี 4 เดือน จำนวน 60 คน ชาย 30 คน หญิง 30 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้เห็นตัวแบบเป็นผู้ใหญ่ชาย กลุ่มที่ 2 ให้เห็นตัวแบบเป็นผู้ใหญ่หญิง กลุ่มที่ 3 ให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กชายวัยเดียวกัน กลุ่มที่ 4 ให้เห็นตัวแบบเป็นเด็กหญิงวัยเดียวกัน กลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่า เด็กจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตามตัวแบบที่เป็นเด็กชายวัยเดียวกันมากที่สุด และจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตามตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่ชายน้อยที่สุด

แบนดูรา กรูเซ็ก และแมนเลิฟ (Bandura, Grusec and Manlove. 1967 : 16-26) ได้ทำการทดลองเพื่อปรับพฤติกรรมด้วยการให้ตัวแบบกับเด็กที่กลัวสุนัข โดยแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม

- กลุ่มที่ 1 ให้ดูตัวแบบที่เล่นกับสุนัขในงานวันเกิด
- กลุ่มที่ 2 ให้ดูตัวแบบที่เล่นกับสุนัขในบรรยากาศปกติ
- กลุ่มที่ 3 ให้ดูสุนัขที่ทำงานวันเกิดโดยไม่มีตัวแบบ
- กลุ่มที่ 4 ให้ดูบรรยากาศในงานวันเกิดโดยมีสุนัขและตัวแบบ

ผลการทดลองปรากฏว่า เด็กที่ได้ดูตัวแบบแสดงการปะทะสัมพันธ์กับสุนัขในงานเลี้ยงและบรรยากาศปกติมีความกลัวลดลงมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ดูตัวแบบ

โอ คอร์เนอร์ (O'Connor. 1969 : 15-22) ได้ศึกษาการปรับพฤติกรรมของเด็กที่แยกตนเอง ผลปรากฏว่าการใช้ตัวแบบในรูปสัญลักษณ์ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงเป็นคนที่ไม่แยกตัวเองได้รวดเร็วกว่ากระบวนการแต่งพฤติกรรมของครูในชั้นเรียน

แจฟฟี และคาร์ลสัน (Jaffe and Carlson. 1972 : 329-339) ได้ศึกษาบทบาทของตัวแบบที่มีประสิทธิภาพในการลดความวิตกกังวลในการสอบ พบว่าผู้ถูกทดลองทั้ง 4 กลุ่ม ที่ได้ดูตัวแบบมีความวิตกกังวลลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม

ดัลตัน และฮิลเบทท์ (วีระ อุตสาหะ. 2534: 27 อ้างอิงมาจาก Dalton, and Hylbett. 1973 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการฝึกความเข้าใจอย่างลึกซึ้งโดยวิธีการให้ตัวแบบเปรียบเทียบกับวิธีอ่าน ปรากฏว่าผู้รับการทดลองที่ฝึกโดยการให้ตัวแบบสามารถตอบสนองต่อสื่อถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งได้ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้การอ่านและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มิดลาร์สกี ไบรอัน และบริคแมน (วิมลพรรณ กลางมี. 2526: 22; อ้างอิงมาจาก Midlarsky, Bryan and Brickman. 1975 : 321-328) ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบและรางวัลที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ การทดลองใช้สถานการณ์โดยให้เล่นเกม พบว่า แม่แบบและรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่องมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

ซิมเมอร์แมน และแจฟเฟอร์ (Zimmerman and Jaffer. 1977 : 773-788) ได้ศึกษาผลของแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย 18 คน และเด็กหญิง 18 คน อายุระหว่าง 6 ปี 8 เดือน ถึง 8 ปี 6 เดือน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ให้สังเกตแม่แบบแสดงการจัดจำแนกประเภทของภาพจากบัตรภาพ 4 ชุด รวม 12 ภาพ กลุ่มที่ 1 ให้ดูผลจากการจัดภาพของแม่แบบเท่านั้น กลุ่มที่ 2 ให้ดูวิธีการจัด

ภาพของแม่แบบ กลุ่มที่ 3 ให้ดูวิธีการจัดภาพอย่างละเอียด แล้วให้ทดลอง จัดภาพตามแบบ ผลการทดลองพบว่า กลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการเรียนรู้ การจัดภาพเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

พอช และคนอื่น ๆ (พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 65 ; อ้างอิงมาจาก Poch and others. 1981 : 169-176) ได้ศึกษาการสอน พฤติกรรมการป้องกันตนเองโดยการใช้ตัวแบบ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กหญิง 1 คน เด็กชาย 2 คน อายุระหว่าง 3-5 ปี ตัวแบบเป็นชาย 2 คน อายุ 20 ปี และ 35 ปี แสดงแบบเป็นผู้ลักพาตัวคนหนึ่งและเป็นนักเรียนคนหนึ่ง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันตัวอย่างเหมาะสม ตอนหลังแม้ไม่ได้ ฝึกอีกพฤติกรรมดังกล่าวก็ยังคงอยู่ สอดคล้องกับ อีเกล และคนอื่น ๆ (พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 65-67 ; อ้างอิงมาจาก Egel and others. 1981 : 3-12) ซึ่งศึกษาการใช้ตัวแบบที่เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนและอยู่ในวัยเดียวกันกับ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กออทิสติก (Autistic) จำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน อายุระหว่าง 5 ปี ถึง 7 ปี 9 เดือน ตัวแบบเป็นนักเรียน ระดับเซาวันปัญหาปกติอายุระหว่าง 6-9 ปี เป็นชาย 3 คน หญิง 1 คน ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับกลุ่มตัวอย่าง กิจกรรมที่จะให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเลียนแบบ แตกต่างกัน ตัวแบบจึงแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแตกต่างกันตามชนิดของกิจกรรม ที่กำหนดสำหรับกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ผลการศึกษาพบว่า การใช้ตัวแบบที่อยู่ใน วัยเดียวกัน เพศเดียวกัน อายุไล่เลี่ยกัน ทำให้การเลียนแบบพฤติกรรมที่พึง ประสงค์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง

นอกจากนี้ แวน เดล พอล และคนอื่น (พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 67-68 ; อ้างอิงมาจาก Van Del Pol and others. 1981 : 61-639) ได้ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ที่เป็นสไลด์ สอนทักษะการรับประทานอาหาร

ในภัตตาคาร 4 ทักษะ คือ 1. ทักษะการหาสถานที่ตั้งของภัตตาคาร
2. ทักษะการสั่งอาหาร 3. ทักษะการรับประทานอาหาร และ 4. ทักษะการ
ชำระค่าอาหารและหาทางออกจากภัตตาคาร กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 3 คน
อายุ 17-20 ปี มีระดับเชาวน์ปัญญาระหว่าง 46-75 โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูสไลด์
แล้วแสดงบทบาทสมมติตาม ผลการศึกษาพบว่า ทักษะต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้
และมีความคงทนแม้จะไม่ได้รับการฝึกอีกหลังการทดลอง

1.2.2 งานวิจัยในประเทศไทย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จินิก (2520 :
3-6) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเรื่อง จริยธรรมของเยาวชนไทย เพื่อหาสาเหตุ
และผลของพฤติกรรมซื่อสัตย์ในสถานการณ์ยั่วยุ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายอายุ
ระหว่าง 13-15 ปี เล่นเกมเสี่ยงโชคเพื่อชิงรางวัลในสถานการณ์ซึ่งผู้เล่นอาจ
โกงคะแนนได้โดยไม่คาดว่าจะมีผู้รู้เห็น ในขณะที่เล่นจัดให้พบกับตัวแบบที่มีลักษณะ
ต่าง ๆ ดังนี้ 1. อับอายผู้อื่นและดีใจที่ตนไม่ได้โกง 2. ละอายใจตนเองและ
ดีใจที่ตนไม่ได้โกง 3. อับอายผู้อื่นและเสียใจที่ตนไม่ได้โกง 4. ละอายใจตนเอง
และเสียใจที่ตนไม่ได้โกง 5. กลุ่มที่ไม่ได้พบตัวแบบ ผลการทดลองสรุปได้
ว่า การมีหรือไม่มีตัวแบบที่กระทำความดีมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กละมากกว่า
ลักษณะทางจริยธรรมในตัวเด็กเอง ส่วนผู้ที่มีจริยธรรมต่ำไม่ค่อยยอมรับอิทธิพล
ของตัวแบบ

กรรณิการ์ สิทธิศักดิ์ (2522 : 46-51) ได้ศึกษาผลของ
ตัวแบบและการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นแบบ ผลการทดลองปรากฏว่า
ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมการจัดภาพอย่างละเอียดส่งเสริมการเล่นแบบได้ดีกว่า
ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมการจัดภาพอย่างไม่ละเอียด และพบว่า การเสริมแรง
แก่ตัวแบบและเด็กส่งเสริมการเล่นแบบได้ดีที่สุด

กาญจน์ แก้วทนต์ (2522 : 3-35) ได้ทดลองใช้แม่แบบ

เพื่อเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ บ้านศรี-
ธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การใช้แม่แบบมีผลทำให้ผู้รับแม่แบบมีมโนภาพ
แห่งตนแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2524 : 52-53) ศึกษาผลของ
การใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย จังหวัดเลย ผลปรากฏว่า กลุ่ม
ทดลองซึ่งได้รับแม่แบบมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย
(2525 : 33-35) ที่ทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็นแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้าน
ความซื่อสัตย์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กันยา ประสงค์เจริญ (2526 : 31-32) ได้ศึกษาการใช้
เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ผลจากการวิเคราะห์
ข้อมูลพบว่ากลุ่มทดลองมีการพัฒนาตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียน
ในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุปรียา อันทิวโรทัย (2529 : 68-71) ศึกษาการใช้แม่แบบ
ในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา
2528 จำนวน 36 คน ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของพฤติกรรมการเรียนรู้
และทัศนคติในการเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเรียนรู้ และ
ทัศนคติในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังการทดลองแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรียา ชัยเพียรเจริญกิจ (2530 : 42) ศึกษาผลของการใช้

เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน โดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ หลังการทดลองพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการประหยัคสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีการประหยัคสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 85-89) ศึกษาผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริณมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ใช้ภาษาท้องถิ่นที่บ้านและมีคะแนนแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่ำกว่าขั้นที่ 3 ลงมา จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ วีระ อุดสาเห (2534 : 66-69) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2535 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบและการให้ข้อสังเกตมีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมารยาท

ในชั้นเรียนดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยให้ข้อสังเกตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยในต่างประเทศและในประเทศ จะเห็นว่ามีผู้นำแม่แบบไปใช้เพื่อพัฒนาลักษณะต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย เช่น การพัฒนาจริยธรรม ทักษะความสามารถในการเรียน การประหยัด ความซื่อสัตย์ และการปรับตัวทางสังคม นอกจากนี้ยังนำแม่แบบไปใช้เพื่อลดพฤติกรรมบางอย่าง เช่น ความวิตกกังวล ความกลัว ความก้าวร้าว และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมีความคงทน สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะทดลองใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

2.1.1 ความหมายของการใช้สถานการณ์จำลอง

เบคและมอนโร (Beck and Monroe. 1969 : 45) กล่าวว่า ความหมายดั้งเดิมของสถานการณ์จำลอง คือ ความหลอกลวง หรือการแสดงผิด แต่ปัจจุบันสถานการณ์จำลอง หมายถึง กระบวนการซึ่งอยู่ในรูปแบบหรือความคล้ายคลึงกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสร้างขึ้นมาเพื่อตรวจสอบภาวะหรือเพื่อการสอน

ชูลท์ (Schultz. 1972 : 4) กล่าวถึงการใช้สถานการณ์จำลองว่า เป็นการสอนแบบปฏิบัติการที่ใช้แบบจำลอง หรือกระบวนการต่าง ๆ เหมือนระบบของจริง การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่สมมติสถานการณ์ต่าง ๆ ให้คล้ายกับสภาพที่เป็นจริง โดยฝึกให้ผู้เรียนหรือผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ฝึกปฏิบัติ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง และยังทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ดีกว่าวิธีสอนแบบบรรยาย

ครุยแซงค์ (ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. 2537:23; อ้างอิงมาจาก Cruichshank. 1972) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อ มีสถานการณ์หรือผลของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้ว สถานการณ์จำลองนี้จะรวมไปถึงเรื่องจำลอง ภาพจากทิวทัศน์และการเล่นละครด้วย

ทิสนา แคมมณี (2522:202) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลอง ไว้ว่า สถานการณ์จำลองหมายถึง การจำลองสถานการณ์ หรือการสร้าง สถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรม ต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดง เพราะเป็นการเสี่ยงต่อผล ที่จะได้รับมากเกินไป

สำเริง เวชสมุทร (2523 : 18-19) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง คือการจำลองสถานการณ์ หรือสภาพการณ์นั้นจำลองมาจากสภาพที่เป็นจริง หรือ คล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นจริงในสังคมมากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดง ออก ความเห็น หรือหาทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ การปฏิบัติเหล่านี้ผู้เรียนจะ ได้กระทำเหมือนว่าเราอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการฝึกที่ไม่ทำให้ ผู้เรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอยู่ในสภาพที่เป็นอันตราย หรือได้รับความเสียหาย ใด ๆ อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง มากที่สุด มีโอกาสตัดสินใจเลือกวิธีการในการแก้ปัญหา และเลือกหลักการหรือ ทฤษฎีมาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาของเขา

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522:104) ได้ให้ความหมายว่า สถานการณ์ จำลอง คือ การจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบของจริงให้ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด และให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหา และตัดสินใจในสภาพการณ์ที่ เขากำลังเป็นอยู่นั้น

จากการศึกษาความหมายของการใช้สถานการณ์จำลองดังกล่าว จึง

สรุปได้ว่า การใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองเหตุการณ์หรือการเลียนแบบสภาพเหตุการณ์หรือการสมมติสถานการณ์ โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาปัญหาจากสถานการณ์จำลองนั้น ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด และมีทักษะในการตัดสินใจปัญหา และเลือกแนวทางแก้ปัญหา มีความเข้าใจในเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยตนเองได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดของการเรียนรู้จากการฝึกไปสู่เนื้อหาที่ต้องการได้

2.1.2 ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522 : 5) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้พบและรู้จักแก้ปัญหา ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด และนำเหตุผลมาอภิปราย เพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ และอดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง สำนึกถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอน จากการฟังครูสอน แต่ผู้เดิขวมาเป็นการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

2.1.3 องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลอง

โคลแมน (ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. 2537. อ้างอิงมาจาก Stadsklev. 1974:15; citing Coleman. 1976) กล่าวถึง องค์ประกอบ

ของเกมสถานการณ์จำลองดังนี้

1. ผู้เล่น หรือผู้แสดง ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละคน ต้องพยายามทำให้ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์
2. กฎเกณฑ์ จะเป็นตัวกำหนดขอบเขตและคำจำกัดความในการกระทำที่ถูกต้องตามธรรมชาติของผู้เล่น และกฎเกณฑ์ยังสร้างคำสั่ง เหตุการณ์ และโครงสร้างพื้นฐานในขอบเขตของการกระทำหรือการแสดงที่ถูกจัดขึ้น
3. เวลา จะเกี่ยวข้องกับความต้องการของเวลาในการเล่น และการจบเกม
4. กิจกรรมของชีวิตจริงและกฎของพฤติกรรมซึ่งถูกกำหนดโดยกฎเกณฑ์ กิจกรรมนี้จะทำหน้าที่แทนสถานการณ์จำลอง และเป็นตัวกำหนดวัสดุอุปกรณ์ในการเล่น

นาตยา กัทรแสงไทย (2525 : 292-294) กล่าวถึงองค์ประกอบของเกมสถานการณ์จำลองว่าประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในเกมต้องชัดเจนว่าเกมที่ออกแบบไว้มี มุ่งที่จะสอนอะไร จุดมุ่งหมายอาจมีลักษณะของการพัฒนาสติปัญญา เช่น ความคิด ความคิดรวบยอด และการให้เหตุผล หรือการพัฒนาด้านจิตพิสัย เช่น ค่านิยม คุณธรรม อารมณ์ และเจตคติ หรือพัฒนาทั้งสองอย่าง สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ จะต้องแยกความแตกต่างระหว่างจุดมุ่งหมายของการเรียน และจุดมุ่งหมายของเกม จุดมุ่งหมายของเกม หมายถึง เป้าหมายของผู้เล่นเกม จุดมุ่งหมายของเกมจะเน้นวิถีทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียน
2. สารของเกม สารของเกมต้องแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นจริง แม้ว่าสารของเกมนั้นไม่อาจถอดแบบลักษณะของสภาพที่เป็นจริงได้ทั้งหมดก็ตาม แต่ต้องให้มีลักษณะใกล้เคียงที่สุดและต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายมากที่สุด การออกแบบเกมต้องคำนึงถึงความรู้ที่จะให้แก่ผู้เรียนด้วย นั่นคือ การ

จะให้ผู้เล่นเกมใด ต้องให้ผู้เล่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเล่นด้วย

3. ปฏิกริยา ลักษณะของความเป็นจริงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เล่นมีปฏิกริยาต่อกัน การออกแบบเกมต้องคำนึงถึงว่าการกระทำของผู้เล่นแต่ละคนมีผลต่อผู้เล่นคนอื่น ๆ อย่างไร

4. บทบาท เกมสถานการณ์จำลองจะต้องสร้างขึ้นตามสถานการณ์ของสังคม เพื่อให้ผู้เล่นต้องปฏิบัติตามนั้น ถ้าผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทที่ผู้เรียนจะเล่น ครูจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ก่อน กิจกรรมนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เล่นเข้าใจว่า บทบาทที่เล่นคืออะไร และจะแสดงบทบาทตามนั้นได้อย่างไร

5. กฎ กฎที่กำหนดไว้ในเกมถือเป็นการจำกัดและการกำกับการแสดงของผู้เล่น การกำหนดกฎเกณฑ์ต้องทำให้ชัดเจนว่าผู้เล่นแสดงเป็นตัวอะไร เป้าหมาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดงคืออะไร การจัดลำดับเหตุการณ์ และกำหนดเวลาเล่นระหว่างช่วง หรือขั้นตอนของการแสดงผู้แสดงจะสามารถทำหรือไม่ทำอะไรได้บ้าง กฎที่กำหนดขึ้นต้องสะท้อนให้เห็นสถานการณ์ในชีวิตความเป็นจริงมากที่สุด

6. การอภิปราย การอภิปรายหลังจากที่เล่นเกมแล้วเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของกิจกรรมนี้ การอภิปรายต้องร่วมกันทุกฝ่าย ทั้งตัวครู ผู้แสดง และผู้ดู การอภิปรายต้องพยายามค้นหาว่าอะไรเกิดขึ้น และทำไมจึงเกิดขึ้น การอภิปรายจะช่วยให้ครูประเมินความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของเกม และควาท่าทีหลังจากที่เล่นเกมจบไม่ควรให้เวลาผ่านไป แล้ว ลักษณะของการอภิปรายมีหลายอย่าง ครูอาจใช้คำถามที่เน้นการประเมินผลผู้เรียนในเกม เช่น ให้ผู้เรียนอธิบายว่าผู้เรียนมีความคิดและได้พิจารณาอะไรบ้างต่อการกระทำของตนในระหว่างที่เล่นเกม ยุทธวิธีอะไรบ้างที่ผู้เรียนใช้ เป็นต้น และการอภิปรายยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพของการเล่นของผู้เล่นทั้งหมด

2.1.4 หลักการและกระบวนการเรียนรู้ของเกมนสถานการณ์จำลอง

สแตนเสดป (ทรายทอง ตั้งถาวรกิจ. 2537 : 11; อ้างอิงมาจาก Stadskev. 1974 : 15) ได้เสนอหลักการ EIAG และกระบวนการเรียนรู้ 2 กระบวนการ คือกระบวนการจัดกระทำข้อมูล (Information Processing) และกระบวนการเรียนรู้โดยประสบการณ์ (Experiential Processing) ดังรายละเอียด

1. หลักการ EIAG รูปแบบพื้นฐานของการเรียนรู้จากเกมสถานการณ์จำลอง

หลักการ EIAG นี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมของเกมนสถานการณ์จำลองให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ และสามารถนำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยโครงสร้างดังนี้ คือ

1.1 E - Experience "Do" การกระทำกิจกรรมอันเป็นประสบการณ์ตรง

1.2 I - Identify "Look" การจำแนกแยกแยะและการสังเกต โดยเป็นการพรรณนาหรือการอธิบาย กระบวนการ สัญลักษณ์ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำระหว่างการกระทำกิจกรรมเกมนสถานการณ์จำลอง

1.3 A - Analyze "Think" การวิเคราะห์ โดยเป็นการคิดวิเคราะห์เพื่อที่จะทำให้มองเห็นสาเหตุและผล เพื่อทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการของเกมนสถานการณ์จำลอง หรือการวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์การตัดสินใจที่ได้กระทำลงไป วิเคราะห์ความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งผลจากการคิดวิเคราะห์นี้จะนำมาซึ่งความเข้าใจ ความเข้าใจและต่อสู้กับเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้

1.4 G – Generalize "Learn" การลงความเห็นสรุป และการเกิดการเรียนรู้เป็นหลักการสุดท้ายภายหลังจากที่นักเรียนได้ผ่านประสบการณ์ ผ่านการอธิบาย และผ่านการวิเคราะห์ซึ่งทำให้ได้รับข้อมูล และความเข้าใจในสิ่งที่ได้เกิดขึ้นจากกิจกรรมเกมสถานการณ์จำลองครบถ้วนแล้วจึงพร้อมที่จะลงความเห็นหาข้อยุติเกี่ยวกับความคิดรวบยอด หลักการ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ หรือวิธีการที่จะเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ของกิจกรรมสถานการณ์จำลองที่ได้กระทำไปแล้วได้

2. กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ของกิจกรรมเกมสถานการณ์จำลอง 2

กระบวนการ ประกอบด้วย

2.1 กระบวนการเรียนรู้โดยประสบการณ์ (Experiential Processing) มีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 การแสดงหรือการกระทำ (Action) เป็นขั้นแรกของการเรียนรู้โดยประสบการณ์ คือผู้เรียนได้กระทำหรือแสดงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและทำให้มองเห็นความเป็นไปและผลกระทบของการกระทำหรือการแสดงนั้น

2.1.2 การเข้าใจกรณีเฉพาะ (Understanding the Particular Case) เป็นขั้นที่ทำให้เกิดความเข้าใจในความเป็นไปและผลกระทบของการแสดงหรือการกระทำที่ได้รับประสบการณ์มา โดยมีหลักการว่ามนุษย์จะเรียนรู้ผลของการกระทำหลังจากที่มีประสบการณ์ในกรณีนั้น ๆ มาก่อน และเกิดการเรียนรู้ว่าจะกระทำอย่างไรเมื่อพบกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

2.1.3 การลงความเห็น (Generalizing) หลังจาก que เข้าใจในความเป็นไป และผลกระทบของการกระทำจากประสบการณ์ที่ได้จัดให้แล้ว ขั้นต่อไปคือ การลงความเห็นสรุปหลักการ หรือกฎเกณฑ์ในสถานการณ์

หรือพฤติกรรมดังกล่าว พร้อมทั้งเชื่อมโยงหลักการและกฎเกณฑ์ที่ได้ลงความเห็น
กับประสบการณ์หรือสถานการณ์พิเศษนอกเหนือไปจากที่ประสบมาแล้วด้วย

2.1.4 การแสดงพฤติกรรมใหม่ (Acting in a New Circumstance) เมื่อเกิดความเข้าใจในหลักการหรือกฎเกณฑ์แล้วจึงลงข้อสรุป
ขั้นต่อไปคือการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องอันเกิดจากความเข้าใจในหลักการ หรือ
กฎเกณฑ์เหล่านั้น พฤติกรรมที่แสดงในขั้นนี้จะแตกต่างไปจากพฤติกรรมที่ได้แสดง
ไปในขั้นตอนที่ 1 เพราะบุคคลนั้นได้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แล้ว กล่าวคือ
ประสบการณ์ที่เขาได้รับจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ในการกระทำในอนาคตของเขา

2.2 กระบวนการจัดกระทำข้อมูล (Information Processing) มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 การรับข้อมูล (Reception of Information)
เป็นการสื่อสารข้อมูลตลอดจนเครื่องหมายหรือสิ่งที่แสดงเป็นนัยอย่างกลาง ๆ
ข้อมูลที่ถูกสื่อสารเกี่ยวข้องกับกฎทั่ว ๆ ไป และตัวอย่างเฉพาะ ซึ่งเป็นส่วน
ประกอบของกฎเหล่านั้น

2.2.2 การเข้าใจกฎทั่ว ๆ ไป (Understanding the General Principle) เป็นขั้นที่เกิดความเข้าใจในกฎทั่ว ๆ ไป และตัวอย่าง
เฉพาะซึ่งเป็นตัวอย่างของกฎนั้น ๆ คือเกิดการเรียนรู้ความหมายของข้อมูลและ
มีการรับรู้ข้อมูลนั้นเป็นความรู้

2.2.3 รายละเอียดหรือส่วนพิเศษของข้อมูล
(Particularizing) เป็นขั้นที่สามารถลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่พิเศษ หรือ
รายละเอียดปลีกย่อยของกฎทั่ว ๆ ไปได้ และสามารถที่จะเชื่อมโยงกฎเกณฑ์นั้น
กับกรณีหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้

2.2.4 การกระทำ (Acting) เมื่อเกิดการเรียนรู้
ข้อมูลที่สมบูรณ์แล้ว ขั้นนี้จึงเป็นการนำข้อมูลอันได้แก่ กฎทั่ว ๆ ไป รายละเอียด

อันเป็นส่วนประกอบของกฎนั้น ๆ ไปกระทำให้เกิดประโยชน์ได้

ส่วนประกอบ เดชชัย (2531 : 137-138) ได้เสนอหลักการสำคัญของเกมสถานการณ์จำลอง 5 หลักการ ดังนี้

1. การจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบเกมสถานการณ์จำลองยึดหลักการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา จึงเน้นให้จัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. กระบวนการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในเกมสถานการณ์จำลองนั้น ถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความสำคัญมาก หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการได้ หลักการจัดจึงควรเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบด้วยไม่ใช่มุ่งแต่ที่คำตอบอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา
3. หลักการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจจึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และสามารถใช้ในการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเองนั้นมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลึกซึ้งจดจำได้ ฉะนั้นการจัดเกมสถานการณ์จำลองจึงจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหา และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง การค้นพบด้วยตนเองนี้จะเกิดความรู้ลึกซึ้งออกมาจากภายในตัวเอง ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าฟังคำเตือนจากผู้อื่น
4. การเรียนรู้เกิดจากแหล่งต่าง ๆ มิใช่เกิดจากการแสวงหาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ฉะนั้นการจัดเกมสถานการณ์จำลองจึงยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งการจัดจะเน้นการที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มาก ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่ง

ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะมีผลกระทบต่อกันและกันอยู่เสมอ การให้ผู้เรียนฝึกการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

5. ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้น เกมสถานการณ์จำลอง จึงควรจัดส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดิหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

2.1.5 การสร้างสถานการณ์จำลอง

ทเวลเดอร์ (สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. 2525 : 17-20 ; อ้างอิงมาจาก Twelder. 1969 : 64-70) กล่าวถึงการสร้างสถานการณ์จำลองว่า ในการออกแบบสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการสอน ควรพิจารณาถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. จะสอนเนื้อหาอะไร
2. จะสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดี ต้องคำนึงถึงภูมิหลังของผู้เรียนด้วย
3. ทำอย่างไรระบบที่ออกแบบจึงจะมีความสมบูรณ์ ซึ่งต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาด้วย

2.1.6 ขั้นตอนการสร้างสถานการณ์จำลอง

ทเวลเดอร์ (สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. 2525 : 17-20 ; อ้างอิงมาจาก Twelder. 1969 : 64-70) กล่าวว่า การสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการเรียนการสอน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดขอบเขตปัญหาการสอน โดยผู้สร้างจะต้องรู้และเข้าใจ

ว่าปัญหานั้นคืออะไร ปัญหาที่กำหนดขึ้นนั้นมีจุดมุ่งหมายอะไร และจะใช้สภาวะแวดล้อมอะไรเป็นแรงจูงใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา

2. พิจารณาว่าจะใช้กับนักเรียนกี่คน ใช้เครื่องมืออะไร มีวิธีการอย่างไร ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างไร การดำเนินการจะเป็นในรูปใด มีสิ่งใดที่จะช่วยอำนวยความสะดวกได้บ้าง และปรัชญาการสอนจะเป็นไปในแนวใด

3. ขึ้นปรับสถานการณ์เข้าสู่ปัญหา เพื่อให้ปัญหานั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ต้องอาศัยสภาพการณ์ที่พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับปัญหาหรือเลือกวิธีการที่จะนำปัญหาเข้าสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4. ขึ้นกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

5. ขึ้นกำหนดเกณฑ์การวัดผล ซึ่งจะใช้วัดพฤติกรรมของผู้เรียน โดยแบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็น 2 แบบคือ เกณฑ์การวัดผลขั้นสุดท้ายในการเรียน และเกณฑ์การวัดระดับความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป

6. ขึ้นเสนอผลของสถานการณ์จำลอง

7. ขึ้นการเลือกชนิดของเครื่องมือที่จะนำเป็นส่วนประกอบในสถานการณ์จำลอง เช่น ใช้เครื่องช่วยสอน หนังสืออ่านประกอบ เกม หรือการแสดงบทบาท เป็นต้น

8. ขึ้นพัฒนาการสถานการณ์จำลอง โดยเลือกสื่อหลายอย่างมาใช้ แล้วจึงเลือกสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดมาเป็นเครื่องมือ

9. ขึ้นพัฒนาระบบของสถานการณ์จำลอง โดยพิจารณาหาข้อบกพร่องของแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปแก้ไขสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

10. ขึ้นทดลองใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อหาข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น อาจทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กหรือกลุ่มตัวต่อตัว

โดยให้ผู้รับการทดสอบทำเครื่องหมายในที่ที่เป็นปัญหา หรือเปิดให้อภิปรายกับ
ผู้สร้างโดยตรง

11. ขึ้นเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์จำลอง หลังการทดลองถ้าหาก
พบข้อบกพร่องต้องทำการปรับปรุงให้เหมาะสม

12. ขึ้นใช้สถานการณ์จำลองเป็นอุปกรณ์หรือกิจกรรมในการสอนจริง
ซึ่งผู้สร้างจะต้องดูประสิทธิผลของสถานการณ์จำลองนั้นด้วย

13. ขึ้นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สถานการณ์จำลองเหมาะสมกับ
สภาพการณ์ในอนาคต ในการนำสถานการณ์ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนนั้นมัก
จะพบการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ในการสอนจริงอยู่เสมอ จึงต้องปรับปรุง
และเตรียมสถานการณ์จำลองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2.1.7 ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างสถานการณ์จำลอง

สุภา กิจจาทร (2529 : 196) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้สอนควร
สร้างสถานการณ์จำลองให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด และสถานการณ์จำลอง
นั้น ๆ อาจเกิดขึ้นได้เสมอ นอกจากนั้นสถานการณ์ที่สร้างขึ้นต้องไม่ยาก หรือ
ซับซ้อนจนเกินความสามารถของผู้เรียน เมื่อได้ฝึกหัดแล้วผู้เรียนสามารถมอง
เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้ สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจะเป็นที่น่าสนใจ
หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้คือ

1. สถานการณ์นั้นเหมือนหรือใกล้เคียงกับความจริงมากเพียงใด
2. สถานการณ์นั้นสามารถคลุ้มไปถึงเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจริงได้
กว้างขวางเพียงใด
3. มีความง่ายแก่ผู้เรียนเข้าใจถึงสภาพการณ์นั้นเพียงใด
4. ช่วยกระตุ้นให้ผู้อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ใช้ประสบการณ์เดิมมา
เป็นเครื่องมือตัดสินใจได้เพียงใด

5. สามารถนำประสบการณ์จากการฝึกในสถานการณ์นั้นไปเป็น
เครื่องช่วยแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้มากน้อยเพียงใด

2.1.8 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้สถานการณ์

จำลอง

แสตนเสคป (ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. 2537. อ้างอิงมาจาก
Stadsklev. 1974 : 52-56) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การ
สอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง โดยยึดหลักการ EIAO โดยมีขั้นตอนการสอน
ดังนี้

1. ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Motivation) เป็นขั้นสร้างความสนใจ
และทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม โดยใช้วีดิทัศน์
สไลด์ รูปภาพ และเทปบันทึกเสียง และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน

2. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (Experience) แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น
5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน แต่ละกลุ่มจัดบทบาทสมมติออกเป็น ประธานกลุ่ม ผู้เล่น
และผู้สังเกตการณ์ โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนบทบาทกันในแต่ละเกมสถานการณ์
จำลอง ศึกษาวิธีการกระทำกิจกรรม กฎ กติกา จัดเตรียมอุปกรณ์จากบัตรกำหนด
กิจกรรม และปฏิบัติกิจกรรมในรูปของการแข่งขันโดยยึดวิธีการ กฎ กติกา
เวลา และบทบาทที่กำหนดไว้เพื่อหากลุ่มผู้ชนะ

3. ขั้นจำแนกแยกแยะ (Identify) เป็นขั้นที่นักเรียนได้ผลจาก
การสังเกตการกระทำกิจกรรมโดยตรง ประกอบด้วยการจำแนกแยกแยะ และ
อธิบายปัญหา ทางเลือกในการตัดสินใจการกระทำ การจัดระบบการทำงาน
กฎเกณฑ์ และการสรุปความคิดรวบยอด โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการและ
คัดเลือกสมาชิกในกลุ่ม 1 คน เป็นเลขานุการทำหน้าที่จดบันทึกผลจากการ
อภิปรายของกลุ่ม

4. **ขั้นคิดวิเคราะห์ (Analyze)** เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันอภิปราย ทั้งชั้นเรียน ในการวิเคราะห์ปัญหา ทางเลือกในการตัดสินใจ การกระทำ การจัดระบบการทำงาน กฎเกณฑ์และความคิดรวบยอดที่ถูกต้องของกระบวนการ กิจกรรมเกมสถานการณ์จำลอง

5. **ขั้นลงความเห็นสรุป (Generalize)** เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละคน ลงความเห็นสรุปความคิดรวบยอด หลักการ หรือวิธีการที่ได้จากกิจกรรม สถานการณ์จำลอง และนำเอาความคิดรวบยอด หลักการ หรือวิธีการที่ได้รับไป เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสถานการณ์ใหม่ในชีวิตประจำวันโดยนักเรียนเขียนบรรยาย ความคิดเป็นรายบุคคล

สมพงษ์ จิตระดับ (2525 : 15-21) ได้เสนอขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง 4 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นนำการสอน** เป็นขั้นที่ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูล เบื้องต้นแก่นักเรียน การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ วัตถุประสงค์ ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ การแนะนำรูปแบบของเกมนสถานการณ์จำลองที่ สร้างขึ้น ประสบการณ์ของข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์ กติกาต่าง ๆ บทบาทของนักเรียนบางคน เป็นต้น

2. **ขั้นดำเนินกิจกรรม** เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มเริ่มปฏิบัติตาม กิจกรรมที่ระบุไว้ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ การศึกษาข่าวสารข้อมูลจากวัสดุอุปกรณ์ ที่กำหนดไว้ การวิเคราะห์ และการวินิจฉัยพิจารณา การหาข้อมูลเพิ่มเติม

3. **ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล** เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ครูควรนำ ให้เด็กได้ทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม ตัวอย่างของสิ่งที่วิเคราะห์ เช่น สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไขที่นำมาใช้ตัดสินใจ โอกาสของสิ่งที่เกิดขึ้น การเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาร่วมกัน เป็นต้น โดยครูควร

เพิ่มเติมข้อสังเกตหรือบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเสริมการอภิปรายของนักเรียนในชั้นนี้ด้วย

4. ขั้นสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะบังเกิดผลการเรียนรู้ในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ในกรณีที่ครูได้สร้างสถานการณ์จำลองให้เป็นตัวแทนของสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้อง การสรุปในขั้นนี้จึงมุ่งในเรื่องของการบูรณาการ การเปรียบเทียบเนื้อหาของสิ่งที่เรียนรู้กับการดำเนินชีวิตจริง การประยุกต์เชื่อมโยงเหตุการณ์จริงกับสถานการณ์จำลอง ให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

ประกอบ เดชชัย (2531 : 140) เสนอขั้นตอนการเรียนการสอนนวัตกรรมแบบเกมสถานการณ์จำลอง 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการแนะนำ (Introduction) เป็นขั้นปูพื้นฐานความรู้เรื่องที่จะเรียนแก่ผู้เรียน หลังจากนั้นจะต้องอธิบายหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเกมสถานการณ์จำลองทั่ว ๆ ไป และข้อมูลที่จำเป็นต่อการปฏิบัติ เช่น เป้าหมาย ลักษณะ คุณค่า วิธีการ กิจกรรม กติกา และการให้คะแนนของเกมสถานการณ์จำลองที่เริ่มในช่วงเวลานั้น
2. ขั้นปฏิบัติ (Execution) เป็นขั้นการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อยปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในเกมสถานการณ์จำลองอย่างแท้จริง ในขั้นนี้ผู้สอนควรจะสังเกตแล้วบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลไว้เพื่อนำมาวิเคราะห์สำหรับหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ต่อไป
3. ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นนี้เพื่อให้ผู้เรียนนำผลสรุปในสิ่งที่เรียนไปแล้วในกลุ่มย่อยมาเสนอต่อกลุ่มใหญ่ โดยเน้นในเรื่องต่าง ๆ เช่น สรุปเหตุการณ์และความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของกลุ่มย่อย
4. ขั้นศึกษา (Study) ศึกษาค้นคว้าความรู้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เพื่อสรุป และรวบรวมหลักการและวิธีการปฏิบัติในเรื่องนั้นตามความเห็นของกลุ่มใหญ่

5. ขั้นเปรียบเทียบ (Comparison) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในชีวิตจริง หรืออาจเรียกว่าขั้นประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ (Application) โดยเปรียบเทียบประสบการณ์ของผู้เรียนที่ได้รับจากการปฏิบัติในเกมสถานการณ์จำลอง กับสถานการณ์ที่เป็นจริง และเชื่อมโยงกิจกรรมที่ปฏิบัติไปแล้วกับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียน

2.1.9 วิธีการเสนอสถานการณ์จำลอง

สุภา กิจจาทร (2529 : 197) กล่าวถึงการเสนอสถานการณ์จำลองต่อผู้เรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้ดูรูปภาพแล้วเล่าเรื่องประกอบ
2. ให้ดูรูปภาพซึ่งเรียงลำดับตามเหตุการณ์
3. ให้ดูภาพยนตร์ หรือภาพสไลด์เกี่ยวกับสถานที่เกิดขึ้น
4. ให้ดูการแสดงบทบาท (Role-Playing)
5. เล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือใช้กรณีตัวอย่าง
6. ให้ดูจากสถานที่ที่ตกแต่งเหมือนสถานที่จริงและมีการแสดงบทบาท

ประกอบ

2.1.10 ประโยชน์ของสถานการณ์จำลอง

การใช้สถานการณ์จำลองมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน (สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. 2525 : 17-18) ดังต่อไปนี้

1. สามารถสร้างอารมณ์และสร้างทัศนคติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้
2. สถานการณ์จำลองยังสามารถรวบรวมเอาพฤติกรรมที่จะสร้างความ

สามารถของผู้เรียนและความจำไว้ด้วยกัน คือผู้เรียนจะพัฒนาทั้งความจำและขีดความสามารถ

3. สถานการณ์จำลองจะจูงใจให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมได้นาน

4. ผู้เรียนจะสามารถเลือกสนองต่อสภาวะการณ์ทางสังคม จากสถานการณ์จำลองได้

5. สถานการณ์จำลองจะช่วยปรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนให้เข้ากันได้เป็นอย่างดีและเป็นไปตามความต้องการ

6. สถานการณ์จำลองดึงความสนใจของผู้เรียนไว้ได้ทั้งในการทำแบบฝึกหัด และแม้แต่การเรียนเนื้อหาหลายอย่าง

7. สถานการณ์จำลองสามารถที่จะชักจูงผู้เรียนให้เข้าสู่พฤติกรรมที่ต้องการได้

นอกจากนั้น ครุยแซงค์ (ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. 2537. อ้างอิงมาจาก Cruichshank. 1972 : 17-19) กล่าวถึงส่วนดีที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งแสดงออกภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

2. จากการปฏิบัติของผู้เรียนในสถานการณ์จำลองจะสามารถบอกได้ว่า เขาได้นำหลักการหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วไปใช้แค่ไหน อย่างไร

3. เป็นวิธีการให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยที่ประสบการณ์นั้น ๆ ไม่อาจมีโดยตรงในขณะที่ศึกษาในสถานศึกษา เช่น การแก้ปัญหาที่ปรากฏในชีวิตจริงในสังคม การสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมาจึงเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการคิดหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้น

4. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบเฉพาะความจริงที่เลือกสรรแล้ว และมีระดับความยากง่าย ความสลับซับซ้อนที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน

5. ผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์ได้ฝึกในสิ่งที่ถ้าเป็นสภาพแท้จริงแล้ว จะเสี่ยงภัยอันตรายมาก แต่เมื่อสถานการณ์นั้นถูกจำลองมา ผู้เรียนจะสามารถฝึกและมีประสบการณ์ได้โดยไม่มีอันตรายใด ๆ

สมพงษ์ จิตระดับ. 2530 : 74-75) กล่าวถึงประโยชน์ของ สถานการณ์จำลองว่า

1. สถานการณ์จำลองเป็นรูปแบบและกระบวนการที่ฝึกฝนให้ผู้เรียน ได้เผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้น ปัญหาต่าง ๆ การรู้จักหาแหล่งข้อมูล การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การค้นพบ การวินิจฉัย การแก้ปัญหา
2. สถานการณ์จำลองช่วยสร้างความเข้าใจในการบูรณาการระบบ ต่าง ๆ ในสังคมที่ก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมได้ รู้จักการสัมพันธ์ความคิด ข้อมูลที่ได้รับ และเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป
3. สถานการณ์จำลอง เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในการแสวงหา ข้อเท็จจริง การทดลอง กับระบบข้อมูล ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียน รู้จักสังเกตเปรียบเทียบระมัดระวังและละเอียดรอบคอบในเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบเคอร์ (ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. 2537. อ้างอิงมาจาก Baker. 1967 : 3353-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนโดยวิธีใช้ตำราเรียน กับการสอนโดยวิธีสร้างสถานการณ์จำลอง ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งกลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มใช้เวลาทดลองสอน 3 สัปดาห์ กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้ สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุมเรียนจากตำราเรียนและการอภิปราย ผลการ ศึกษาพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีสัมคมกับทางประวัติศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โพสต์มา (Postma. 1974 : 4712 - 4713 - A) ได้ทำการทดลองใช้การให้สถานการณ์จำลองสอนวิชาสังคมศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ และเจตคติต่อการให้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียน ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคงทนทางการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านเจตคติต่อการให้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียนพบว่า ครูมีความพอใจและเห็นว่าเป็นวิธีที่มีประโยชน์และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของเขา และวิธีการให้สถานการณ์จำลองก็ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนทำให้มีความคิดแตกฉานในการแก้ปัญหาและนักเรียนก็มีความรู้สึกที่ดีต่อวิธีการสอน โดยการใช้สถานการณ์จำลอง

เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219-235) ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งนำมาแสดงเป็นบทบาทสมมติ เพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน ทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน ในการแสดงบทบาทสมมติใช้วีดีโอเทปเข้าช่วย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองมีความเชื่อฟังเพิ่มมากกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2525 : 57-58) ได้ทำการทดลอง

สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยการทำมาหากิน ด้วยวิธีการสอนแบบ
ใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า
กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบใช้สถานการณ์จำลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบไม่ใช้
สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คึกฤทธิ์ บุขบา (2526 : 60-62) ได้ศึกษาผลการสอนโดยวิธีใช้
สถานการณ์จำลองและวิธีไม่ใช้สถานการณ์จำลองวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน เรียนโดย
วิธีการแบบใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เรียนโดยวิธี
ที่ไม่ใช้สถานการณ์จำลอง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

ชำรงค์ น่วมศิริ (2527 : 53-55) ได้ทดลองสอนจริยศึกษาจาก
การใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองเปรียบเทียบกับการสอนตาม
แผนการสอนของกรมวิชาการ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษา
พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ข่าว
หนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองมีความแตกต่างจาก
นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วรรณ เลิศยงค์ (2528 : 165-166) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ
การเลือกใช้แนวคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้
สถานการณ์จำลองกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็น
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา กรุงเทพมหานคร จำนวน

80 คน กลุ่มทดลองเรียนด้วยการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุมเรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่แบบทดสอบวัดแนวคิดแก้ปัญหาซึ่งประกอบด้วยแนวคิดแก้ปัญหา 4 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า การเลือกใช้แนวคิดแก้ปัญหาด้านความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ และด้านการวิเคราะห์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองเลือกใช้แนวคิดแก้ปัญหาด้านการนำไปใช้และด้านการวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

พุทธรักษา เพชรสถิต (2535 : 57-62) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลอง และการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่ำ จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ใช้การอภิปรายกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวทำให้พอสรุปได้ว่า สถานการณ์จำลองเป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมากที่สุด เพื่อให้ฝึกผู้เรียนให้รู้จักคิดแก้ปัญหา โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนสังเกต พิจารณาคิดหาเหตุผล ได้ถามและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้เกิดทักษะในการตัดสินใจ มิใช่เป็นการสอนที่ครูบอกข้อเท็จจริง และแนวทางแก้ปัญหาแก่เด็กเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าเมื่อนักเรียนได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองจะส่งผลต่อวินัยในตนเองแตกต่างไปจากการสอนโดยการให้เทคนิคแม่แบบหรือไม่

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

3.1.1 ความหมายของวินัยในตนเอง

ชวลี นาคทัต (2524 : 12) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมและมีความรับผิดชอบ โดยเกิดจากการสำนึกตัวขึ้นมาเอง ไม่เฉพาะจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อบังคับจากภายนอกเท่านั้น และบุคคลนั้นจะต้องยอมรับการกระทำของตนแม้จะมีอุปสรรคก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

ก๊าด (ยุพดี เตชะอังสุ. 2525 : 16; อ้างอิงมาจาก Good. 1959 : 176) กล่าวถึงวินัยในตนเองว่า เป็นการบังคับ ควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก หากหมายถึงบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนท์ (ยุพดี เตชะอังสุ. 2525 : 16; อ้างอิงมาจาก Vicent. 1961 : 42-43) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึงการที่บุคคลไม่ทำการใด ๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคตหรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลกระทำสิ่งที่ตนไม่อยากทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนองหรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้อื่นประสบผลสำเร็จในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2525 : 2-3) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะให้รางวัลตนเองเมื่อตนทำดี และลงโทษตนเองเมื่อตนทำชั่ว ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการควบคุมตน หรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง

สงบบ มณีแสง และคนอื่น ๆ (2527 : 13) กล่าวว่า ความมีวินัย

ในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นผลทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคตและจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนและผู้อื่น โดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและไม่ขัดกับสิทธิของผู้อื่น

กาญจนา มีพลัง (2532 : 9) กล่าวว่า ความมีวินัยแห่งตน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเกิดจากการสำนึกตัวขึ้นมาเอง อันจะก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและต่อสังคม

จากเอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคม โดยเกิดจากความสำนึกตัวขึ้นมาเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่นหรือสิ่งเร้าภายในตนเองเป็นอุปสรรค ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้

3.1.2 การส่งเสริมวินัยในตนเอง

กาญจนา หาสิตะพันธุ์ (2517 : 193) ได้เสนอแนะวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองไว้ว่า ครูและผู้ปกครองจะต้องให้เด็กเข้าใจว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีสำหรับเด็กและสำหรับผู้อื่นด้วย และหาวิธีที่จะให้เด็กได้กระทำในสิ่งที่ดี โดยยึดมั่นกับการตัดสินใจของตน ระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นต้องให้เด็กได้มีส่วนเสนอขึ้นมาเอง อภิปราย และเห็นชอบด้วย เด็กจึงจะไม่ฝืนในเรื่องของการฝึกให้เด็กได้รู้จักรับผิดชอบ ไม่กระทำผิด เพราะสามารถบังคับตนเองได้

พนัส หันนาคินทร์ (2513 : 215) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดวินัยว่า ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบโดยที่นักเรียนเข้าใจเหตุผล

และเห็นดีเห็นงามจากการปฏิบัติตามระเบียบนั้น อย่าให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าจะถูกบังคับและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดก็ต้องเป็นไปตามลักษณะพื้นฐานส่วนตัวของผู้กระทำผิดเป็นราย ๆ ไป

ศุภพร นิมิตรกุล (2521 : 63) กล่าวว่าวินัยในตนเองจะเกิดขึ้นได้ โดยการสอนในโรงเรียน การสอนของครูนั้นควรจะต้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ และทำงานด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อันเป็นการฝึกฝนความมีวินัยแห่งตนแก่ผู้เรียนให้เกิดสะสมเพิ่มมากขึ้น

ประวีณ ณ นคร และเสนาะ ดิเชาว์ (2525 : 217) ให้ข้อเสนอนะไว้ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัยขึ้นอยู่กับการศึกษาอบรมเป็นสำคัญ ต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป โดยใช้วิธีจูงใจดีกว่าวิธีบังคับ
2. การฝึกวินัยย่อมสอดแทรกเข้าไปได้เสมอเกือบทุกวิชา
3. ควรฝึกจนเกิดเป็นนิสัยเพื่อให้เกิดความเคยชิน
4. ความมีวินัยในตนเอง คือ วินัยสูงสุดที่พึงปรารถนา
๕. ชนบท (2529 : 22) กล่าวว่า บุคคลจะมีวินัยในตนเองได้นั้น จะต้องอาศัยหลักธรรมที่ช่วยให้คนอยู่ด้วยกันอย่างเป็นระเบียบ และมีความสุข ได้แก่ หิริ โอตตัปปะ เพราะหิริ คือ ความรู้สึกละอายตนเองที่กระทำอะไรไม่ถูกต้อง เช่น ทำผิดระเบียบ ทำผิดกฎหมาย เป็นต้น โอตตัปปะ คือ ความรู้สึกกลัวว่าถ้าทำผิดระเบียบ ทำผิดกฎหมายแล้วจะมีผลร้ายตอบในภายหลัง หิริ โอตตัปปะ จึงเปรียบเสมือนสิ่งที่คอยควบคุมความประพฤติของบุคคลที่อยู่ภายใน ซึ่งสามารถควบคุมบุคคลได้ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การมีวินัยในตนเองสามารถสร้างเสริมและพัฒนาได้ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ นอกเหนือจาก

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

3.1.3 คุณค่าและความสำคัญของวินัยในตนเอง

ออสซูเบล (Ausubel. 1968 : 59-60) กล่าวว่า การปลูกฝังความมีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของสังคมให้แก่เด็กจะช่วยให้เด็กมีลักษณะดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือทำความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะทางด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และอดทนต่อความคับข้องใจได้
3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม
4. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521:21) ได้ระบุถึงคุณค่าและประโยชน์ของระเบียบวินัยไว้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย
2. ช่วยให้ผู้รักษาระเบียบวินัยเป็นคนดี
3. เมื่อฝึกบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย จะช่วยให้การงานสำเร็จเร็ว รวดเร็ว

บุญชม ศรีสะอาด (2528:111) กล่าวถึง คุณค่าของการมีวินัยในตนเองไว้ ดังนี้

1. วินัยในตนเองช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม
2. วินัยในตนเองเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมตนเองที่ละน้อย จะได้เป็นนิสัยติดตัวไปภายหลัง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ความมีวินัยในตนเองจะทำ

ให้บุคคลมีนิสัยและบุคลิกภาพที่เหมาะสม

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

3.2.1 งานวิจัยในประเทศ

กรุณา กิจชัยน (2517 : 79) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คน พบว่า คุณธรรมแห่งพลเมืองดีและความเชื่ออำนาจภายในตนเองมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรง ในทางบวกกับความมีวินัยแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52-54) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 14 คน พบว่า หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ยุพดี เตชะอังสุ (2525 : 42-44) ได้ทดลองใช้การขีดหนึ่งตะลุมเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับความรู้ด้านการขีดหนึ่งตะลุม กลุ่มควบคุมได้รับความรู้เป็นข้อสนเทศ ใช้เวลาทดลอง 5 ครั้ง ผลการทดลองได้สรุปไว้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยแห่งตนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

มัสเสน (Mussen. 1968 : 335 - 341) ศึกษาพบว่า การฝึกวินัย โดยการให้เหตุผลและให้ความรักเป็นการฝึกวินัยที่ได้ผลดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการ วิธีนี้จะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ซึ่งมัสเสน (Mussen. 1968 : 513-514) ให้ข้อคิดว่า การฝึกวินัยโดยการให้เหตุผลการให้ความรัก และส่งเสริมพัฒนาการความรับผิดชอบ ควรใช้จนกว่าเด็กจะเลิกกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เพราะเป็นการกระตุ้นให้เด็กยอมรับอย่างแท้จริงว่าการกระทำของเขาไม่เหมาะสม

ไวสเฟลด์ (Weisfeld. 1974 : 1930 - B) ได้ศึกษารูปแบบการคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวินัย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบวัดความมีวินัยของเด็ก เป็นรูปภาพสถานการณ์ 36 ภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดา 27 คน มารดา 27 คน โดยสุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มีเด็กเป็นเด็กปกติ กลุ่มที่ 2 เป็นเด็กกลุ่มที่มีปัญหาทางอารมณ์ กลุ่มที่ 3 เป็นเด็กกลุ่มที่มีความเจริญทางสมองช้า โดยให้บิดามารดาของเด็กดูรูปภาพแล้วให้จัดอันดับความต้องการของตนเองที่ต้องการเกี่ยวกับการควบคุมวินัยของเด็ก จากตัวเลือก 6 อันดับ ผลจากการศึกษาพบว่า บิดามารดามีแนวโน้มในการควบคุมวินัยของเด็กมากขึ้น เมื่อเด็กโตมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงสภาพความสามารถทางสมอง หรือวุฒิภาวะทางอารมณ์เลย อาจจะกล่าวได้ว่า ระดับอายุมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเอง หรือระดับขึ้นเรียนต่างกันน่าจะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองต่างกันด้วย

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า คนในสังคมจะต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัยโดยเฉพาะวินัยในตนเอง มีความสำนึกในขอบเขตของสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าสิ่งใดควรและไม่ควรทั้งในแง่ของการเมือง การปกครอง การบริหาร กฎหมาย และ จริยธรรม ไม่ใช่ใช้สิทธิและเสรีภาพเกินขอบ

เขต ซึ่งเป็นการก้าวก้าวสัทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา
การทดลองใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองว่าจะพัฒนาความมีวินัย
ในตนเองได้หรือไม่ และต้องการจะศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิค
แม่แบบ และการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในตนเองว่า วิธีใดที่สามารถ
พัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 81 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน ซึ่งมีขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ห้องเรียนซึ่งมีจำนวนนักเรียน 324 คน ตอบแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" แล้วนับความถี่ที่นักเรียนทั้งหมดระบุชื่อเพื่อนแต่ละคน โดยเรียงชื่อนักเรียนที่เพื่อนระบุว่า มีพฤติกรรมไม่มีวินัยในตนเองจากความถี่น้อยไปหามาก แล้วตัดเลือกนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่มีวินัยในตนเองตามที่เพื่อนระบุในแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ตั้งแต่ 6 ชื่อขึ้นไป ได้จำนวน 83 คน ดังรายละเอียดในตาราง 1

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 324 คน ตอบแบบสอบถามวินัยในตนเอง โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย แล้วตัดเลือกนักเรียนที่มี

คะแนนวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาได้จำนวน 81 คน ดังรายละเอียดในตาราง 1

3. ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนในข้อ 1 และนักเรียนในข้อ 2 ที่มีรายชื่อตรงกันได้จำนวนนักเรียน 66 คน จากนั้นคัดเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 12 คน ขึ้นไปได้ 4 ห้องเรียน ได้แก่ ห้อง ป. 5/3 ห้อง ป. 5/4 ห้อง ป. 5/5 และห้อง ป. 5/6

4. ผู้วิจัยสุ่มห้องเรียนมา 2 ห้อง ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 15 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 จำนวน 16 คน แล้วสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมการทดลอง

5. ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนในแต่ละห้องเรียนในข้อ 4 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมาห้องละ 12 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 เป็นกลุ่มทดลองที่ 2

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักเรียนที่มีวินัยในตนเองต่ำที่ได้จากการตอบแบบ

สอบถาม "ใครเอ่ย" และจากการตอบแบบสอบถามวินัยในตนเอง

รายชื่อห้องเรียน	แบบสอบถาม	แบบสอบถามวินัย	จำนวนนักเรียนที่มี รายชื่อตรงกัน
	ใครเอ่ย	ในตนเอง	
ป 5/1	7	10	3
ป 5/2	9	11	7
ป 5/3	18	15	15
ป 5/4	15	12	12
ป 5/5	14	17	13
ป 5/6	20	16	16

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"
2. แบบสอบถามวินัยในตนเอง
3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
4. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง
 - 1.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูประจำกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย และครูที่สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเองของนักเรียน
 - 1.3 ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกี่ยวกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักเรียนและของเพื่อนนักเรียนที่แสดงออก
 - 1.4 นำพฤติกรรมจากข้อ 1.2 และ 1.3 มาคัดเลือกเฉพาะที่สอดคล้องกันและมีความถี่สูง
 - 1.5 สร้างแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ผศ. บังอร เสดะนนท์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
 - 1.6 นำแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปใช้ทดลองในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่าง แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

1. คนที่ขออนุญาตเพื่อนเมื่อต้องการหยิบสิ่งของ ๆ เพื่อน คือ.....
2. คนที่หยิบสิ่งของ ๆ เพื่อนก่อนได้รับอนุญาต คือ
3. คนที่ชอบทำตามความต้องการของคนอื่น คือ.....
4. คนที่ชอบบังคับให้บุคคลอื่นทำตามความต้องการของตนเองคือ.....
5. คนที่เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเพื่อรอรับบริการต่าง ๆ คือ.....
6. คนที่ชอบลัดคิว คือ.....
7. คนที่ไม่เดินลัดสนาม คือ.....
8. คนที่ชอบเดินลัดสนาม คือ.....
9. คนที่มาตรงตามเวลานัดหมาย คือ
10. คนที่มาสาย ไม่ตรงเวลาที่นัดหมาย คือ.....

2. แบบสอบถามวินัยในตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยในตนเอง

2.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูประจำวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูประจำวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ครูประจำวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเองของนักเรียน

2.3 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามวินัยในตนเองของ สุภาพร จันทร์ศิริโยธิน (2526 : 93-98) และศึกษาแบบสอบถามวินัยในตนเอง ของ พรหมทิพย์ พันทอง (2534 : 82-91) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามวินัยในตนเอง

2.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2.1-2.3 มาสร้างเป็นแบบสอบถามวินัยในตนเองให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้ โดยสร้างเป็นสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ให้ผู้ตอบพิจารณาแสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมา โดยการเลือกตัวเลือกที่กำหนดให้

2.5 นำแบบสอบถามวินัยในตนเองไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสตะนนท์ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 47 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t -test แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้ในการวิจัย ได้จำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.90-6.40

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ในข้อ 2.6 แล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวินัยในตนเอง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 180) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8277 แล้วจึงนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป (ดังแสดงไว้ในภาคผนวก)

ลักษณะและวิธีการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามวินัยในตนเอง เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปที่ผู้ตอบมีโอกาสได้ประสบหรือรับรู้ในชีวิต สำหรับการตอบแบบสอบถาม

ให้ผู้ตอบพิจารณาแสดงความเห็นที่แท้จริงของตนเองออกมาโดยเลือก 1 ตัวเลือก จาก 3 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกมีคะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดดังนี้ คือ ถ้า นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงให้ 3 คะแนน ถ้านักเรียนมีวินัยในตนเองปานกลาง ให้ 2 คะแนน ถ้านักเรียนมีวินัยในตนเองน้อย ให้ 1 คะแนน

ตัวอย่าง แบบสอบถามวินัยในตนเอง

1. เคารพในสิทธิของผู้อื่น

- (0) คุณแม่ให้เงินก้อยทุกวันจันทร์ของแต่ละสัปดาห์ ๆ ละ 50 บาท ใน เข้าวันศุกร์ ก้อยเหลือเงินเพียง 5 บาท ซึ่งไม่พอค่าอาหารกลางวัน เมื่อก้อยเดินผ่านห้องของแม่เห็นเงินของแม่วางอยู่ 20 บาท ถ้า นักเรียนเป็นก้อย นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. หยิบเงินของแม่ไป 10 บาท โดยไม่ให้แม่รู้
 - ข. หยิบเงินของแม่ไป 10 บาท แล้วค่อยบอกแม่ทีหลัง
 - ค. ขออนุญาตแม่ก่อนที่จะหยิบเงิน

2. ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน

- (00) ในวันเด็กแห่งชาติปีนี้ มูลนิธิช่วยเหลือเด็กของจังหวัดได้นำสิ่งของที่เป็นอุปกรณ์การเรียนมามอบให้นักเรียน มีนักเรียนเข้าแถวรอรับ สิ่งของเป็นจำนวนมาก บุญส่งอยากได้รับของแจกแต่ไม่อยากเสีย เวลาเข้าคิว ถ้านักเรียนเป็นบุญส่ง นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เข้าไปยืนหัวแถวทันที
 - ข. เข้าไปยืนกลางแถวต่อจากเพื่อนสนิท
 - ค. เข้าไปยืนต่อจากคนหลังสุด

3. ตรงต่อเวลา

(000) ตามปกติสมบุรณ์จะกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก เพราะต้องช่วยคุณแม่ทำงานบ้านทุกอย่าง มิฉะนั้นคุณแม่จะต้องทำงานหนักอยู่คนเดียว แต่เย็นวันนี้เพื่อนชวนให้สมบุรณ์อยู่เล่นกีฬาที่สมบุรณ์ชอบมาก ถ้านักเรียนเป็นสมบุรณ์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. กลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก
- ข. อยู่เล่นกีฬา
- ค. อยู่เล่นกีฬาสักพักหนึ่งแล้วจึงกลับบ้าน

4. ยอมรับการกระทำของตนเอง

(0000) ในช่วงโมงศิลปะ ครูสมบัติให้นักเรียนวาดภาพและระบายสีด้วยสีเทียน สมชายไม่มีสีเทียนเพราะเขาไม่มีเงินซื้อ จึงยืมสีเทียนของสมปอง สมชายทำสีเทียนของสมปองหักไป 1 แท่ง โดยไม่ได้ตั้งใจ ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขอโทษสมปองแล้วยอมรับว่าตนเองเป็นคนทำสีเทียนหัก
- ข. บอกสมปองว่าคนอื่นทำหักตนเองไม่ได้ทำหัก
- ค. เก็บใส่กล่องให้เรียบร้อยแล้วนำมาคืนสมปอง โดยไม่บอกสมปองว่า ทำสีเทียนหัก

5. รู้จักหน้าที่และกระทำตามที่ของพลเมืองดี

(00000) ทางโรงเรียนแจกวารสารให้เป็นสมบัติของห้อง ๆ ละ 5 ฉบับ วิริยา อยากได้วารสารเป็นของตนเอง ถ้านักเรียนเป็นวิริยา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. หยิบวารสารมาอ่านบ่อย ๆ เวลาอยู่ในห้อง
- ข. หยิบวารสารไปบ้านเพียง 1 ฉบับ
- ค. เอาวารสารไปอ่านที่บ้าน อ่านเสร็จแล้วค่อยเอามาคืน

3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบและวินัยในตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรม และกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม

3.2 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างวิดิทัศน์

3.3 เขียนบทละคร (Script) เพื่อสร้างแม่แบบให้เหมาะสมกับความมุ่งหมาย

3.4 นำบทละครที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีกทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสดะนนท์ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหาและวิธีดำเนินการแล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5 คัดเลือกบุคคลที่จะเป็นแม่แบบและฝึกซ้อมผู้แสดงในแต่ละเรื่อง เพื่อให้สามารถสื่อข้อความและความรู้สึกนึกคิดได้ตรงตามจุดประสงค์และทำการบันทึกวิดิทัศน์

3.6 นำโปรแกรมและวิดิทัศน์ที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 12 คน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับความสอดคล้อง

ระหว่างจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ และวันพุธ เวลา 11.40 - 12.30 น. ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม ถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

4. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรม และกำหนดเนื้อหาซึ่งเกี่ยวกับวินัยในตนเองให้เหมาะสม

4.2 สร้างโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

4.3 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีกอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสตะนนท์ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา และวิธีดำเนินการ

4.4 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 12 คน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีดำเนินการและภาษาที่ใช้

4.5 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง
 ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันอังคาร และ
 วันพฤหัสบดี เวลา 11.40 - 12.30 น. ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม ถึงวันที่
 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ
 Randomized Two Group Pretest-Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตน์,
 2528 : 78) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Two Group
 Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE_1	T_1E_1	X_1	T_2E_1
RE_2	T_1E_2	X_2	T_2E_2

ความหมายของสัญลักษณ์

RE_1, RE_2 แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองที่ 1
 และกลุ่มทดลองที่ 2

T_1E_1, T_1E_2 แทน การทดสอบก่อนที่จะทำการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 และ
 กลุ่มทดลองที่ 2

T_2E_1, T_2E_2 แทน การทดสอบหลังจากการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 และ
 กลุ่มทดลองที่ 2

X_1	แทน การพัฒนาการมีวินัยในตนเองโดยใช้เทคนิคแม่แบบ
X_2	แทน การพัฒนาการมีวินัยในตนเองโดยใช้สถานการณ์จำลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 324 คน ตอบแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" แล้วนับความถี่ที่นักเรียนทั้งหมดระบุชื่อเพื่อนแต่ละคน โดยเรียงชื่อนักเรียนที่เพื่อนระบุว่า มีพฤติกรรมไม่มีวินัยในตนเองจากความถี่น้อยไปหามาก แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่มีวินัยในตนเองตามที่เพื่อนระบุในแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไปได้จำนวน 83 คน

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 324 คน ตอบแบบสอบถามวินัยในตนเอง โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาได้จำนวน 81 คน

1.3 ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนในข้อ 1.1 และนักเรียนในข้อ 1.2 ที่มีรายชื่อตรงกันได้จำนวนนักเรียน 66 คน จากนั้นคัดเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 12 คน ขึ้นไปได้ 4 ห้องเรียน คือ ห้อง ป.5/3 ห้อง ป.5/4 ห้อง ป.5/5 และห้อง ป.5/6

1.4 ผู้วิจัยสุ่มห้องเรียนมา 2 ห้อง ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 15 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 จำนวน 16 คน แล้วสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมการทดลอง ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนในแต่ละห้องเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมาห้องละ 12 คน แล้วสุ่มห้องเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน โดย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 เป็นกลุ่มทดลองที่ 2

1.5 ผู้วิจัยนำคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามวินัยในตนเองในข้อ 1.2 มาเป็นคะแนนก่อนทดลอง (Pretest)

2. การดำเนินการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยใช้เทคนิคแม่แบบกับกลุ่มทดลองที่ 1 ตามโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และวันพุธ เวลา 11.40-12.30 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม ถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2539

2.2 ผู้วิจัยใช้สถานการณ์จำลองกับกลุ่มทดลองที่ 2 ตามโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 11.40-12.30 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2539

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามวินัยในตนเองชุดเดิมอีกครั้งหนึ่งแล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังทดลอง (Posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามวินัยในตนเองก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ดังนี้

1. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ

2. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527:40)

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร (นิภา ศรีไพโรจน์.

2524 : 119)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูง-ต่ำ โดยใช้ t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 180)

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 171)

3. สถิติที่ใช้วิเคราะห์สมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของวินัยในตนเองก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้ t-test Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 99)

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของวินัยในตนเองระหว่างกลุ่ม โดยใช้ t-test Independent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 96)

บทที่ 4

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\bar{D}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1
ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ

กลุ่มทดลองที่ 1	N	$\bar{X}$	S	$S_{\bar{D}}$	$\bar{D}$	t
ก่อนการทดลอง	12	81.75	8.035			
				10.84	16.67	5.33**
หลังการทดลอง	12	98.42	10.022			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีคะแนนวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น

2. เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง

กลุ่มทดลองที่ 2	N	$\bar{X}$	S	$S_{\bar{X}}$	$\bar{D}$	t
ก่อนการทดลอง	12	84.92	6.58			
				11.81	14.92	4.37**
หลังการทดลอง	12	99.83	8.61			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีคะแนนวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น

3. เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S	t
กลุ่มทดลองที่ 1 หลังการทดลอง	12	98.42	10.022	0.37
กลุ่มทดลองที่ 2 หลังการทดลอง	12	99.83	8.61	

จากตาราง พบว่า ภายหลังจากทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ และการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้สถานการณ์จำลอง
3. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น หลังจากการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น หลังจากการใช้สถานการณ์จำลอง
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีวินัยในตนเองแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 81 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวนกลุ่มละ 12 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"
2. แบบสอบถามวินัยในตนเอง
3. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
4. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามวินัยในตนเองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มในชั้นตอนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยใช้เทคนิคแม่แบบกับกลุ่มทดลองที่ 1 ตามโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และวัน

พุธ เวลา 11.40-12.30 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม ถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2539

2.2 ผู้วิจัยใช้สถานการณ์จำลองกับกลุ่มทดลองที่ 2 ตามโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 11.40-12.30 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2539

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามวินัยในตนเองชุดเดิมอีกครั้งหนึ่งแล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามวินัยในตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ โดยใช้การทดสอบของ t-test แบบ dependent

2. เปรียบเทียบวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง โดยใช้การทดสอบของ t-test แบบ dependent

3. เปรียบเทียบผลต่างของวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง โดยใช้การทดสอบของ t-test แบบ independent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ
2. นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลอง ที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การใช้เทคนิคแม่แบบเป็นการนำเสนอแม่แบบทั้งที่เป็นแบบอย่างที่ดีและไม่ดี เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตและพิจารณาแม่แบบอย่างมีเหตุผลก่อนที่จะเลียนแบบหรือไม่เลียนแบบ ดังนั้นแม่แบบที่ผู้วิจัยนำเสนอในวิดีโอทัศน์จึงเป็นนักเรียนในวัยเดียวกันกับนักเรียนกลุ่มทดลอง ทำให้นักเรียนสนใจและเข้าใจพฤติกรรมของตัวแบบ รวมทั้งภายหลังการดูวิดีโอทัศน์แล้วนักเรียนได้แสดงความคิด ความรู้สึก และร่วมกันอภิปรายถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของแม่แบบ ทำให้นักเรียนเกิดความคิดที่

จะเลียนแบบพฤติกรรมจากแม่แบบได้อย่างเหมาะสม และเมื่อนักเรียนได้เลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมของแม่แบบแล้ว นักเรียนได้แสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เลียนแบบอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่นักเรียนจะนำแบบอย่างดังกล่าวไปปฏิบัติต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการดูวิดีโอ และร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวแบบที่นักเรียนเลียนแบบ พบว่านักเรียนให้ความสนใจในตัวแบบที่น่าเสนอและมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนตลอดทั้งให้ข้อเสนอแนะและแนวทางที่ควรจะนำไปปฏิบัติต่อไป

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาวินัยในตนเองของนักเรียนเป็นรายด้านพบว่า ภายหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ นักเรียนมีวินัยในตนเองด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองเพิ่มขึ้นมากที่สุด ส่วนวินัยในตนเองที่เพิ่มขึ้นรองลงมา ได้แก่ ด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน และการรู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่ของพลเมืองดีตามลำดับ

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1977 : 2) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำตามแบบผู้อื่น ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรมของเด็กจึงควรให้เด็กเห็นตัวแบบทั้งที่ดีและไม่ดี และผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กษมา จันทรังค์ (2535 : 63-64) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชน์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่องความขยันหมั่นเพียรในการเรียน มีพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพิ่มขึ้น

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัจฉรา ชีวาพัฒนานวงศ์ (2536 : 47) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแจรงร้อน กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการใช้เวลาในการเรียนเพิ่มขึ้น ภายหลังการได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้เทคนิคแม่แบบสามารถทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น

2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 มีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การใช้สถานการณ์จำลองเป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียง หรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนได้เผชิญกับสภาพการด้วยตนเองโดยการปฏิบัติการแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ของสถานการณ์นั้น ๆ และแสดงความคิดเห็นของตนเอง พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ซึ่งวิธีการนี้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจและมีความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ที่แสดงได้ดี อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นให้ความสนใจในการอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทในแต่ละครั้ง ในการทดลองของสถานการณ์จำลองมีเนื้อหาแต่ละครั้งแตกต่างกัน จึงสามารถทำให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการแสดงแต่ละครั้ง มีผลให้บรรยากาศสนุกสนานเป็นกันเองและนักเรียนมีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และเสนอความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการนำ

ไปปฏิบัติในอนาคต จึงให้บรรยากาศสนุกสนานเป็นกันเองและดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาวิสัยในตนเองของนักเรียนเป็นรายด้านพบว่า ภายหลังการใช้สถานการณ์จำลอง นักเรียนมีวิสัยในตนเองด้านการยอมรับ การกระทำของตนเองเพิ่มขึ้นมากที่สุด ส่วนวิสัยในตนเองที่เพิ่มขึ้นรองลงมา ได้แก่ ด้านการตรงต่อเวลา การรู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่ของพลเมืองดี การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ตามลำดับ

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัญญา ระกำพล (2535 : 56) ที่ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวิสัยในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี มีวิสัยในห้องเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กนกรัตน์ พงษ์สุนทร (2537 : 68) ที่ศึกษา เปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ สถานการณ์จำลองมีการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรีวรรณ วัฒนะจิตพงษ์ (2537 : 71) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา อำเภอสทิงหมี่ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีทักษะทางสังคม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้สถานการณ์จำลองสามารถทำให้นักเรียนมีวิสัยในตนเองเพิ่มขึ้น

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้ สถานการณ์จำลอง มีวิสัยในตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง

ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ แสดงว่า การใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลอง สามารถพัฒนาวินัยในตนเองได้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะวิธีทั้งสองวิธีต่างก็มีจุดเด่นอยู่ในตัวดังนี้ คือในการใช้เทคนิคแม่แบบนั้น ผู้วิจัยใช้แม่แบบที่เป็นวีดิทัศน์ซึ่งเป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้ สามารถติดต่อขยายให้นักเรียนดูได้ครั้งละหลาย ๆ คน ซึ่งนักเรียนได้เห็นภาพและได้ยินเสียงของตัวละครที่เป็นแม่แบบ ประกอบกับแม่แบบที่ผู้วิจัยนำเสนอในวีดิทัศน์นั้น เป็นนักเรียนที่อยู่ในวัยเดียวกับนักเรียนในกลุ่มทดลอง นักเรียนจึงสนใจที่จะติดตามพฤติกรรมของแม่แบบและผลที่แม่แบบได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ นอกจากนี้ ภายหลังจากการดูวีดิทัศน์แล้วนักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และอภิปรายถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของแม่แบบ ตลอดทั้งนักเรียนได้เลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมและที่พึงประสงค์ของแม่แบบ

ส่วนการใช้สถานการณ์จำลองนั้น เป็นการจัดสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นให้มีสภาพคล้ายสภาพที่เป็นจริง นักเรียนมีโอกาสดำเนินการ สังเกต พิจารณา คิดหาเหตุผล โต้เถียง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวินัยในตนเองมากขึ้น อีกทั้งบรรยากาศของการทดลองในครั้งนี้พบว่า นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนแสดงบทบาทและสังเกตการแสดงบทบาทต่าง ๆ ของเพื่อน จึงทำให้นักเรียนสนใจและไม่เบื่อหน่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมและเมื่อนักเรียนแสดงเสร็จแล้ว นักเรียนได้มีการวิเคราะห์และอภิปรายผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพสิทธิของผู้อื่น ด้วยเหตุนี้การใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองจึงทำให้วินัยในตนเองของนักเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาวินัยในตนเองเป็นรายด้านของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ภายหลังจากการทดลอง พบว่า วินัยในตนเองของนักเรียนด้านการยอมรับการกระทำของตนเองเพิ่มขึ้นมากที่สุด ส่วนวินัยในตนเองที่เพิ่มขึ้น

รองลงมาได้แก่ ด้านการตรงต่อเวลา การเคารพในสิทธิของผู้อื่น และการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า วินัยในตนเอง สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวผู้เรียนโดยใช้เทคนิคแม่แบบหรือสถานการณ์จำลอง ดังนั้น ครูผู้สอน ครูแนะแนว หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนสามารถเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งโดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาวินัยในตนเอง โดยใช้เทคนิคอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลอง เช่น กิจกรรมกลุ่ม การควบคุมตนเอง เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบหรือตัวแปรอื่น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเองหรือไม่ เช่น เพศ การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ พงษ์สุนทร. การศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2522.
- กษมา จันทรแต่งผล. การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช ลี้กีดกรุงเทพ-มหานคร. ปรินิพนธ์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535 อัดสำเนา.
- กรรณิการ์ ลิตธิศักดิ์. อิทธิพลของตัวแบบและการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมการเลียนแบบของเด็กก่อนบาล. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- กันยา ประสงค์เจริญ. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- กรุณา กิจขยัน. ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517 อัดสำเนา.

กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. เอกสารประกอบ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2532.

กาญจนา มีพลัง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและควมมีวินัยใน
ตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดย
การสอนแบบการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือ. วิทยานิพนธ์
กศ.บ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532.

กาญจนา หาลิตะพันธุ์. "วินัยในตนเอง" ชุดทางวิชาการ. พระนคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517.

กาญจณี แก้วทอง. การใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อเปลี่ยนมโนภาพแห่งตนของเด็ก
วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการสอนจริยศึกษา
ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528.

คึกฤทธิ์ บุขบา. ผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและวิธีไม่ใช้สถานการณ์
จำลอง วิชาสังคมศึกษา หน่วยปัญหาในโลกปัจจุบัน ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา

จวีรพรรณ วัฒนะจิตพงษ์. เปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลอง
ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
บ้านไร่พัฒนา อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

อัดสำเนา.

ชวลี นาคทัต. อิทธิพลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และความมีวินัยแห่งตน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

ช. ชนบท. "วินัยในตนเองสอนให้เกิดขึ้นได้อย่างไร", ประชากรศึกษา.

37(3) : 21-23; ธันวาคม 2529.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

ณัฐรา ระกำพล. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี.

ปรินิพนธ์, กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2535.

ดวงจันทร์ หนูทอง. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบหนังสือเล่มที่มีต่อการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนวัดมณีเจริณมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช.

ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยในตนเอง," แนะแนว :

58 - 71; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527.

ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลอง
และการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง (เรือนเขียว

สะอาด) กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

- ทัศนิตา ระเบียบดี. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้สไลด์การ์ดเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
อัดสำเนา.
- กิตติยา แคมมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่มที่ 1.
กรุงเทพฯ : บุรพาการพิมพ์, 2522.
- ชำรงค์ น่วมศิริ. การทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างสถานการณ์จำลองในการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
อัดสำเนา.
- นาคยา ภักธแสงไทย. ยุทธวิธีการสอนทางสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2525.
- บุญชม ศรีสะอาดและคนอื่น ๆ. ปัญหาในระดับมัธยมศึกษา. มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2528.
- ประกอบ เดชชัย. นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา.
เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- ปัจจุ สดสง่า. วินัยของนักเรียน การประพจน์ผิดวินัย การป้องกันและการแก้ไขตามทัศนของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

- ประวิณ ฌ นคร และเสนาะ ตีเขาว์. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหาร
บุคลากรในโรงเรียน หน่วยที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช 2525.
- ประสาธ อิศรปรีดา. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
กราฟิกอาร์ต, 2523
- ประหยัด จีรวรพงศ์. เทคโนโลยีทางการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2 พิษณุโลก :
สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา, 2521.
- ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย
จังหวัดเลย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับปรุงพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทบวง
มหาวิทยาลัย, 2536.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. วัฒนาพานิช :
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก, 2513.
- พรรณทิพย์ ฟั่นทอง. การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและ
แบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบุญทวีภักดิ์ อำเภอบุญทวีภักดิ์ จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2534. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2530.
- พุทธชาติ เพชรสกลิต. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการ
อภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร.

ปฏิญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2535 อัดสำเนา.

ภิญโญ สาธร. การบริหารการศึกษา. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2523.

เมธี ปิณฑนานนท์. "การสอนจริยศึกษาในโรงเรียน." คุรุปริทัศน์ : 58;
2524

ยุพดี เตชะอังสุ. การทดลองเชิงหนึ่งตะลุงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรม
ด้านวินัยแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปฏิญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525.

เย็นใจ เลาหวณิช. "ข้อพิจารณาในการประเมินผลการสอนจริยศึกษาระดับ
ประถมศึกษาและโรงเรียนวันอาทิตย์." ดำรงการพิมพ์, 2521.

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยใน
ตนเอง. ปฏิญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2
ทวีกิจการพิมพ์, กรุงเทพฯ : 2524.

วิชาการ, กรม. คู่มือครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, 2521.

วิมลพรรณ กลางมณี. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย
ด้านคารวะธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
บ้านใจดี อำเภอชานันท์ จังหวัดศรีสะเกษ. ปฏิญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

- วรรณา เลิศชัยนดี. ผลการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลองที่มีต่อแนวคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- วีระ อุตสาหะ. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- ศรินยากร ชัยเพียรเจริญกิจ. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ศุภพร นิมิตรกุล. เปรียบเทียบผลของการเรียนวิชาสุขศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องโรคติดต่อโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการเรียนการสอนแบบปกติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2521.
- สงบ มณีแสงและคนอื่น ๆ. การวิจัยติดตามผลและประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2527. อัดสำเนา.
- สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. การเปรียบเทียบผลของการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหน่วยการเรียนรู้ทำมาหากินด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้

- สถานการณ์จำลอง. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525. อัดสำเนา
- สมพงษ์ จิตระดับ. "การสอนจรรยาวิชาด้วยสถานการณ์จำลอง", ประชากรศึกษา 15 - 21; มีนาคม 2522
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สุปรียา อันทิวโรทัย. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม. กรุงเทพมหานคร ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- สุภา กิจจาทร. "การใช้สถานการณ์จำลอง", เอกสารประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค. หน้า 196-197. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2529.
- สุภาพร จันทร์ศิริโยธิน. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สำเริง เวชสมุทร "การใช้สถานการณ์จำลองในวิทยาลัยครู", ครูปริทัศน์. 5(2) : 18-19; มกราคม 2523.
- อัจฉรา ชีวพัฒนานวงศ์. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแจ้งร้อน กรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

อัญชลี แจ่มเจริญ. "สถานการณ์จำลองกับการเรียนการสอน", มิตรครู. :

5 - 9; พฤษภาคม 2522.

Ausubel David P. Educational Psychology ; a Cognitive View. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1968.

Bandura, Albert. Social Learning Theory. New Jersey : Prentice - Hall, 1977.

Bandura, Albert, Joan E. Grusec and Frances L. Menlove. "Observational Learning As a Function of Symbolization and Incentive Set," Child Development. 37 : 499-506; September, 1966.

Blackman, Garth J. and Adolph Silberman. Modification of Child and Adolescent Behavior. California : Wadsworth Publishing Company Inc., 1975.

Beck, Isabel H. and Bruce Monroe. "Some Dimension of Simulation", Education Technology. 45-49; October. 1969.

Dalton, Sundbland and Hylbett. "An Application of Principles of Social Learning to Training in Communication of Empathy," Journal of Counseling Psychology. 20. 1973.

Geller, Danial M. "Involvement in Role Playing Simulation; A Demonstration with Studies on Obedience, : Journal of Personality and Social Psychology. 36 :

2519; November 1978.

Lee John R. Teaching Social Studies in the Elementary School. New York : Free Press, 1974.

Mussen. Paul H. and Others. Child Development and Personrity. New York Harper and Row 1968.

Postma, Charles Henry. "Simulation in Hight School Social Studies: Students Cognitive Retention and Pupil Teacher Affective Perceptions", Dissertation Abstracts International. 34(8) : 4712-4713-A; February 1974.

Schuttz, Landalt L. Simulation in Social and Administrative Science. New Jersey : Prentice Hall Inc, 1972.

Weisfeld, David. "Cognitive Styles of Chid Discipline," Dissertation Abstracts International. 35(4) : 1930-B; October, 1974.

Zimmerman, Barry J. and Arnold Jaffer. "Teaching through Demonstration : The Effects of Structuring Imitation and Age," Journal of Educational Psychology. 69 : 773-778; December 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถามใครเอ่ย

แบบสอบถามวินัยในตนเอง

แบบสอบถาม "ใครเอ่ย"

คำชี้แจง ขอให้ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า จะตรงกับลักษณะ
ของเพื่อนคนใด หรือตรงกับตัวนักเรียนเอง แล้วใส่ชื่อของเพื่อนหรือ
ชื่อของนักเรียนลงท้ายข้อความนั้น ๆ

คำตอบของนักเรียนจะเก็บไว้เป็นความลับและจะเป็นประโยชน์ใน
การพัฒนานักเรียนต่อไป

1. คนที่ขออนุญาตเพื่อนเมื่อต้องการหยิบสิ่งของ ๆ เพื่อน คือ.....
2. คนที่หยิบสิ่งของ ๆ เพื่อนก่อนได้รับอนุญาต คือ
3. คนที่ชอบทำตามความต้องการของคนอื่น คือ.....
4. คนที่ชอบบังคับให้บุคคลอื่นทำตามความต้องการของตนเองคือ.....
5. คนที่เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเพื่อรอรับบริการต่าง ๆ คือ.....
6. คนที่ชอบลัดคิว คือ.....
7. คนที่ไม่เดินลัดสนาม คือ.....
8. คนที่ชอบเดินลัดสนาม คือ.....
9. คนที่มาตรงตามเวลานัดหมาย คือ
10. คนที่มาสาย ไม่ตรงเวลาที่นัดหมาย คือ.....
11. เมื่อครูมอบหมายให้นักเรียนทำงาน คนที่ส่งงานตามกำหนดเวลา คือ...
.....
12. เมื่อครูมอบหมายให้นักเรียนทำงาน คนที่ส่งงานช้าคือ.....
13. คนที่ทำผิดแล้วยอมรับผิด คือ.....
14. คนที่ทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิด คือ.....

15. คนที่ขอมรับผิดชอบในผลงานของตัวเอง คือ.....
16. คนที่ไม่ขอมรับผิดชอบในผลงานของตัวเอง คือ.....
17. คนที่ชอบทั้งขยะในถังขยะ คือ.....
18. คนที่ชอบทั้งขยะไม่เป็นที่ คือ.....
19. คนที่ช่วยดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม คือ.....
20. คนที่ชอบทำลายทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม คือ.....

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

ชื่อ.....ชั้น.....

วันที่.....โรงเรียน.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามต่อไปนี้เป็นสถานการณ์ที่จำลองขึ้น เมื่อนักเรียนอ่านแล้ว ให้พิจารณาเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนให้มากที่สุด คำตอบของนักเรียนไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด จึงขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุด

วิธีการตอบ

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (x) กับอักษร ก, ข, หรือ ค ซึ่งตรงกับความรู้สึกนึกคิดและการตัดสินใจของนักเรียนมากที่สุด

ตัวอย่างการตอบ

- (๐) ในวันเด็กแห่งชาติปีนี้ มูลนิธิช่วยเหลือเด็กของจังหวัดได้นำสิ่งของที่เป็นอุปกรณ์การเรียนมามอบให้นักเรียน มีนักเรียนเข้าแถวรอรับสิ่งของเป็นจำนวนมาก บุญส่งอยากจะได้รับของแจก แต่ไม่อยากจะเสียเวลาเข้าแถว ถ้านักเรียนเป็นบุญส่งนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปยืนหัวแถวทันที
- ข. เข้าไปยืนกลางแถวต่อจากเพื่อนสนิท
- ค. เข้าไปยืนต่อจากคนหลังสุด

คำอธิบาย ถ้านักเรียนเลือกตอบข้อ ก. แสดงว่านักเรียนเห็นว่าบุญส่งควรเข้าไปยืนหัวแถวมากที่สุด
ขอให้นักเรียนช่วยตัดสินใจแทนบุคคลต่าง ๆ ในแบบสอบถามนี้ได้
อย่างอิสระ ตามความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนจริง ๆ

ลงมืออ่านข้อคำถามแล้วกากบาทคำตอบที่ต้องการ
กรุณาตอบทุกข้อ

1. ในตอนเลิกเรียน ขณะที่จูงใจเก็บกระเป๋าหนังสือ เธอเห็นกล่องดินสอและยางลบของวันชัยวางอยู่ที่โต๊ะของวันชัย ในขณะที่วันชัยได้วิ่งไปเข้าแถวเตรียมจะขึ้นรถกลับบ้านแล้ว ถ้านักเรียนเป็นจูงใจนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. วิ่งเอาไปให้วันชัยโดยเร็ว
 - ข. เก็บไว้ให้วันชัย และนำมาให้วันชัยวันรุ่งขึ้น
 - ค. เก็บไว้ใช้เอง เพราะถึงอย่างไรวันชัยก็ไม่ทราบว่าใครเอาไป
2. คุณพ่อซื้อตุ๊กตาหมีไซลานตัวใหม่ให้น้องสาวเป็นรางวัลที่ตั้งใจทำการบ้านทุกวัน ชูจิตอยากเล่นตุ๊กตาของน้องแต่ไม่กล้าขอยืมจากน้อง ถ้านักเรียนเป็นชูจิตนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รอล่นพร้อมกับน้อง
 - ข. แอบเอาตุ๊กตามาเล่นเอง
 - ค. ขอน้องก่อนแล้วค่อยเล่น
3. ครูให้ประนอมสำรวจรายชื่อนักเรียนที่จะไปทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และให้รวบรวมรายชื่อส่งครูตอนเช้าวันรุ่งขึ้น แต่ในวันที่รวบรวมรายชื่อนั้น วีระยุทธซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของประนอมไม่มาโรงเรียน ประนอมทราบว่าวีระยุทธเคยไปพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแล้ว ถ้านักเรียนเป็นประนอม นักเรียนจะอย่างไร
- ก. เลิกเรียนแล้วก็ไปถามวีระยุทธที่บ้าน
 - ข. ตัดสินใจแทนวีระยุทธว่าไม่ไป
 - ค. ส่งรายชื่อให้ครูเท่าที่สำรวจได้
4. ในช่วงพักกลางวัน ศรีรักเดินไปดูหนังสือที่มีคนนำมาขายในงานนิทรรศการของโรงเรียน ศรีรักเห็นหนังสืออ่านประกอบวิชาวิทยาศาสตร์ซึ่งศรีรักชอบมากจึงสั่งซื้อหนังสือดังกล่าว และเขาคิดว่าสุ่นีจะต้องซื้อหนังสือด้วยแน่นอน แต่สุ่นีไม่ได้มาโรงเรียนในวันนี้ ถ้านักเรียนเป็นศรีรัก นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร
- ก. สั่งซื้อหนังสือให้สุ่นี
 - ข. รอถามสุ่นีก่อน
 - ค. ไปถามเพื่อนสนิทของสุ่นี
5. คุณแม่ให้เงินก้อยทุกวันจันทร์ของแต่ละสัปดาห์ ๆ ละ 50 บาท ในเช้าวันศุกร์ ก้อยเหลือเงินเพียง 5 บาท ซึ่งไม่พอดำอาหารกลางวัน เมื่อก้อย

เดินผ่านห้องของแม่เห็นเงินของแม่วางอยู่ 20 บาท ถ้านักเรียนเป็นก๊อย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. หยิบเงินของแม่ไป 10 บาท โดยไม่ให้แม่รู้
- ข. หยิบเงินของแม่ไป 10 บาท แล้วค่อยบอกแม่ทีหลัง
- ค. ขออนุญาตแม่ก่อนที่จะหยิบเงิน

6. ที่โรงภาพยนตร์ มีคนเข้าแถวซื้อตั๋วยาวออกมาถึงทางเท้า อูไรจะซื้อตั๋วเพื่อเข้าไปดูภาพยนตร์แต่พอดีมองไปเห็นสุนัขเข้าแถวอยู่ก่อนแล้ว ถ้านักเรียนเป็นอูไร นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าแถวซื้อตัวเอง
- ข. ฝากสุนัขซื้อตั๋ว
- ค. เข้าไปยืนต่อหลังสุนัข

7. ในวันเด็กแห่งชาติปีนี้ มูลนิธิช่วยเหลือเด็กของจังหวัดได้นำสิ่งของที่เป็นอุปกรณ์การเรียนมามอบให้นักเรียน มีนักเรียนเข้าแถวรอรับสิ่งของเป็นจำนวนมาก บุญส่งอยากจะได้รับของแจกแต่ไม่อยากเสียเวลาเข้าคิว ถ้านักเรียนเป็นบุญส่ง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปยืนหัวแถวทันที
- ข. เข้าไปยืนกลางแถวต่อจากเพื่อนสนิท
- ค. เข้าไปยืนต่อจากคนหลังสุด

8. ศักดิ์ถือกระเป๋าหนังสือหนักมากเข้ามาในโรงเรียน เขาคิดว่าถ้าเขาเดินลัดสนามไปที่ห้องเรียนจะช่วยประหยัดระยะทางกว่าเดินตามถนน แต่กฎของโรงเรียนห้ามเดินลัดสนาม ถ้านักเรียนเป็นศักดิ์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เดินลัดสนามไปเลย
 - ข. เรียกว่าให้เพื่อนมาช่วยถือของแล้วเดินตามถนนไป
 - ค. เดินตามถนนไปขึ้นเรียน
9. อนุชาลืมนเอาปากกามาจากบ้าน จึงรีบไปซื้อที่สหกรณ์แต่มักเรียนเข้าแถวซื้อของอยู่มาก ถ้านักเรียนเป็นอนุชา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เข้าคิวตามลำดับ
 - ข. หยิบปากกามาแล้วขอให้คนขายดูแล้ววางเงินไว้เลย
 - ค. ขอแทรกแถวคนที่รู้จัก
10. ตามปกติสมบุรณ์จะกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก เพราะต้องช่วยคุณแม่ทำงานบ้านทุกอย่าง มิฉะนั้นคุณแม่จะต้องทำงานหนักอยู่คนเดียว แต่เย็นวันนี้เพื่อนชวนให้สมบุรณ์อยู่เล่นกีฬาที่สมบุรณ์ชอบมาก ถ้านักเรียนเป็นสมบุรณ์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. กลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก
 - ข. อยู่เล่นกีฬา
 - ค. อยู่เล่นกีฬาสักพักหนึ่งแล้วจึงกลับบ้าน
11. ที่โรงอาหารมีนักเรียนเข้าแถวรอรับอาหารกลางวันอยู่เป็นจำนวนมาก สมนึกอยากจะรับประทานอาหารแต่ก็กลัวเสียเวลารอคิวและกลัวอาหารจะหมดเสียก่อน ถ้านักเรียนเป็นสมนึก นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ฝากเพื่อนที่อยู่หัวแถวเอาไว้
 - ข. เข้าคิวตามลำดับ
 - ค. ขอแทรกแถวคนที่รู้จัก

12. สมชายกำลังถือของพะรุงพะรัง เขารีบมากและต้องการที่จะข้ามไปอีกฟากหนึ่งของถนน เขาคิดว่าถ้าหากเขาจะข้ามทางสะพานลอยจะทำให้เสียเวลามาก แต่ถ้าเดินข้ามถนนก็จะเร็วขึ้น ถ้านักเรียนเป็นสมชายนักเรียนจะทำอย่างไร
- รอให้มีคนมาก ๆ แล้วข้ามถนนพร้อมคนอื่น
 - ขึ้นสะพานลอย
 - เดินข้ามถนนเลย
13. อ้อยกับพี่สาวของอนุญาตแม่ไปดูภาพยนตร์และบอกแม่ว่าจะกลับตอน 4ทุ่ม แต่พอถึงเวลากลับ อ้อยติดใจภาพยนตร์ซึ่งกำลังสนุกและเพิ่งฉายไปได้ครึ่งเรื่อง พี่สาวของอ้อยชวนให้อยู่ต่อให้จบเรื่องเสียก่อน ถ้านักเรียนเป็นอ้อยนักเรียนจะทำอย่างไร
- บอกพี่สาวว่ากลับบ้านกันดีกว่า
 - อยู่ดูภาพยนตร์ต่อ
 - กลับบ้านทันที
14. ถึงเวลารับประทานอาหารเย็น แม่เรียกให้ตุ๊กตาไปรับประทานอาหาร แต่ตุ๊กตายังเล่นเกมอยู่กับเพื่อนข้างบ้านอย่างสนุกสนาน ถ้านักเรียนเป็นตุ๊กตา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไปรับประทานอาหารทันที
 - เล่นกับเพื่อนต่อไป
 - บอกเพื่อน ๆ ว่า จะไปขออนุญาตแม่ก่อนแล้วจะรีบกลับมา

15. ครูสั่งให้นักเรียนทำงานกลุ่มและให้นำไปส่งที่ห้องพักครูก่อนเที่ยงวันนี้ วิชุดาได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้เป็นผู้นำงานไปส่ง ขณะที่วิชุดาจะเดินไปส่งงาน วิชุดาเห็นน้องสาวกำลังแข่งขันเกมอยู่ที่ระเบียงห้องเรียน วิชุดาอยากจะดูน้องสาวเล่นเกม ถ้านักเรียนเป็นวิชุดา นักเรียนจะทำอย่างไร
- หยุดดูน้องสาวเล่นเกมก่อน
 - รีบไปส่งงาน
 - ให้เพื่อนไปส่งงานให้
16. ในช่วงนี้ครูสั่งให้นักเรียนค้นคว้าและทำรายงานกันตามลำพัง เพราะครูต้องไปประชุม แล้วให้นำรายงานมาส่งตอนท้ายชั่วโมง วิชุดาขี้ง่วงนอนมาก เนื่องจากเมื่อคืนดูหนังดึกจึงคิดว่าจะใช้เวลาที่ครูไม่อยู่นอนสักครูหนึ่ง ถ้านักเรียนเป็นวิชุดา นักเรียนจะทำอย่างไร
- นอนหลับ 20 นาที แล้วให้เพื่อนปลุกมาทำรายงาน
 - พยายามทำรายงานให้เสร็จก่อนจึงค่อยนอน
 - นอนก่อนเพราะทำรายงานไม่ไหว
17. ยงยุทธกำลังอ่านหนังสือการ์ตูนอย่างสนุกสนาน พอมีเสียงออกเรียกให้นักเรียนเข้าห้องประชุม ถ้านักเรียนเป็นยงยุทธ นักเรียนจะทำอย่างไร
- อ่านการ์ตูนต่ออีก 10 นาที
 - รีบเข้าห้องประชุม
 - พับหนังสือการ์ตูนไว้ก่อน เอาไว้อ่านภายหลัง
18. ในวันเสาร์ มาลินีนัดกับเพื่อน ๆ เพื่อไปทำงานที่โรงเรียน ก่อนที่เธอจะออกจากบ้านพอมีรายการโทรทัศน์รายการพิเศษที่เธอชอบมากจะแสดง

เป็นชั่วโมง ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รีบไปโรงเรียนให้ทันนัด
- ข. ดูโทรทัศน์ก่อน
- ค. ดูโทรทัศน์นัดหนึ่งแล้วรีบไปโรงเรียน

19. ในวิชาคณิตศาสตร์ครูสั่งให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ให้เสร็จ และต้องส่งภายในวันนี้ แต่วินิตาไม่ค่อยสบายและอยากไปนอนพักอยู่ที่ห้องพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นวินิตา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. พยายามทำงานส่งให้เสร็จก่อนจะไปนอนพักที่ห้องพยาบาล
- ข. ไปขออนุญาตครูทำส่งวันพรุ่งนี้
- ค. ไม่ทำงานส่งเพราะไม่สบาย

20. ในชั่วโมงวิชาศิลปะ ครูสมบัติให้นักเรียนวาดภาพและระบายสีด้วยสีเทียน สมชายไม่มีสีเทียนเพราะเขาไม่มีเงินซื้อจึงขโมยสีเทียนของสมปอง สมชายทำสีเทียนของสมปองหักไป 1 แท่ง โดยไม่ได้ตั้งใจ ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขอโทษสมปองแล้วยอมรับว่าตนเองเป็นคนทำสีเทียนหัก
- ข. บอกสมปองว่าคนอื่นทำหักตนเองไม่ได้ทำหัก
- ค. เก็บใส่กล่องให้เรียบร้อยแล้วนำมาคืนสมปอง โดยไม่บอกสมปองว่า ทำสีเทียนหัก

21. ขณะที่สมศรีกำลังทำรายงานที่จะต้องส่งครูในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นกำหนดส่งวันสุดท้าย เพื่อนมาชวนสมศรีไปดูดนตรีการกุศล สมศรีอยากไปมาก เพราะเป็นวงดนตรีที่ตนชอบมากและไม่ต้องเสียค่าผ่านประตูด้วย ถ้า

นักเรียนเป็นสมศรี นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไปดูดนตรีกับเพื่อน
- ข. ทำรายงานให้เสร็จก่อน
- ค. ไปดูดนตรีก่อนแล้วค่อยกลับมาทำรายงาน

22. สุมาลีนั่งทำงานประดิษฐ์เพื่อจะนำไปส่งครูในวันรุ่งขึ้น แต่ขณะนั้นแม่และพี่สาวก็จะไปซื้อเสื้อผ้าชุดใหม่ที่ตลาด สุมาลีอยากจะไปซื้อเสื้อผ้าด้วยแต่ก็กลัวจะทำงานประดิษฐ์ไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นสุมาลี นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขอร้องแม่ว่าไปซื้อเสื้อผ้าวันหลัง
- ข. ไปซื้อเสื้อผ้ากับแม่
- ค. ทำงานประดิษฐ์ต่อไปให้เสร็จ

23. วีระศักดิ์ เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด พบหนังสือที่เขาชอบมาเล่มหนึ่ง และตอนนั้นไม่มีใครในห้องสมุด ถ้านักเรียนเป็นวีระศักดิ์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. แอบหยิบเอาไปบ้าน
- ข. ขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน
- ค. เอาหนังสือซ่อนไว้ในห้องสมุดเอาไว้อ่านเอง

24. สุนันท์เอาจานสีไปล้างที่หน้าต้งและเทน้ำทิ้งโดยไม่ได้มองดู ปรากฏว่าน้ำล้างสีกระเด็นถูกภาพวาดของเพื่อนที่เอาไปผึ่งแดดให้แห้งตรงหน้าต้งพอดี ภาพที่ท่านั้นจะต้องส่งเป็นคะแนนสอบปลายเทอม ถ้านักเรียนเป็นสุนันท์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกความจริงกับเพื่อนว่าตนเองทำสี่กระเด็นไปถูกภาพวาด
- ข. ไม่มีใครถามก็ไม่บอก
- ค. ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้
25. ตู๋ขอยืมภาพ ส.ค.ส. ปีใหม่ที่มีภาพสวยงามและมีเสียงดนตรีไพเราะของ ยัยไปเพื่อจะนำมาเป็นแบบวาดภาพส่งครู ขณะที่ตู๋ระบายสีมือของตู๋ไปถูก สีในขวดกระเด็นไปถูกภาพใน ส.ค.ส. เลอะเทอะ ตู๋ไม่มีเงินซื้อแผ่นใหม่ มาใช้คืน ถ้านักเรียนเป็นตู๋ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ขอโทษยัยเพราะไม่ได้ตั้งใจ
- ข. บอกยัยว่าลมหัดเลยกระเด็นไปถูกภาพ ส.ค.ส.
- ค. บอกยัยว่าลมหัดเลยกระเด็นไปถูกภาพ ส.ค.ส. และจะเก็บ เงินซื้อให้ใหม่
26. ในช่วงเวลาพักกลางวัน อ้อยวิ่งไปเหยียบถูกเสื้อนักเรียนของดวงตาที่ตกอยู่ที่ พื้นและป็นรอยเท้า อ้อยคิดว่าไม่มีคนเห็นเหตุการณ์ ถ้านักเรียนเป็น อ้อย นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ทำเฉย ๆ เสีย
- ข. เก็บเสื้อให้ดวงตาและบอกว่าเป็นคนทำเสื้อเลอะ
- ค. ฝากเสื้อให้เพื่อนเอาไปให้และบอกดวงตาว่าทำเสื้อเลอะ
27. แม่ให้ก๊วยคอยดูแลน้องในขณะที่แม่ทำกับข้าว ก๊วยพาน้องออกไปเล่นนอกบ้าน ก๊วยพบเพื่อนจึงชวนกันไปเล่นกระโดดเชือกปล่อยให้น้องเล่นอยู่ตามลำพัง น้องถูกมดแดงกัดเป็นผื่นแดง ถ้านักเรียนเป็นก๊วย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกความจริงกับแม่
 - ข. ให้เพื่อนบอกแม่ให้
 - ค. บอกแม่ว่าน้องอยากจะได้เดินไปเล่นเอง
28. ที่โรงเรียนปลูกดอกไม้หลายชนิด สุวีรอยากได้ต้นกุหลาบไปปลูกที่บ้าน
ถ้านักเรียนเป็นสุวีร นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไปขออนุญาตครูตจนถึงกุหลาบ
 - ข. แอบขยกระถางกุหลาบไปบ้าน
 - ค. เก็บเงินไว้ซื้อกุหลาบเอง
29. สุชาติยืมหนังสือของเพื่อนมาอ่านที่บ้าน เขาทำหนังสือขาดโดยไม่ได้ตั้งใจ
เขาไม่มีเงินซื้อใหม่เพราะหนังสือราคาแพงมาก และกลัวเพื่อนจะโกรธ
ถ้านักเรียนเป็นสุชาติ นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไปขอโทษเพื่อนที่ทำหนังสือขาด
 - ข. เอาหนังสือมาคืนโดยเขียนข้อความขอโทษเสียไว้ในหนังสือ
 - ค. เอาหนังสือมาคืนเฉย ๆ
30. ต้อมมาโรงเรียนสายและกลัวถูกครูทำโทษ จึงแอบอยู่ที่ริมรั้วโรงเรียน
และตั้งใจว่าเมื่อทุกคนเข้าห้องเรียนหมดแล้ว เขาจึงจะไปเข้าห้องเรียน
ในขณะที่เขาแอบอยู่นั้นครูเดินมาพบพอดี ถ้านักเรียนเป็นต้อม นักเรียน
จะอย่างไร
- ก. บอกว่าเล่นซ่อนหากับเพื่อน
 - ข. สวัสดีคุณครู แล้วรีบเดินเข้าห้องเรียน
 - ค. บอกว่าเขามาสาย และกำลังจะไปเข้าห้องเรียน

31. เมื่อครูส่งสมุดการบ้านของแดงกลับคืนมาและพบว่า แแดงทำการบ้านผิดหลายข้อ ครูสั่งให้แดงแก้ไขให้ถูกต้อง แแดงคิดว่าถ้าแก้ไขเองนอกจากจะเสียเวลาแล้วยังอาจทำไม่ถูกอีกก็ได้ ถ้านักเรียนเป็นแดง นักเรียนจะ
ทำอย่างไร
- ให้เพื่อนช่วยสอนให้
 - พยายามทำใหม่ด้วยตนเอง
 - ขอลอกจากเพื่อนที่ทำถูก
32. ครูสอนวิชาวาดเขียน สั่งนักเรียนให้วาดภาพหน้าคนมาส่ง วิชาพยายามวาดแต่ก็วาดไม่ได้สักที และเขามีพี่ชายซึ่งวาดภาพเก่ง ถ้านักเรียนเป็นวิชา นักเรียนจะ
ทำอย่างไร
- ให้พี่ชายวาดให้
 - พยายามวาดเอง
 - พยายามวาดเองแต่ขอให้พี่ชายช่วยแนะนำ
33. สุนัขกับเพื่อน ๆ ไปเดินเที่ยวที่สวนสาธารณะ เดินจนเหนื่อยก็เลยซื้อน้ำ
ขนม และผลไม้มานั่งทาน พอทานเสร็จแล้วอยากจะรีบกลับบ้านและถึงชยะ
ก็อยู่ตรงข้ามกับทางที่จะกลับบ้าน ถ้านักเรียนเป็นสุนัข นักเรียนจะ
ทำอย่างไร
- นำไปทิ้งถึงชยะ
 - เก็บใส่ถุงแล้ววางไว้ใต้ต้นไม้
 - ทิ้งชยะไว้ตรงที่นั่งทานผลไม้
34. จากกระดาษคำตอบข้อสอบที่ครูส่งคืนมา ปรากฏว่าครูรวมคะแนนของสุวิทย์
ผิด ถ้านักเรียนเป็นสุวิทย์ นักเรียนจะ
ทำอย่างไร

- ก. บอกครูว่าครูรวมคะแนนผิด
- ข. ไม่บอกครู
- ค. รอให้ครูรวมคะแนนใหม่

35. ถัดจากบ้านของนิดไปไม่กี่ไกลนัก มีเศษขยะอยู่ในบริเวณนั้นทำให้แลดูสกปรกเยื้อง ๆ กับบริเวณนั้นมีป้ายของทางราชการประกาศไว้ว่า "ห้ามทิ้งขยะมูลฝอย ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนปรับ 500 บาท" นิดกำลังหาที่ทิ้งขยะพอดี ถ้านักเรียนเป็นนิด นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทิ้งขยะในบริเวณนั้น
- ข. เก็บขยะไปวางรวมกันไว้หน้าบ้าน
- ค. เก็บใส่ถุงพลาสติกแล้วนำไปทิ้งในที่ที่ทิ้งขยะ

36. สุพินเป็นหัวหน้าเวรวันพุธ ต้องทำความสะอาดห้องเรียนหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน มีเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มคนหนึ่งบอกว่า เรากลับบ้านกันเถอะ ไม่ต้องทำความสะอาดห้องหรอกเพราะไม่ใช่ห้องของเราคนเดียว ถ้านักเรียนเป็นสุพิน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกเพื่อนว่าเราต้องช่วยกันรักษาความสะอาด
- ข. กลับบ้านไปก่อนพรุ่งนี้เข้าค่อมาทำความสะอาด
- ค. ไม่ทำความสะอาดห้องเรียนตามเพื่อนบอก

37. ขณะที่เรียนศิลปะ ครูให้นักเรียนใช้ดินสอวาดรูป ดินสอของวิชัยหัก เขาเหลาดินสอเสร็จแล้วก็เทเศษขยะจากบ่เหลาดินสอลงที่พื้น เพราะคิดว่าไม่มีใครเห็น ถ้านักเรียนเป็นวิชัย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เทศชยะลง^๕พื้นเลย
- ข. นำไปทิ้งถึงชยะ
- ค. เก็บรวมและห่อกระดาษแล้ววางไว้ที่โต๊ะ

38. มานีนำเงาะมาทานหลังจากทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว ซึ่งที่โรงอาหาร มีถึงชยะอยู่ห่างจากโต๊ะอาหารของมานีไปประมาณ 15 เมตร ถ้านักเรียน เป็นมานี นักเรียนจะทำอะไรกับเปลือกเงาะ

- ก. กองไว้บนโต๊ะอาหาร
- ข. เก็บใส่จานแล้ววางไว้บนโต๊ะอาหาร
- ค. เก็บไปทิ้งใส่ถังชยะ

39. ทางโรงเรียนแจกวารสารให้เป็นสมบัติของห้อง ๆ ละ 5 ฉบับ วิวิษา อยากได้วารสารเป็นของตัวเอง ถ้านักเรียนเป็นวิวิษา นักเรียนจะทำ อย่างไร

- ก. หยิบวารสารมาอ่านบ่อย ๆ เวลาอยู่ในห้อง
- ข. หยิบวารสารไปบ้านเพียง 1 ฉบับ
- ค. เอาวารสารไปอ่านที่บ้าน อ่านเสร็จแล้วค่อยเอามาคืน

40. หลังจากเลิกเรียน วินัยแวะซื้อขนมและเดินทานขนมระหว่างเดินกลับบ้าน เมื่อทานขนมหมดวินัยมองหาที่ทิ้งถุงใส่ขนม แต่ก็ไม่มีถังชยะ ถ้านักเรียน เป็นวินัย นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ทิ้งลงที่^๕พื้นถนนเลย
- ข. เก็บถุงขนมไปทิ้งที่บ้าน
- ค. เอาไปทิ้งไว้กับกองชยะข้างถนน

ภาคผนวก ข.

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศน์	ฉันคือใคร	1. เพื่อให้ นักเรียนและผู้ ดำเนินการ ได้ รู้จักกันมากขึ้น เป็นการสร้าง บรรยากาศ ความคุ้นเคยและ ความเป็นกันเอง ภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ วิธีการ ดำเนินการของ เทคนิคและ แม่แบบ หน้าที่ และจุดมุ่งหมาย ของการใช้ เทคนิคแม่แบบ ตลอดจนช่วง เวลา ระยะ	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ และหน้าที่ของนักเรียนในการ เข้าร่วมกิจกรรม 2. อภิปรายร่วมกับ นักเรียนในเรื่องความหมาย และลักษณะทั่วไปของวินัยใน ตนเอง 3. นัดหมายนักเรียน เกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้ง ต่อไป 4. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียน เรื่องราวที่สำคัญเกี่ยวกับตนเอง 5. ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ชัดเจน อ่านง่ายและเขียนอักษรตัวโต ๆ ไว้บนหัวกระดาษว่า "ฉันคือใคร" และให้บอกด้วยว่า ได้ทำอะไร ที่เป็นแบบอย่างสมกับที่เป็นรุ่นพี่ ในโรงเรียนหรือยัง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	วินัยในตนเอง ด้าน เคารพใน สิทธิของ ผู้อื่น	ขออนุญาต	เวลา จำนวน ครึ่งและสถานที่ ที่ใช้ในการดู เทคนิคแม่แบบ 3. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ จุดมุ่งหมายของ การฝึกวินัยใน ตนเองโดยใช้ เทคนิคแม่แบบ เพื่อให้นักเรียน รู้จักเคารพใน สิทธิของผู้อื่น	5. ผู้วิจัยให้นักเรียน แนะนำตัวเองและให้บอกว่า ตัวเองได้ทำอะไรไปบ้าง 6. ผู้วิจัยให้นักเรียน ช่วยกันสรุปว่า กิจกรรมนี้มี วัตถุประสงค์อะไร โดยมี ผู้ดำเนินการช่วยสรุปเพิ่มเติม ดำเนินการใช้เทคนิค แม่แบบ 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยซักถาม นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะฝึก ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละ หัวข้อเรื่อง 2. <u>ขั้นแสดง</u> 2.1 ผู้วิจัยฉาย วีดิทัศน์แม่แบบเกี่ยวกับวินัยใน ตนเองตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ใน แต่ละหัวข้อเรื่อง ให้นักเรียนดู

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				2.2 นักเรียนช่วยกัน อภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับ บทบาทของแม่แบบในหัวข้อ ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ 2.3 ผู้วิจัยและ นักเรียนช่วยกันสรุปความคิดเห็น ที่วิเคราะห์ โดยผู้วิจัยช่วยสรุป เพิ่มเติม 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียน ช่วยกันสรุปข้อคิดและประโยชน์ เกี่ยวกับเรื่องที่ได้ตามจุดมุ่งหมาย ที่ตั้งไว้ในแต่ละหัวข้อเรื่อง 4. <u>การประเมินผล</u> 4.1 สังเกตความ สนใจและความตั้งใจ 4.2 สังเกตจาก การอภิปรายผล

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	วินัยในตนเอง ด้านการ เคารพสิทธิ ของผู้อื่น	ศุภรัตน์ผู้รัก ความยุติธรรม	เพื่อให้นักเรียน เห็นผลเสียของ การไม่เคารพ สิทธิของผู้อื่น	ตั้งแต่ครั้งที่ 3-11 ดำเนินการ ใช้เทคนิค แม่แบบตามขั้นตอน ข้างต้น
4	วินัยในตนเอง ด้านการมี ระเบียบและ ปฏิบัติตามกฎ เกณฑ์ของสังคม	เรียงตาม ลำดับ	เพื่อให้นักเรียน รู้จักเคารพ กฎเกณฑ์ของ สังคม	
5	วินัยในตนเอง ด้านการมี ระเบียบและ ปฏิบัติตามกฎ เกณฑ์ของสังคม	จะไม่ทำ อีกแล้ว	เพื่อให้นักเรียน เห็นผลเสียของ การไม่เคารพ กฎเกณฑ์ของ สังคม	
6	วินัยในตนเอง ด้านการตรงต่อ เวลา	บทเรียน ของสุนัข	เพื่อให้นักเรียน รู้จักโทษของการ ไม่ตรงต่อเวลา	
7	วินัยในตนเอง ด้านการตรงต่อ เวลา	ความ ภูมิใจของ वंสันต์	เพื่อให้นักเรียน รู้จักการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นให้ ประสบผลสำเร็จ	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
8	วินัยในตนเอง ด้านการยอมรับ การกระทำของ ตนเอง	เมื่อฉัน ทำผิด	เพื่อให้นักเรียน สำนึกถึงความถูกต้อง ของการกระทำของ ตนเองได้	
9	วินัยในตนเอง ด้านการยอมรับ การกระทำของ ตนเอง	คำแนะนำ ที่ดี	เพื่อให้นักเรียนรู้จัก หาวิธีการแก้ไข ความผิดพลาดให้ดี ขึ้น	
10	วินัยในตนเอง ด้านการรู้จัก หน้าที่และทำ ตามหน้าที่ของ พลเมืองดี	ตาวิเศษ เห็นนะ	เพื่อให้นักเรียนมี ความสำนึกในการ ทักขะให้เป็นที	
11	วินัยในตนเอง ด้านการรู้จัก หน้าที่และทำ ตามหน้าที่ของ พลเมืองดี	อย่านะ	เพื่อให้นักเรียนไม่ ทำให้สมบัติของผู้อื่น และสาธารณะสมบัติ เสียหาย	
12	ปัจฉิมนิเทศ	ดอกไม้	1. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ	1. ผู้วิจัยให้นักเรียน นำดอกไม้มาคนละ 1 ดอก ให้นักเรียนพิจารณาดูชนิด

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			ลักษณะของบุคคล ที่มีวินัยในตนเอง 2. เพื่อ สรุปผลของการ ทดลอง	สี กลิ่น และความแตกต่างของ ดอกไม้แต่ละชนิด 2. แล้วให้นักเรียนนำ ดอกไม้มารวมไว้ที่โต๊ะ แล้ว ถามนักเรียนว่าดอกไม้ดู สวยงามหรือเหมาะสมหรือยัง ถ้ายังไม่ดีควรจะทำอย่างไร 3. ให้นักเรียนลองทำ ตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม แล้ว ให้เปรียบเทียบระหว่างดอกไม้ ที่วางอยู่กะกะบนโต๊ะกับ ผลงานที่ทำใหม่ 4. ผู้วิจัยสรุปให้นักเรียน เข้าใจว่านักเรียนมาจาก ครอบครัวต่าง ๆ กัน เปรียบ เสมือนดอกไม้หลายสีหลายพันธุ์ เมื่อมาอยู่รวมกันในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยไว้ เป็นแนวทางให้ประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อให้มีความสงบ เรียบร้อย สวยงาม เปรียบเสมือนดอกไม้

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				ที่ได้รับการจัดตกแต่งไว้ในแจกันหรือที่จัดเป็นช่อ และที่นำมาร้อยเป็นมาลัยแล้ว วินัยก็คือ เชือกที่นำมาร้อยเป็นมาลัยหรือแจกันซึ่งเป็นภาชนะรองรับให้ดอกไม้อยู่ร่วมกันได้อย่างสวยงามนั่นเอง 5. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องวินัยในตนเองของนักเรียนหลังจากได้รับการฝึกโดยใช้เทคนิคแม่แบบ 6. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 7. ผู้วิจัยกล่าวขอจบ นักเรียนและกล่าวปิดการฝึกวินัยในตนเองโดยใช้เทคนิคแม่แบบ

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง	ปฐมนิเทศ
ชื่อกิจกรรม	ฉันคือใคร
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนและผู้ดำเนินการได้รู้จักกันมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยและความเป็นกันเองภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการดำเนินการของเทคนิคแม่แบบ หน้าที่และจุดมุ่งหมายของการใช้เทคนิคแม่แบบตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ที่ใช้ในการดูเทคนิคแม่แบบ 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกวินัยในตนเอง โดยใช้เทคนิคแม่แบบ
อุปกรณ์ที่ใช้	กระดาษสีและปากกา

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. อภิปรายร่วมกับนักเรียนในเรื่องความหมายและลักษณะทั่วไปของวินัยในตนเอง

3. นัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวที่สำคัญเกี่ยวกับตนเอง 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ชัดเจน อ่านง่ายและเขียนอักษรตัวโต ๆ ไว้บนหัวกระดาษว่า "ฉันคือใคร" และให้บอกด้วยว่า ได้ทำอะไรที่เป็นแบบอย่างสมกับเป็นรุ่นพี่ในโรงเรียนหรือยัง

5. ผู้วิจัยให้นักเรียนแนะนำตนเองและให้บอกว่าตัวเองได้ทำอะไรไปบ้าง

6. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์อะไร โดยมีผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง ไม่หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต

ชื่อกิจกรรม ขออนุญาต

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น

- อุปกรณ์ที่ใช้
1. วิดีทัศน์ประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง ขออนุญาต
 2. กระเป๋าหนังสือ ของเล่น เกม

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ข้าวของเครื่องใช้ของนักเรียนว่า นักเรียนเคยมีของใช้ใหม่ ๆ หรือเคยหยิบยืมอะไรของเพื่อนมาใช้บ้าง และถ้าเพื่อนมาหยิบของนักเรียนไปใช้โดยไม่ได้ยืมนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวิดีโอเรื่องขออนุญาตที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการหยิบของผู้อื่นมาใช้ โดยไม่ได้ขออนุญาตให้นักเรียนดูพร้อมทั้งบอกให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวแบบและคิดตามไปด้วย

2.2 หลังจากฉายวิดีโอจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิค

แม่แบบเรื่องเกี่ยวกับการหยิบของของผู้อื่นโดยไม่ขออนุญาตก่อน แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนขณะดูวีดิทัศน์
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปของ

นักเรียน

เรื่อง ขออนุญาต

สถานการณ์

สุนันท์ สุรัชย์ สมศักดิ์ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง สุนันท์เป็นคนชอบหยิบข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบ ของเล่น หนังสือของเพื่อนร่วมห้องมาใช้โดยไม่ขออนุญาตก่อนเป็นประจำ สุรัชย์เคยเตือนสุนันท์ให้ปรับปรุง ตัวเองในข้อนี้ แต่สุนันท์ก็ไม่เคยเอาใจใส่ วันหนึ่งคุณแม่ของสุนันท์ได้ซื้อเกมซึ่งสามารถเล่น ได้หลายเกมในเครื่องเดียวกันให้สุนันท์ ด้วยความต้องการอวดเพื่อนๆ สุนันท์จึงนำไปเล่นที่โรงเรียนในตอนพักกลางวัน ทำให้เพื่อน ๆ อาจจะเล่นบ้างซึ่งเมื่อเข้าห้องเรียนในช่วงบ่าย ครูให้สุนันท์ไปพบที่ห้องพักครู สุนันท์จึงเก็บเกมไว้ที่ใต้โต๊ะ แล้วจึงไปพบครู สุรัชย์อยาก จะเล่นเกมตั้งแต่ที่สุนันท์เอามาอวดเพื่อน ๆ แล้วแต่ยังไม่มีโอกาสจึงชวนสมศักดิ์ไปหยิบเกม ของสุนันท์ที่ใต้โต๊ะ แต่สมศักดิ์บอกว่าไม่ควรจะหยิบไปเล่นก่อนโดยไม่ขออนุญาตจากสุนันท์ สุรัชย์จึงบอกว่า ถ้าขอขออนุญาตสุนันท์ก็คงจะไม่ให้เล่นและสุรัชย์คิดว่าคงไม่เป็นไร เพราะ สุนันท์ก็ไม่เคยขออนุญาตใครเวลาหยิบของเพื่อนไปใช้ สมศักดิ์จึงตกลงเล่นด้วยแม้จะไม่ค่อยสบายใจนัก และชวนกันไปเล่นที่อื่นเพราะกลัวเพื่อนจะรำคาญ หลังจากที่สุนันท์ไปพบครูเสร็จแล้วก็กลับมาที่ห้องก็ค้นหาเกมที่ใต้โต๊ะไม่เจอ ด้วยความตกใจและเสียายท่าท่าจะร้องไห้หนักว่าหาย พอดีกับที่สุรัชย์กับสมศักดิ์เอาเกมมาคืนให้ทำให้สุนันท์ดีใจมากและรู้สึกตัว และคิดว่าความรู้สึกของคนที่ถูกหยิบข้าวของไปโดยไม่ได้รับการบอกกล่าวเป็นอย่างไร

เรื่อง ขออนุญาต

ฉากที่ 1 ในห้องเรียน ในขณะพักกลางวัน สุนันท์ สุรัชย์ สมศักดิ์ เป็นนักเรียน
ชั้น ป. 5 เป็นเพื่อนสนิทกันและคุยกันว่า

สุนันท์ : วันนี้เรามีเกมอันใหม่ แม่เพิ่งซื้อให้มาดูซิ เล่นง่ายจังเลย มานีเร็ว
เราจะสอนให้

สุรัชย์ : ไหนขอดูหน่อย อู๋ฮู น่าเล่นจังเลยนะ

สมศักดิ์ : ขอเล่นบ้างได้ไหม อยากเล่นจังเลย

สุนันท์ : ไม่ได้หรอก เราเล่นอยู่

เวลาผ่านไป 10 นาที

ฉากที่ 2 หัวหน้าห้องออกไปยืนหน้าห้องและพูดขึ้นว่า

หัวหน้าห้อง : ทุกคนนั่งประจำที่มีเรื่องจะแจ้งให้ทราบ ครูให้สุนันท์ไปพบที่ห้อง
พักครู แล้วให้พวกเรานั่งเงียบ ๆ ทำการบ้านที่ครูสั่งให้เสร็จ
สุนันท์เก็บเกมไว้ใต้โต๊ะและออกไปพบครู

สุรัชย์ : สมศักดิ์เราเอาเกมของสุนันท์มาเล่นก่อนดีไหม เพราะเขาไม่อยู่
เราเอาไปนั่งเล่นที่อื่นก็ได้จะได้ไม่มีใครเห็น

สมศักดิ์ : จะดีหรือ เรายังไม่ได้ขออนุญาตสุนันท์เขาเลยนะ เดี่ยวเขากลับ
มาหาไม่เจอและเขาจะโกรธพวกเราเอา

สุรัชย์ : คงไม่เป็นไรหรอกมั้ง เพราะสุนันท์ก็ชอบหยิบของคนอื่นไปใช้ก่อน
โดยไม่ได้ขออนุญาตเจ้าของเป็นประจำ และถ้าเรามัวขออนุญาต
สุนันท์ก็คงจะไม่ได้เล่นเกม สมศักดิ์ทำทำไมสบายใจตอบเพื่อนไป
ว่า เอาเล่นก็เล่น

สมศักดิ์ : เล่นก็เล่น ไปเล่นที่อื่นกันดีกว่า

ฉากที่ 3 หลังจากที่สุนันท์ไปพบครูเสร็จแล้วก็กลับมาที่ห้อง

สุนันท์ค้นหาเกมที่ได้โต๊ะ ทำทางตกใจและถามเพื่อนว่า

สุนันท์ : เพื่อน ๆ เห็นเกมอยู่ใต้โต๊ะไหม

เพื่อน : ตอบว่าไม่เห็น

สุนันท์ทำท่าจะร้องไห้

ฉากที่ 4 พอดีสุรชัยกับสมศักดิ์เดินเข้ามาในห้อง เห็นสุนันท์กำลังค้นหาเกมและ
ทำท่าจะร้องไห้ก็ตกใจ

สมศักดิ์ : เราเป็นคนเอาเกมของนายไปเองแหละ ขอโทษนะที่ไม่ได้ขอ
อนุญาตนายนก่อน

สุรชัย : เราต้องขอโทษนะ คงตกใจมากนะซิ เราเห็นนายก็ขอบหยิบของ
คนอื่นไปใช้เหมือนกัน

สุนันท์ยิ้ม และพูดกับเพื่อนทั้งสองคนว่า เรารู้แล้วว่าความรู้สึก
ของคนที่ถูกหยิบของไปใช้โดยไม่ขออนุญาตนั้นเป็นอย่างไร และต่อไปนี้เราจะไม่
ทำอย่างนั้นอีกแล้วแหละ เราไม่โกรธนาย 2 คนหรอก คนอื่น ๆ เขาคงจะรู้สึก
เหมือนเรานั้นแหละว่า เวลาสิ่งของของตนเองหายไปจะรู้สึกอย่างไร

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง ไม่บังคับให้บุคคลอื่นกระทำตามความต้องการของตน

ชื่อกิจกรรม ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและผลดีของการเคารพในสิทธิของผู้อื่น

อุปกรณ์ที่ใช้ วัตถุประสงค์ประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่แวดล้อม เช่น บิดา มารดา เพื่อร่วมชั้นเรียน ญาติพี่น้อง เกี่ยวกับการเลือกแสดงความคิดเห็น การแสดงความห่วงใย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ถ้าบิดามารดาหรือเพื่อน ๆ เลือกกิจกรรมทุก ๆ อย่างให้โดยนักเรียนไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นเลย นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวิดีโอเรื่อง "ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น และไม่บังคับให้บุคคลอื่นกระทำตามความต้องการของตนให้นักเรียนดู พร้อมทั้งบอกให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวแบบว่าเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.2 หลังจากฉายาวิดีโอที่เสร็จจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า นักเรียนจะเลือกแนวการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง และให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่สั่กนฟังเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการเคารพมติของกลุ่ม

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบเรื่องเกี่ยวกับการไม่บังคับให้ผู้อื่นทำตามความต้องการของตน และข้อคิดที่ได้รับจากเรื่องนี้ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น อภิปราย การสรุปของ

นักเรียน

เรื่อง ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม

สถานการณ์

ศุภรัตน์เป็นหัวหน้ากลุ่ม 1 ของนักเรียนในห้อง ป. 5/4 เป็นเด็กหญิงที่เป็นตัวอย่างที่ดี ทำงานเก่ง รู้จักสิทธิและทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี เวลาที่ครูสั่งงานมาเธอก็จะปรึกษาหารือกับเพื่อนในกลุ่ม หาแนวทางปฏิบัติ ตกลงแบ่งงานกันไปทำตามคำสั่ง เวลาที่มีเรื่องที่ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบหรือหาข้อตกลงในกลุ่ม เธอก็จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเสมอ ก่อนที่เธอจะตัดสินใจจะต้องแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทุกครั้ง ถ้าจะต้องกลับบ้านเย็นกว่าปกติเพราะต้องทำงานที่โรงเรียน เธอก็จะขออนุญาตล่วงหน้า

วันหนึ่งครูมอบหมายให้ศุภรัตน์ช่วยคิดว่าจะจัดบอร์ดหน้าโรงเรียนอย่างไรดี เพราะจะมีคนมาเยี่ยมโรงเรียน ศุภรัตน์จึงขอประชุมกับเพื่อนกลุ่ม 1 ขอความคิดเห็นของกลุ่มว่า ใครมีความคิดเห็นอย่างไร และใครมีความสามารถพอที่จะช่วยเหลือกลุ่มได้บ้าง จะได้ตกลงแบ่งหน้าที่กันไปรับผิดชอบ จันทร์เสนอตัวว่าเธอทำดอกไม้ประดิษฐ์จากribbinได้ วิริยาเสนอว่า เธอสามารถวาดรูปสัตว์ต่าง ๆ ได้ โสภยาบอกว่าจะทำโมบายสวย ๆ ให้ และทุกคนยินดีที่จะแนะนำวิธีทำให้เพื่อน ๆ ช่วย ถ้ามีอุปกรณ์จะได้ช่วยกันทำจะได้ผลงานหลายชิ้น ศุภรัตน์จึงสรุปตามที่เพื่อนเสนอมา สมาชิกที่เหลือจะช่วยเป็นลูกมือ ตัดแบบกระดาษ ตัดแบบการ์ตูน และแบบรูปสัตว์ และช่วยตกแต่งให้สวยงาม ศุภรัตน์รับอาสาจะเป็นผู้ประสานงานกับครูและจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ มาอำนวยความสะดวกให้พฤติกรรมของศุภรัตน์ทำให้สมาชิกในกลุ่มชื่นชมเธอว่าเป็นคนที่ประพฤติตัวดี รู้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ และครูอาจารย์ ในโรงเรียนก็ไว้วางใจ

เรื่อง ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม

ฉากที่ 1 ในห้องเรียน ครูเดินเข้ามาในห้องเรียน

หัวหน้าห้อง : นักเรียนทำความเคารพ

นักเรียน : สวัสดีค่ะคุณครู

ครู : นักเรียนนั่งลงค่ะ วันนี้ครูมีเรื่องจะแจ้งให้นักเรียนทราบ คือว่า ในวันที่ 22 ที่จะถึงนี้ จะมีคนมาเยี่ยมชมโรงเรียนของเรา ครูอยากจะขอความร่วมมือจากนักเรียนโดยเฉพาะกลุ่มที่ 1 ขอให้รับผิดชอบงานในครั้งนี้อย่างเต็มที่ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มขึ้นมา 1 คน ค่ะ

เพื่อน : ศุภรัตน์ค่ะ ศุภรัตน์ค่ะ ศุภรัตน์ค่ะ

ครู : ให้ศุภรัตน์เป็นหัวหน้ากลุ่มและเป็นผู้รับผิดชอบงานในครั้งนี้นะคะ ถ้าหากมีอะไรสงสัยหรือมีปัญหา ก็ไปหาครูได้นะ

ครูเดินออกจากห้องไป

ฉากที่ 2 ศุภรัตน์ออกไปยืนหน้าห้องและพูดกับเพื่อน ๆ ว่า

ศุภรัตน์ : ขอเวลาเพื่อน ๆ ชัก 10 นาที ประชุมเรื่องงานกันเลยนะ อยากจะขอความเห็นจากเพื่อน ๆ ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง และใครพอที่จะช่วยเหลือกลุ่มได้ จะได้ตกลงแบ่งหน้าที่กันไปรับผิดชอบ

จันทร์ : ยกมือ และเสนอตัวว่าทำดอกไม้ประดิษฐ์จากริบบิ้นได้

วิริยา : เสนอว่าสามารถวาดรูปสัตว์ต่าง ๆ ได้

โสภา : บอกว่าจะทำโมบายสวย ๆ ให้

เพื่อน : ช่วยกันเป็นลูกมือ ช่วยตัดกระดาษ ช่วยตกแต่งให้สวยงาม

ศุภรัตน์ : ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้ความร่วมมือในการทำงานในครั้งนี้ ความคิด
ที่เพื่อน ๆ เสนอมาในการประชุมครั้งนี้ จะแจ้งให้ครูทราบต่อไป

ฉากที่ 3 ครูเดินเข้ามาในห้องและพูดกับนักเรียนว่า

ครู : เป็นยังไง ผลการประชุม ใครทำอะไรบ้างคะ

ศุภรัตน์แจ้งผลการประชุมให้ครูทราบ

ครู : แสดงความชื่นชมศุภรัตน์ว่า เป็นคนที่ทำถูกต้องแล้ว และเป็นคนที่
ประพฤติดี รู้จักหน้าที่และใช้สิทธิในขอบเขตอันสมควร ไม่
ก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น ครูขอให้เพื่อน ๆ ปรบมือให้กับ
ศุภรัตน์ด้วยค่ะ

เพื่อน : ปรบมือ และชื่นชมในความรับผิดชอบของศุภรัตน์

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 4

- ชื่อเรื่อง การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเพื่อรอรับบริการต่าง ๆ
- ชื่อกิจกรรม เรียงตามลำดับ
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม
- อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุทัศนประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "เรียงตามลำดับ"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการเข้าคิว หรือการรอคอยรับบริการตามลำดับก่อนหลัง ขณะที่นักเรียนเข้าคิวอยู่รู้สึกอย่างไร และถ้ามีคนมาขอลดคิวหรือแซงคิวโดยไม่มีเหตุผล นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวัสดุทัศนเรื่อง "เรียงตามลำดับ" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการขอแซงคิวในการตรวจงานของนักเรียน และทำให้เห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวเองว่าเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.2 หลังจากฉายวัสดุทัศนจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมของตัวเองว่า เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า การกระทำเช่นนี้ก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร และจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร และนักเรียนเคยทำแบบนี้หรือไม่

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบ เรื่องเกี่ยวกับการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเพื่อรอรับบริการต่าง ๆ และข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนขณะดูวีดิทัศน์
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น อภิปราย และการสรุปผลของ

นักเรียน

เรื่อง เรียงตามลำดับ

สถานการณ์

คุณแม่ของยุพินกำชับให้ยุพินรีบกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก เพราะคุณแม่จะไปธุระ เย็นวันนั้นยุพินทำงานส่งครูเสร็จช้าเพราะมัวเล่นกับเพื่อนอยู่ เมื่อจะเอางานไปส่ง จึงมีเพื่อน ๆ เข้าแถวรอตรวจงานอยู่ก่อนแล้วหลายคน พอดียุพินมองไปเห็นวราพรซึ่งเป็น เพื่อนสนิทกำลังรอคิวตรวจงานอยู่เป็นคนที่ 2 ยุพินจึงเข้าไปขอลัดคิวกับวราพร ซึ่งเมื่อรับ ฟังปัญหาและความจำเป็นของยุพินแล้ววราพรก็อนุญาตให้ยุพินแซงคิวได้ แต่ชานินทร์ซึ่งเข้าแถวต่อจากวราพรไม่ยอมเพราะชานินทร์ก็ต้องรีบไปซ้อมกีฬาเพื่อเตรียมตัวแข่งขันเหมือนกัน

ฉากที่ 1 หน้าประตูโรงเรียน แม่ของยุพินได้มาส่งยุพินที่โรงเรียนและแม่ของยุพินได้คุยกับยุพิน

แม่ : นีลูกแม่ส่งลูกแค่นี้ะ ตั้งใจเรียนหนังสือนะจ๊ะ แล้วเย็นนี้รีบกลับบ้านด้วยนะเพราะแม่จะไปธุระ ไม่มีใครอยู่บ้านเลย อย่าลืมนะลูก

ยุพิน : ค่ะแม่ หนูจะรีบกลับบ้านค่ะ

ฉากที่ 2 ในชั่วโมงสุดท้ายครูได้สั่งงานให้ทำและให้ส่งภายในชั่วโมง ถ้าใครไม่ส่งครูบอกว่า ยังกลับบ้านไม่ได้ จนกว่าจะตรวจเสร็จถึงกลับบ้านได้

ครู : นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง "บ้านของฉัน" มาส่งครูท้ายชั่วโมงนะคะ ถ้าใครทำไม่เสร็จก็ไม่ได้กลับบ้าน

เมื่อครูพูดกับนักเรียนเสร็จยุพินก็คุยกับสุภาวงศ์

ยุพิน : นีเธอ ไปดูหนังเมื่อคืนเป็นยังงัยบ้าง ดีไหม

สุภาวงศ์ : ก็ดีนะ สนุกดี ตลอดด้วย

ยุพิน : แล้วดาราที่แสดงใครเป็นพระเอกล่ะ

สุภางค์ : อ้อ อ่าถามมากเลขน่า เดี่ยวเขียนเรียงความไม่เสร็จหรอก

ยุพิน : เหลือเวลาอีกตั้งเยอะไม่ต้องกลัวหรอก เรายังไม่ได้ตอบฉันทะเลขนะ

สุภางค์ : ดาราใหม่นะ จำไม่ได้แล้วว่าชื่ออะไร

ครู : ใครเสร็จแล้วส่งได้

ฉากที่ 3 เพื่อน ๆ เข้าแถวส่งงานตามลำดับ มีสุดา ส่งเป็นคนแรกและวราพร ส่งเป็นคนที่ 2 และมีชานินทร์ส่งเป็นคนที่ 3 และยุพินก็ทำท่าตกใจและพูดขึ้นว่า

ยุพิน : ตายล่ะ แม่ฉันบอกให้รีบกลับบ้าน ถ้าฉันเข้าแถวรอคิวตามลำดับฉันจะต้องกลับถึงบ้านช้าแน่ ๆ เลย ทำยังงัยดี (ทำทางรีบร้อน) ฉันจะต้องโดนดุแน่ ๆ

สุภางค์ : ก็เขอมัวแต่คุยนี่

ยุพิน : ลองไปขอวราพรส่งงานก่อนจะได้ไหม

ยุพินก็เดินไปถามวราพรและถามวราพรว่า

ยุพิน : วราพรฉันขอส่งงานก่อนได้ไหม เพราะจะต้องรีบกลับบ้านเพราะคุณแม่จะไปธุระเดี๋ยวถ้ารอส่งตามลำดับคงไม่ทันแน่ ๆ เลย

วราพร : เออ! เอาสิ เอลองก่อนก็ได้แต่ชานินทร์จะยอมหรือเปล่านั้นไม่รู้

ชานินทร์ : ไม่ได้นะ เพราะฉันก็จะรีบส่งงานเหมือนกันแล้วฉันจะรีบไปซื้อหมากฝรั่ง ถ้าฉันไปสายเดี๋ยวครูจะทำโทษ เอลองส่งต่อจากฉันก็แล้วกัน

ยุพิน : ก็ได้ ฉันจะส่งต่อจากเธอก็แล้วกัน ฉันยอมถูกคุณแม่ดุเพราะฉันมัวแต่นั่งคุยอยู่

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง การเดินลัดสนาม

ชื่อกิจกรรม จะไม่ทำอีกแล้ว

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุทัศนประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "จะไม่ทำอีกแล้ว"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการเดินทางลัดสนามของนักเรียน ว่าใครเคยเดินลัดสนามบ้าง ขณะที่เดินอยู่นั้นรู้สึกอย่างไรบ้าง เมื่อเดินผ่านมาแล้วรู้สึกอย่างไร และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเดินลัดสนาม

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวัสดุทัศนเรื่อง "จะไม่ทำอีกแล้ว" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการเดินลัดสนามแล้วทำให้เกิดผลเสียต่อส่วนรวมให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวแบบว่าเหมาะสมหรือไม่

2.2 หลังจากฉายวัสดุทัศนจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรม และกิจกรรมของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่

2.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า การกระทำของนักเรียนทำให้ผู้อื่นหรือส่วนรวมเสียผลประโยชน์ และนักเรียนมีวิธีแก้ไขเหตุการณ์อย่างไร

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบ เรื่องเกี่ยวกับการเดินลัดสนาม และข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนขณะดูวีดิทัศน์
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของ

นักเรียน

เรื่อง จะไม่ทำอีกแล้ว

สถานการณ์

ในโรงเรียนแห่งหนึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีการโรงอยู่เพียงคนเดียว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จะต้องช่วยดูแลบริเวณโรงเรียนด้วยในบางส่วน ครูแบ่งให้ นักเรียนชั้น ป.5 รับผิดชอบปลูกต้นไม้บริเวณรอบ ๆ สนามฟุตบอลคนละ 1 ต้น และคอยดูแล รักษาให้ต้นไม้งอกงามเติบโตตลอดปีเพื่อเป็นคะแนนเก็บ นักเรียนทุกคนต้องรดน้ำต้นไม้ทุก เย็นทุกวัน ถ้าเดินตามถนนจากบ่อน้ำไปถึงต้นไม้ที่ปลูกไว้ด้านนอกริมรั้วโรงเรียน จะต้อง เดินอ้อมถนนไปนับว่าเป็นระยะทางที่ไกลเพราะต้องอ้อมสนาม โรงเรียนมีภูมิให้นักเรียนเดินลัดสนามยกเว้นเวลาเล่นกีฬา ศักดิ์สิทธิ์ปลูกต้นไม้ไว้ด้านนอกริมรั้วโรงเรียนจะต้องเดิน อ้อมสนามเป็นระยะทางไกลทุกวันจึงแอบเดินลัดสนามเป็นประจำ และยังมีนักเรียนอีกหลาย คนที่ประพฤติดนเช่นเดียวกับศักดิ์สิทธิ์เพราะเกียจคร้านที่จะเดินหิ้วถังน้ำเป็นระยะทางไกล ๆ จนกระทั่งต้นไม้ในสนามแห้งตายเพราะถูกย่ำอยู่บ่อย ๆ ปรากฏรอยเป็นทางเดินเล็ก ๆ หลายสายถ้ามองจากอาคารเรียนจะมองเห็นชัดว่าเป็นรอยทางเดิน กลางปีนั้นทางอำเภอได้จัดประกวดโรงเรียนขนาดเล็กขึ้น เมื่อคณะกรรมการมาตรวจให้คะแนนโรงเรียน ศักดิ์สิทธิ์แอบได้ยื่นกรรมการคุยกันว่า หลาย ๆ อย่างในโรงเรียนก็ดูดี แต่สนามหน้าหน้าโรงเรียนไม่ค่อยสวยเพราะมีรอยคนย่ำจนเห็นเป็นทางเดิน ผลการตัดสินปรากฏว่า โรงเรียนได้รับรางวัลชมเชยเพราะมีจุดบกพร่อง คือ สนามหน้าหน้าโรงเรียนเป็นรอยทางเดินจนจะเป็นถนนทางเดิน ศักดิ์สิทธิ์รู้สึกเสียใจมากที่ตนก็เป็นคนหนึ่งเดินลัดสนามเป็นประจำ ทำให้เกิดผลเสียต่อสนามหญ้าและเป็นผลเสียต่อโรงเรียน ทำให้ไม้สวยงามเรียบร้อยเท่าที่ควรจนพลาดรางวัลที่ 1 ไป

ฉากที่ 1 ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีการโรงกำลังดูแลรักษาต้นไม้อยู่ที่บริเวณทาง
เข้าหน้าโรงเรียน ในขณะนั้นเด็กนักเรียนเข้าชั้นเรียนเรียนหนังสือ ห้องเรียน
ชั้น ป. 5/3 กำลังเรียนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ วิชาเกษตรอยู่

ครู : ครูให้นักเรียนชั้น ป.5 และ ป.6 ช่วยกันคอยดูแลรักษาต้นไม้รอบ ๆ
บริเวณโรงเรียนให้ต้นไม้เจริญเติบโตและงอกงามด้วย สำหรับห้อง
เราได้บริเวณรอบ ๆ สนามฟุตบอล คนละ 1 ต้น จะต้องช่วยกันดูแล
รักษาให้ดี เพราะเป็นคะแนนเก็บด้วย

นักเรียน : ครูครับจะต้องรดน้ำทุกเช้า ทุกเย็น หรือเปล่าครับ

ครู : ไม่ต้อง เรารดเฉพาะช่วงเย็นก่อนกลับบ้านก็ได้เพราะจะได้ช่วย
ประหยัดน้ำด้วย

ฉากที่ 2 ในช่วงเวลาเลิกเรียน ศักดิ์สิทธิ์คุยกับศิริชัยและวีระ ในขณะรดน้ำ
(ต้นไม้)

ศักดิ์สิทธิ์ : ต้นไม้ของฉันอยู่ด้านโน้นนะไกลก็ไกล หิ้วน้ำหนักจังเลย ต้องเดิน
อ้อมสนามไปเสียเวลาจังเลย

ศิริชัย : เราเดินลัดสนามไปเลยดีไหม ชี้ก็เลยเดินอ้อมเหมือนกัน ต้นไม้ของ
ฉันก็อยู่ด้านนอกรั้วแน่

วีระ : จะดีหรือ โรงเรียนมีกฎหมายห้ามนักเรียนเดินลัดสนามนะ เพราะจะทำ
ให้สนามมีรอยทางเดินไม่สวยงาม

ศักดิ์สิทธิ์ : ไม่เป็นไรหรอกนะ เพราะครูไม่เห็นหรอกและคงไม่มีใครไปบอกครู
หรอก เพราะทุกคนก็อยากจะเดินลัดสนามเหมือนกัน

ฉากที่ 3 อีกสองเดือนต่อมา วีระ คุยกับ ศิริชัย ในขณะที่อยู่บนอาคารเรียน

วีระ : ศิริชัยมาดูสนามสิ ดูบนอาคารเรียนจะเห็นเป็นทางเดินชัดเลยนะ

ศิริชัย : ใช่ฉันก็เพิ่งสังเกตเห็นที่แหละ

พอดีศักดิ์สิทธิ์เดินเข้ามาคุยกับวีระและศิริชัย

ศักดิ์สิทธิ์ : ฉันเห็นใครก็ไม่รู้มาตรวจเยี่ยมโรงเรียนของเรา

วีระ : อ้อ ก็คณะกรรมการมาตรวจให้คะแนนโรงเรียนของเราไง

ศักดิ์สิทธิ์ : คณะกรรมการอะไรเหรอ ฉันไม่เห็นรู้เรื่องเลย

วีระ : ก้อ! คณะกรรมการจากการจัดประกวดโรงเรียนที่ทางอำเภอเขาจัด
ประกวดไฉนไม่รู้เหรอ

กริ่ง ๆ กริ่ง ๆ เสียงสัญญาณเข้าเรียนในช่วงบ่ายดั่งขึ้น ทุกคนก็เข้าห้อง
เรียนในช่วงโมงวิชาเกษตร ครูเดินเข้าห้องมา

หัวหน้าห้อง : นักเรียนเคารพ

นักเรียน : สวัสดีค่ะ

ครู : นั่งลงได้ ครูมีเรื่องจะแจ้งให้ทราบ วันนี้คณะกรรมการจัดประกวด
โรงเรียนที่ทางอำเภอเขาจัดขึ้นได้มาเยี่ยมโรงเรียนของเรา

วีระ : โรงเรียนเราจะได้อะไรบ้างครับ

ครู : ได้ แต่ได้แค่รางวัลชมเชยนะ เพราะอะไรทราบไหม

ศักดิ์สิทธิ์ : เพราะอะไรครับ

ครู : คณะกรรมการเขาบอกว่า ในโรงเรียนของเราก็ดี ระเบียบเรียบร้อย
สวยงาม แต่สนามหน้าโรงเรียนไม่ค่อยสวยเพราะมีรอยคนย่ำจน
เป็นทางเดิน โรงเรียนเรา จึงได้แค่รางวัลชมเชยอย่างไรละ

ศักดิ์สิทธิ์ : ครูครับ ผมเสียใจครับผมเป็นคนหนึ่งที่เดินลัดสนามทุกวัน ผมไม่
คิดว่าจะเกิดผลเสียหายขนาดนี้ครับ

ครู : เมื่อนักเรียนรู้ผลของการกระทำของตนเองแล้ว ก็ควรจะปรับปรุง
ตัวเองใหม่ รู้จักอดทน ทำตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ เมื่อโตเป็น
ผู้ใหญ่จะได้กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความ
สุข

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง ตรงต่อเวลา

ชื่อกิจกรรม บทเรียนของสุนัข

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักโทษของการไม่ตรงต่อเวลา

อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุทัศนประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "บทเรียนของสุนัข"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาชักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนเวลาที่มีการนัดหมายกับเพื่อน ๆ หรือเวลาที่ครูนัดให้มาทำงาน นักเรียนเคยมาสายหรือไม่ ถ้ามาสายแล้วรู้สึกอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวัสดุทัศนเรื่อง "บทเรียนของสุนัข" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการมาไม่ตรงตามเวลานัดหมายทำให้พลาดโอกาสที่ดี ๆ ไป ให้นักเรียนพิจารณาดู พร้อมทั้งให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวแบบว่าเหมาะสมหรือไม่

2.2 หลังจากฉายวัสดุทัศนจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรม และกิจกรรมของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่

2.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า การกระทำเช่นนี้ก่อให้เกิดผลเสีย
ต่อตัวเองและต่อผู้อื่นอย่างไร และถามถึงการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อการตรง
ต่อเวลา และการกระทำอย่างอื่น เช่น การไปไม่ทันเวลารถออก เป็นต้น

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบ
เรื่องเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา และข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนขณะดูวีดิทัศน์
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของ

นักเรียน

เรื่อง บทเรียนของสุนี

สถานการณ์

สุนีเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง แต่สุนีไม่ชอบทำอะไรตรงเวลาเท่าใดนัก เพราะรู้สึกว่าการกระทำอะไรให้ตรงเวลาเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย เธอมักจะทำตัวล่าช้าเพื่อให้เพื่อนรอเธอเสียบ้างจะได้รู้สึกว่าเธอเป็นคนสำคัญ ถึงอย่างไรเพื่อน ๆ ก็ต้องรอเธออยู่แล้ว ทุกครั้งที่นัดทำงานกลุ่มเธอจะต้องให้เพื่อนมารอก่อนเสมอ ทำให้เพื่อน ๆ และครูเบื่อหน่ายนิสัยขี้ขี้ของสุนีมาก วันหนึ่งครูประจำชั้นนัดหมายจะพาตัวแทนนักเรียนชั้น ป.5 จำนวน 2 คน ไปแข่งขันตอบปัญหาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูให้นักเรียนมาพร้อมกันที่โรงเรียนก่อนเวลา 07.30 น. เพื่อที่จะได้นั่งรถโรงเรียนไปที่สนามสอบแข่งขัน เมื่อถึงเวลานัดหมาย สุนีก็ยังคงเดินตามสบายของเธอเป็นปกติ และมาถึงโรงเรียนช้ากว่าเวลานัดหมาย 10 นาที โดยคิดว่าครูจะต้องรอเธอแน่นอน เพราะเธอเรียนเก่งและเป็นตัวสำคัญของทีม แต่ครูได้นำนักเรียนที่จะไปสอบไปก่อนแล้ว โดยเลือกเพื่อนคนอื่นไปแทน แต่สิ่งว่าถ้าสุนีมาแล้วให้รีบ ตามไป ปรากฏว่าสุนีไปถึงที่หมายช้าเกินไปทำให้ถูกตัดสิทธิในการเข้าร่วมการแข่งขัน ผลการแข่งขันปรากฏว่าโรงเรียนของสุนีได้ที่ 3 ทำให้สุนีเสียใจมากที่การมาสายทำให้เธอพลาดโอกาสที่จะได้แสดงความสามารถช่วยเหลือเพื่อน ๆ ตอบปัญหาอันจะนำชื่อเสียงมาสู่ ตนเองและโรงเรียน จึงสำนึกได้ว่าความผิดพลาดครั้งนี้เกิดจากตัวเธอไม่ตรงเวลา ทำให้ โรงเรียนเสียผลประโยชน์และเพื่อน ๆ ก็ไม่พอใจ

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนตอนเช้า ครูประจำชั้น ป.5/4 เข้ามานัดหมายกับ
นักเรียนที่จะไปแข่งขันตอบปัญหาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในงาน
วิทยาศาสตร์ที่จังหวัดจัดขึ้น

หัวหน้าห้อง : นักเรียนเคารพ

เพื่อน ๆ : สวัสดีคะคุณครู

ครู : สวัสดีคะนักเรียน วันนี้ครูขอนัดหมายนักเรียนที่จะไปสนาม
แข่งขันตอบปัญหาในระดับชั้นประถมศึกษา ในงานวัน
วิทยาศาสตร์ที่ทางจังหวัดจัดขึ้น คนที่จะไปแข่งขันมี 2 คน
คือ สุนี และศรีสุดา ขอให้ทั้งสองคนมาพร้อมกันที่โรงเรียน
เวลา 07.30 น. และขอให้มาตรงตามเวลานัดหมายด้วย
นะคะ เพราะถ้ามาช้าเดี๋ยวเราไปไม่ทันการแข่งขันแล้วอาจ
จะไม่ได้แข่งขันด้วยเข้าใจไม้คะ ถ้าเข้าใจแล้วนักเรียน
เตรียมตัวเรียนวิชาต่อไปได้แล้วค่ะ

ครูเดินออกจากห้องไป สุดาและกนกวรรณก็นั่งคุยกันและพูดถึงสุนี

สุดา : นึกกนกวรรณ ฉันว่าพรุ่งนี้นะ ยายสุนีคงมาไ้ทันแน่ ๆ เลย
เพราะนัดกันมาทำงานที่ไรก็มาสายทุกที ฉันไม่อยากให้อยู่
ในกลุ่มด้วยแล้ว

กนกวรรณ : แต่เขาก็เก่งนี่ เรื่องวิชาการนะเขารู้เรื่องหมดเลย

สุดา : โอ๊ย เก่งอย่างนี้แต่ไม่ตรงต่อเวลาก็ไม่มีใครอยากได้
หรอกนะ ถือว่าตัวเองเก่งละซิกี้เลยคิดว่าตัวเองมีความ
สำคัญมากทุกคนจะต้องรอฉันว่าพรุ่งนี้เขามาไม่ทันแน่ ๆ
เลย ยิ่งเป็นตอนเช้าด้วยเขามาไม่ทันแน่ ๆ เลยคอยดูซิ

ฉากที่ 2 ในวันรุ่งขึ้นในตอนเช้า ในขณะที่สุนีเดินมาโรงเรียนและเดินคุยกันมา
กับวิชุดา

สุนี : วิชุดาเธอจะไปงานวันวิทยาศาสตร์ไหม

วิชุดา : ฉันไม่ไปหรอกเพราะฉันมีงานที่ทำค้างอยู่ แล้วเธอจะไป
ตอบปัญหาไหมใช่เหรอ ครูนัด 07.30 น. ไม่ใช่เหรอ
ทำไมเธอไม่รีบไปล่ะ เดี่ยวสายนะ

สุนี : ใช่ ฉันจะไปแข่งขันตอบปัญหา เรื่องสายไม่เป็นไรหรอก
เพราะว่าครูและเพื่อน ๆ คงต้องรอฉันอยู่แล้วหละ เพราะ
ฉันเป็นคนเก่งนี่นา

วิชุดา : ทำเป็นพุดดีไปเถอะเดี๋ยวจะเสียใจ เดี๋ยวเร็ว ๆ ซิ มัวแต่
ช้าอยู่นั้นแหละจะเจ็ดโมงครึ่งแล้วนะ

สุนี : ซึงปะไร ฉันจะเดินของฉันอย่างนี้ ใครจะทำไม

ฉากที่ 3 ที่โรงเรียน ครูกำลังชุลมุนกับการหาตัวสุนีอยู่ ครูกำลังคุยอยู่กับ
ศรีสุดา

ครู : ศรีสุดารู้หรือเปล่าว่า สุนีเขารู้เรื่องไปตอบปัญหาไหม
(ท่าทางรีบร้อน)

ศรีสุดา : รู้คะ แต่เขาก็มาสายอย่างนี้เป็นประจำอยู่แล้วคะ ทุกคนก็
ไม่ชอบเขาเลย ที่เขามาไม่ตรงเวลา

ครู : งานนี้เป็นงานที่สำคัญนะ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้
โรงเรียนด้วยไม่ใช่งานนัดหมายธรรมดา ครูไม่รอแล้วหละ
เอากนกวรรณไปแทนก็แล้วกัน ศรีสุดาไปบอกกนกวรรณให้
ไปแทนสุนีก่อน ถ้าเขามาถึงให้เขาตามไปที่หลัง

ศรีสุดา : ค่ะครูณครู

ครูและนักเรียนที่ไปตอบปัญหาไปที่จังหวัดก่อนที่สูนีจะมาถึง เมื่อทุกคนไปหมดแล้วสูนีก็มาถึงโรงเรียนและถามกับเพื่อนว่า พวกที่จะไปตอบปัญหาไปหรือยัง

สูนี : คุณครูและศรีสุดาไปหรือยัง (ท่าทางตกใจ)

เพื่อน ๆ : ไปแล้ว ครูเขาบอกว่าถ้าเขามาให้ตามไปที่จังหวัด

ฉากที่ 4 เมื่อสูนีไปถึงก็เลยเวลาเข้าไปตอบปัญหา ทำให้ถูกตัดสิทธิ์ในการแข่งขัน เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลงครูและเพื่อน ๆ เดินออกมาเจอสูนีนั่งรออยู่

สูนี : ชนะไม้คะ

เพื่อน ๆ : ได้ที่ 3 เป็นเพราะเขามาสายแท้ ๆ เลย

สูนี : ฉันเสียใจที่ทำให้ทุกคนผิดหวังในตัวฉัน ต่อไปนี้ฉันจะไม่ทำตัวอย่างนี้อีกแล้วหละ คุณครูคะ หนูขอโทษค่ะ (ท่าทางจะร้องไห้)

ครู : ไม่เป็นไรหรอก การแข่งขันครั้งต่อไปยังมีอีก ขอให้เธอสำนึกได้และยอมปรับปรุงตัวเอง ครูก็พอใจแล้ว

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

ชื่อกิจกรรม ความภูมิใจของवंสันต์

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักการตรงต่อเวลา ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุทัศนประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "ความภูมิใจของवंสันต์"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียน เมื่อครูสั่งงานให้ไปทำการบ้าน นักเรียนมีวิธีปฏิบัติอย่างไร มีวิธีวางแผน ดำเนินการอย่างไร เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยทันเวลาและนำผลงานที่เสร็จเรียบร้อยมาส่งตรง ตามกำหนดเวลา

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวัสดุทัศนเรื่อง "ความภูมิใจของवंสันต์" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการส่งงานตามกำหนดเวลา และผลดีของการวางแผนก่อนล่วงหน้าในการทำงานให้นักเรียนดู พร้อมทั้งบอกให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวเองว่า เหมาะสมหรือไม่

2.2 หลังจากฉายวัสดุทัศนจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปราย เกี่ยวกับพฤติกรรม และกิจกรรมของตัวเองว่า เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3 ผู้วิจัยซักถามนักเรียนว่า นักเรียนจะเลือกปฏิบัติตนอย่างไร
มาเป็นหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบ
เรื่องเกี่ยวกับการส่งงานตามกำหนดเวลา และข้อคิดที่ได้รับจากเรื่องนี้แล้ว

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนขณะดูวีดิทัศน์
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของ

นักเรียน

ชื่อเรื่อง ความภูมิใจของวสันต์

สถานการณ์

วสันต์เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นคนที่มีนิสัยรอบคอบ ชยัน และทำงานสั่งตรงตามกำหนดเวลา ทุกเย็นหลังเลิกเรียนแล้ววสันต์จะรีบทำการบ้านเพื่อให้เสร็จทันตามเวลาที่ครูกำหนด ถ้ามีการนัดหมายให้มาทำงาน วสันต์จะมาก่อนเวลาเล็กน้อยเพื่อว่ามีอะไรบกพร่องจะได้จัดการได้ทันเวลา การงานก็ไม่เสียหาย ในห้องเรียนนักเรียนกำลังเรียนวิชาศิลปะครูให้นักเรียนวาดรูปในหัวข้อ "วัฒนธรรมไทย" พร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม ภาพของใครที่ผ่านการคัดเลือกแล้วจะได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนส่งไปประกวดที่มูลนิธิส่งเสริมศิลปะแห่งประเทศไทย ให้นักเรียนวาดให้เสร็จในชั่วโมงนี้ ครูก็บอกกับนักเรียนว่า มีเวลาวาดรูป 50 นาที ต้องทำให้เสร็จ ทันเวลา เมื่อหมดเวลาครูจะเก็บ พยายามแบ่งเวลาให้ดีขึ้น แม้ใครจะวาดสวยแค่ไหนถ้าวาดไม่เสร็จในกำหนดเวลาก็หมดสิทธิ์เหมือนกัน เพราะในการไปประกวดจริง ๆ เขาจะจำกัดเวลาในการวาด นักเรียนจึงต้องฝึกการวาดให้สวย เร็ว และสื่อความหมายได้ พอหมดเวลาครูก็ให้ส่งงาน งานของเพื่อนทุกคนก็ยังไม่เสร็จเรียบร้อยมีของวสันต์คนเดียวที่วาดภาพสวย และมีการตกแต่งระบายสีให้เรียบร้อยสวยงามพร้อมที่จะส่งเข้าประกวดได้ ครูจึงอธิบายให้เพื่อน ๆ ในห้องฟังว่า วสันต์เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน เป็นคนที่มีนิสัยรอบคอบ ชยัน และทำงานเสร็จทันตามเวลาที่ครูกำหนด เพราะเขาฝึกหัดทำแบบนี้อยู่บ่อย ๆ จนเป็นนิสัยเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะได้เป็นคนที่มีคุณภาพ ขอให้นักเรียนเอาเป็นตัวอย่างด้วย ครูขอให้นักเรียนปรบมือให้วสันต์และจะส่งภาพของเขาไปประกวดต่อไป

เรื่อง ความภูมิใจของวสันต์

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนวิชาศิลปะ ครูกำลังยืนอยู่หน้าห้องเรียนและกล่าวกับนักเรียน ว่า

ครู : วันนี้ครูจะให้นักเรียนวาดรูปในหัวข้อ "วัฒนธรรมไทย" พร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม ภาพของใครที่ผ่านการคัดเลือกแล้วจะได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนส่งไปประกวดที่มูลนิธิส่งเสริมศิลปะแห่งประเทศไทย ให้นักเรียนวาดให้เสร็จภายในชั่วโมงนี้ ใครมีข้อสงสัยไหมครับ

วสันต์ : ครูครับ ใช้สีอะไรระบายครับ

ครู : จะใช้สีน้ำ สีไม้ หรือสีอะไรก็ได้ตามที่นักเรียนถนัด

อัณชลี : แล้วใช้กระดาษขนาดไหนคะ

ครู : ครูกำลังจะแจกให้

ครูแจกกระดาษวาดเขียนให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น พร้อมทั้งพูดว่า

ครู : นักเรียนมีเวลาวาด 50 นาที ต้องทำให้เสร็จทันเวลาเมื่อหมดเวลา ครูจะเก็บพยายามแบ่งเวลาให้ดีขึ้น แม้ใครจะวาดสวยแค่ไหนถ้าวาดไม่เสร็จในเวลาที่กำหนดก็จะหมดสิทธิ์เหมือนกัน เพราะในการไปประกวดจริง ๆ เขาจะจำกัดเวลาในการวาด นักเรียนต้องฝึกการวาดให้สวย เร็วและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน นักเรียนที่ได้รับกระดาษแล้วลงมือทำได้เลยครับ

นักเรียนทุกคนลงมือวาดภาพด้วยความตั้งใจ ครูก็เดินไปยืนหน้าห้องเรียนและมองดู นักเรียนทำงาน และครูก็มองไปเห็นวสันต์กำลังทำอย่างมีหลักการ โดยมีการวาดภาพก่อน แล้วระบายสีให้สวยงามและใช้เวลาที่เหลือแต่งเติมภาพให้สมบูรณ์ที่สุด ครูก็พยายามสังเกตการทำงานของทุกคน เวลาผ่านไปเกือบ

จะหมดชั่วโมง ครูก็พูดกับนักเรียนว่า

ครู : หมดเวลาแล้วครับ ครูจะให้เวลาอีก 5 นาที เพื่อตกแต่งจัดเก็บ
ให้เรียบร้อย ใครเสร็จแล้วมาส่งครูได้

นักเรียน : หนูยังไม่เสร็จเลยคะ ผมยังไม่เสร็จเลยครับ ขอส่งพรุ่งนี้ได้ไหม
ครับ เพราะระบายสียังไม่เสร็จเลย

ครู : ไม่ได้ครับ

ฉากที่ 2 วสันต์นำผลงานของเขาไปส่งซึ่งทำอย่างสวยงามและพร้อมที่จะเข้า
ประกวดได้ และทันตามกำหนดเวลาด้วย

วสันต์ : ครูครับของผมเสร็จแล้วครับ

ครู : ดีมากวสันต์ ภาพของเขาสวยด้วยและทำทันตามกำหนดเวลา ครู
จะส่งเขาเข้าประกวดก็แล้วกันนะ เอาละทุกคนนี่ที่ให้เรียบร้อย ครู
นั่งสังเกตนักเรียนทำงานพอจะมองเห็นว่านักเรียนไม่มีการวางแผน
เลย ทำให้นักเรียนทำงานช้า แต่ของวสันต์เขาจะมีการกำหนดช่วง
เวลาว่าเขาจะทำอะไรบ้าง ทำอะไรก่อนอะไรหลัง ซึ่งเป็นคนที่
รอบคอบ ซึ่งทำให้งานเสร็จตามเวลา ครูก็ถามเพื่อน ๆ ว่า ปกติ
วสันต์เป็นอย่างไรบ้าง

เพื่อน ๆ : วสันต์เป็นคนขยัน ค่ะ

วิชา : ส่งการบ้านก่อนเพื่อนครับ

ญาลินี : ไม่เคยมาสายค่ะ

ครู : จะเห็นได้ว่า คนที่ทำได้อย่างนี้เขาจะต้องฝึกหัดทำอยู่บ่อย ๆ ฝึกจน
เป็นนิสัยถึงจะทำได้ และทำให้งานที่ทำออกมานั้นมีคุณภาพ และเมื่อ
โตเป็นผู้ใหญ่ก็เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วย

วสันต์ : กล่าวขอบคุณเพื่อน ๆ

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง ยอมรับผิดเมื่อกระทำผิด

ชื่อกิจกรรม เมื่อฉันทำผิด

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกความถูกผิดของการกระทำของตนเองได้

อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุทัศนประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "เมื่อฉันทำผิด"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาชักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ถ้านักเรียนทำผิด
นักเรียนทำอย่างไร นักเรียนมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวัสดุทัศนเรื่อง "เมื่อฉันทำผิด" ที่มีเรื่องราว
ของการทำผิดโดยไม่ได้ตั้งใจและกล่าวหาผู้ที่ยอมรับผิดให้นักเรียนดู พร้อมทั้ง
ให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวเองว่า เหมาะสมหรือไม่

2.2 หลังจากฉายวัสดุทัศนจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับ
พฤติกรรม และกิจกรรมของตัวเองว่า เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำผิด ทำของผู้อื่น
เสียหายและทางเลือกที่นักเรียนปฏิบัติหลังจากทำของผู้อื่นเสียหาย

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบ เรื่องเกี่ยวกับการกระทำผิดแล้วยอมรับผิด และข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนขณะดูวีดิทัศน์
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผล
ของนักเรียน

เรื่อง เมื่อฉันทำผิด

สถานการณ์

วิชุดาเป็นคนชอบอ่านหนังสือ คุณพ่อ คุณแม่ของวิชุดาก็ส่งเสริมให้วิชุดาอ่านโดยซื้อหนังสืออ่านเล่น การ์ตูน หรือเรื่องราวที่จะเสริมความรู้ให้เธอเสมอ วิชุดามักจะนำหนังสือใหม่ ๆ มาแจกให้เพื่อน ๆ อ่านในเวลาว่างที่โรงเรียนเป็นประจำ วันหนึ่งวิชุดานำหนังสือการ์ตูนเรื่องใหม่ซึ่งมีราคาแพงกว่าหนังสือการ์ตูนธรรมดา เพราะพิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดี มีภาพประกอบสวยงามมากมาอ่านที่โรงเรียน เพื่อน ๆ ก็จองอ่านตลอดทั้งวัน สุกเทพอยากอ่านหนังสือเหมือนกันจึงขอยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้าน โดยสัญญาว่าจะอ่านอย่างระมัดระวังและจะรีบนำกลับมาคืนในวันรุ่งขึ้นวิชุดาก็ยินยอม ระหว่างทางกลับบ้านเพื่อนมาขอยืมสมุดวิชา ภาษาไทยของสุเทพไปจด สุเทพจึงฉีกกระเป๋าเพื่อจะหยิบสมุดให้เพื่อน เขาหยิบสมุดออกมาและยังมีหนังสืออื่น ๆ ติดออกมาด้วย รวมทั้งหนังสือการ์ตูนของวิชุดาด้วย สุกเทพไม่ทันระวัง จึงทำหนังสือการ์ตูนของวิชุดาหล่นลงที่พื้น ปรากฏว่าหนังสือขาดในบางหน้าและเปื้อนดินหลายแห่ง เย็นวันนั้นสุเทพอ่านหนังสืออย่างไม่ค่อยสบายใจนัก และครุ่นคิดหาวิธีการที่จะบอกวิชุดาถึงความผิดของเขาเพราะถ้าจะซื้อหนังสือเล่มใหม่มาชดเชยให้วิชุดา สุกเทพก็ไม่มีเงินซื้อ เพราะหนังสือราคาแพง วันรุ่งขึ้นสุเทพเอาหนังสือไปคืนและบอกวิชุดาถึงสาเหตุของการทำ ให้หนังสือของวิชุดาเสียหาย เขารู้สึกเสียใจและขอโทษวิชุดาที่รักษาหนังสือไว้ไม่ดีพอทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ตอนนี้เขาขอขอมแซมโดยใช้สกอตเทปและกาวติดตรงที่ขาดและเอา ผ้าชุบน้ำเช็ดตรงรอยที่เปื้อนออกก่อน และเขาจะพยายามเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้อีกก่อน ถ้ามีมากพอแล้วเขาจะซื้อเล่มใหม่มาเปลี่ยนให้ วิชุดารู้สึกเสียใจที่หนังสือเล่มใหม่ของเธอขาด แต่ก็ให้อภัยเพราะพอใจที่สุเทพมีความกล้าหาญมาสารภาพความจริงและยอมรับผิดทุกอย่าง

เรื่อง เมื่อฉันทำผิด

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนช่วงพักกลางวัน วิชุดาเอาหนังสือการ์ตูนมาแจกให้เพื่อน ๆ อ่าน และเอาหนังสือการ์ตูนเล่มใหม่มาอวดเพื่อน ๆ ด้วย

วิชุดา : เราเอาหนังสือมาให้เพื่อน ๆ อ่าน ใครอยากอ่านเรื่องอะไรก็หยิบไปเลยนะ แต่ถ้าอ่านจบแล้วต้องเอามาคืนเราด้วยและวันนี้เรามีหนังสือการ์ตูนเล่มใหม่ คุณแม่ฉันเพิ่งซื้อให้เมื่อวานใครอยากอ่านก็เอาไปอ่านได้เพราะฉันอ่านเสร็จแล้ว

ธิติมา : รับหนังสือมาและพูดขึ้นว่า หนังสือนี้ดูก็ปกสวยจังเลย และข้างในมีรูปภาพสวย ๆ น่าสนใจจังเลย ขอฉันอ่านก่อนนะ

สุวิภา : ขอด้วยได้ไหม ยังไม่อ่านหรอก

สุเทพ : พวกเขออ่านเสร็จแล้วฉันขืมตอนะ

วิชุดา : ต่อคิวสิ จะได้อ่านกันทุกคน

ฉากที่ 2 ในช่วงบ่ายเกือบจะถึงเวลาเลิกเรียน สุเทพอยากจะอ่านหนังสือการ์ตูนมากแต่ก็ถึงเวลาจะกลับบ้านแล้ว เขาจึงขอยืมหนังสือจากวิชุดา

สุเทพ : วิชุดา เราขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ไหมเพราะเรายังไม่ได้อ่านเลย เราจะอ่านอย่างระมัดระวังและจะรีบนำมาคืนให้วันพรุ่งนี้ตอนเช้า

วิชุดา : ได้ แต่ต้องดูแลให้ดีๆนะเพราะเราชอบหนังสือเล่มนี้มาก

ฉากที่ 3 สุเทพก็เดินกลับบ้านโดยเก็บหนังสือใส่ไว้ในกระเป๋า ในระหว่างทาง

สุเทพก็เจอวิรัตน์ โดยวิรัตน์ได้ขอยืมสมุดจดวิชาภาษาไทยของสุเทพ

วิรัตน์ : เอ๊ย สุเทพ พอดีเลขที่เจอนาย ขอยืมสมุดจดวิชาภาษาไทยหน่อยสิ ของเราจดไม่ทัน

สุเทพ : ได้ อยู่ในกระเป๋า

สุเทพก็เปิดกระเป๋าหยิบสมุดจดวิชาภาษาไทย เขาหยิบสมุดออกมาและยังมีการ์ตูนของวิชุดาติดมาด้วย สุเทพยังไม่ทันระวังจึงทำหนังสือการ์ตูนหล่นลงพื้น ปรากฏว่าหนังสือขาดและเปื้อนดิน

สุเทพ : อื้อย หนังสือขาดเลย และสกปรกอีกด้วย ทำยังงัยดี

สุเทพทำท่าตกใจและวิตกกังวลมากเกี่ยวกับหนังสือที่เขาทำหล่น ทำทางของสุเทพทำให้วิรัตน์พลอยตกใจไปด้วย วิรัตน์คุยกับสุเทพ

วิรัตน์ : เราขอโทษนายนะ ที่ทำให้นายต้องทำหนังสือเสียหายนะ

สุเทพ : ไม่เป็นไรหรอก เราซุ่มซำมไม่ระมัดระวังเอง

วิรัตน์ : แล้วเราจะช่วยนายได้ยังงัยหละ

สุเทพ : ไม่เป็นไรหรอก นี่สมุดภาษาไทยทำเสร็จแล้วเอามาคืนเราด้วยนะ

วิรัตน์ : เราจะรีบเอามาคืน ขอบใจมากนะ เรากลับบ้านก่อนนะ

สุเทพ : กลับเถอะ พรุ่งนี้เจอกันที่โรงเรียน

ฉากที่ 4 สุเทพถือหนังสือมาด้วยความไม่สบายใจ ครุ่นคิดหาวิธีการที่จะบอกวิชุดา พอกลับถึงบ้านสุเทพก็เอาผ้าชุบน้ำมาเช็ดตรงรอยที่เปื้อนและหาสกอตเทปและกาวมาติดตรงที่ขาดและเขาคิดว่าจะเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้ก่อน ถ้ามีมากพอจะซื้อเล่มใหม่มาเปลี่ยนให้ในวันรุ่งขึ้น

ฉากที่ 5 ที่โรงเรียนสุเทพก็นำหนังสือมาคืนวิชุดาและพูดกับวิชุดาว่า

สุเทพ : วิชุดา ฉันทำหนังสือของเธอลุ่ที่พื้นและหนังสือขาด และยังมีรอยสกปรกอีก ฉันขอโทษนะที่ดูแลหนังสือของเธอไม่ดี

วิชุดารับหนังสือมาและเปิดดู ความรู้สึกเสียตายและเสียใจที่หนังสือเธอขาด ทำให้เธอไม่อยากจะพูดอะไร สุเทพเข้าใจถึงความรู้สึกนั้นจึงบอกกับวิชุดาว่า

สุเทพ : ฉันทำความสะอาดตรงที่สกปรกแล้วและติดสกอตเทปตรงที่ขาดแล้ว
ฉันจะพยายามเก็บเงินค่าขนมแล้วซื้อหนังสือเล่มใหม่มาเปลี่ยนให้

วิชุดา : ช่างมันเถอะไม่เป็นไรหรอก ฉันไม่เอาหนังสือเล่มใหม่แล้วละ แต่
สิ่งที่ฉันได้รับในวันนี้ คือความกล้าหาญของเธอกำลังหาญ ยอมรับผิด
ยอมรับสภาพความจริง ทำให้ฉันเข้าใจว่า วัตถุนั้นไม่สำคัญเท่าจิตใจ
หรอก

สุเทพ : ชอบใจเธอมากนะวิชุดา

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง ยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ชื่อกิจกรรม คำแนะนำที่ดี

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กเรียนรู้จักคิดหาวิธีแก้ไขความบกพร่องให้ดีขึ้น

อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุที่ประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "คำแนะนำที่ดี"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนชอบและมีความถนัด ขณะทำงานที่ชอบนักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ถ้าครูให้นักเรียนทำงานที่ไม่ชอบนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวิดีโอเรื่อง "คำแนะนำที่ดี" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการทำงานในสิ่งที่ตนเองชอบก็จะทำได้ดี แต่ในสิ่งที่ไม่ชอบก็จะไม่ยอมทำให้นักเรียนดู พร้อมทั้ง บอกให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำและพฤติกรรมของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่อย่างไร

2.2 หลังจากฉายวิดีโอจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรม และกิจกรรมของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนเกี่ยวกับการยอมรับผลงานการกระทำของตนเองและนักเรียนเคยลองแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนหรือการทำงานของนักเรียน

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบเรื่องเกี่ยวกับการยอมรับผลการกระทำของตนเอง และข้อคิดที่ได้รับจากเรื่องนี้ แล้วผู้วิจัยสรุป เพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการดูวิดีโอ
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น อภิปราย การสรุปของ

นักเรียน

เรื่อง คำแนะนำที่ดี

สถานการณ์

ปัญญาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปัญญาสนใจเรียนวิชาชีวและงานเกี่ยวกับ การวาดภาพ ดนตรี งานปั้น และงานจักสาน ปัญญาจะเรียนศิลปะได้ดี ผลงานของเขาจะได้รับคำชมเชยเป็นประจำ แต่ผลการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ได้คะแนนต่ำมาก ปัญญาไม่ค่อยสนใจฟังเวลาครูสอน เมื่อครูให้งานปัญญาคอยถามคอยลอกงานเพื่อนส่งครูเสมอ ปัญญาไม่มีความเข้าใจในบทเรียนเลย วันหนึ่งครูสมศรีซึ่งเป็นครูประจำชั้นได้ชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า การเรียนจะต้องผสมผสานกันไปทุกวิชา เพราะเนื้อหาของวิชาจะเอื้ออำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกัน การที่ปัญญาเก่งงานประดิษฐ์ งานวาดเขียนนั้น ก็สามารถจะประกอบอาชีพได้ แต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอในการดำรงชีวิตต่อไป ในภายหน้าที่จะต้องนำวิชาในกลุ่มทักษะมาใช้ ถ้าปัญญาประกอบอาชีพค้าขายก็ย่อมจะเกี่ยวข้องกับตัวเลข การคิดค่องแคล่วจะช่วยให้อฉลาด มีความรวดเร็ว มั่นยำในการคิดเงิน ทอนเงิน จะไม่ผิดพลาดแม้จะเป็นเลขจำนวนมากก็ตาม การเรียนรู้อาจทำให้นักเรียนรู้หลักในการคิด การคอยถามหรือ ลอกงานเพื่อนนั้น เมื่อเรียนจบแล้วก็คงจะแยกย้ายกันไปจะคอยถามใครได้ตลอดเวลา ถ้าหากคิดเองเป็นก็ไม่ต้องรบกวนคนอื่น ปัญญาจึงคิดจะลองตั้งใจใหม่โดยสนใจเรียนวิชาในกลุ่มทักษะมากขึ้น และวิชาในกลุ่มที่เขาถนัด เขาก็ไม่ทอดทิ้งเมื่อไม่เข้าใจบทเรียนก็ถามครูหรือให้เพื่อน ๆ ช่วยอธิบายวิธีการคิดให้ฟัง ซึ่งทำให้ปัญญา มีความเข้าใจและสามารถมีหลักการคิดได้เอง เมื่อมีการทดสอบวัดจุดประสงค์ในครั้งต่อมาเขาได้คะแนนดีขึ้น ปัญญาดีใจมาก และตั้งใจจะปรับปรุงตนเองต่อไปเรื่อย ๆ โดยหวังว่าเมื่อสอบวัดผลปลายภาคเรียนเขาคงจะได้คะแนนดีกว่าเดิมแน่นอน

เรื่อง คำแนะนำที่ดี

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 กำลังเรียนวิชาแนะแนว

อยู่ ครูกำลังอธิบายเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนชอบและวิชาที่นักเรียนไม่ชอบ

ครู : นักเรียนคนไหนที่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษบ้าง

ชุมพล : ผมชอบคณิตศาสตร์ ครับ

วิมล : ผมชอบภาษาอังกฤษ ครับ

ครู : แล้วใครที่ชอบวิชาการงานพื้นฐานอาชีพบ้าง

เด็กนักเรียนยกมือกันเต็มเลย ครูชี้ไปที่ปัญญา ครูก็ถามปัญญา

ครู : ปัญญาชอบวิชาอะไรล่ะ

ปัญญา : ผมชอบวิชาวาดเขียนและงานปั้น งานจักสาน ครับ

ครู : แล้ว สุวิทย์ล่ะ

สุวิทย์ : ผมชอบวิชาเกษตร ครับ

ครู : ขอฝ่ายหญิงบ้าง จิตรา ชอบวิชาอะไร

เมื่อครูถามนักเรียนเสร็จแล้ว ครูจึงอธิบายว่าการเรียนจะต้องผสมผสานกันไปทุกวิชาเพราะเนื้อหาวิชาจะเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ครู : จะเห็นได้ว่าทุกคนจะทำได้ดีในสิ่งที่ตนเองชอบ อย่างคนที่ชอบงานวาดเขียนก็จะทำางาดเขียนได้ดี คนที่ชอบคณิตศาสตร์ก็จะทำคณิตศาสตร์ได้ดี แต่ว่าการเรียนที่ดีเราจะต้องผสมผสานกันไปทุกวิชา เราถึงจะสามารถเรียนผ่านไปได้ ใช่ไหมคะ ตอนนี้มีครูที่สอนชั้น ป.5 บอกให้ครูทราบว่า มีนักเรียนบางคนที่ไม่สนใจวิชาที่ตัวเองไม่ชอบ แต่กลับทำได้ดีในวิชาที่ตัวเองถนัดจนถึงกับได้รางวัลมาหลายครั้งแล้ว ในห้องนี้พอจะมีไหมคะ

เพื่อน ๆ : ปัญญา ค่ะ ปัญญา ครับ

ครู : ปัญญา ไม่ชอบวิชาอะไรคะ

ปัญญา : ผมไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ ครับ

ครู : เพราะอะไรคะ

ปัญญา : ตัวเลขผมไม่ค่อยถนัด ผมไม่ชอบมานั่งคิดเห็นตัวเลขแล้วก็ปวดหัว แล้วครับ

สุวิมล : แต่เขาจะทำงานวิชาวาดเขียน และการปั้นดินน้ำมันได้ดีนะคะ

ครู : ใช่ค่ะ เขาจะทำงานในวิชาที่เขาถนัดได้ดี แต่นั่นจะเป็นการเพียงพอไหมคะในการประกอบอาชีพ

ปัญญา : แต่ผมว่างานประดิษฐ์ วาดภาพ ก็ประกอบอาชีพได้

ครู : ใช่ ปัญญาพูดถูก การที่ปัญญาเก่งงานประดิษฐ์ งานวาดเขียนนั้น ก็สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ แต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอในการดำรงชีวิตต่อไปในภายหน้าจะต้องนำวิชากลุ่มคณิตศาสตร์ ภาษาไทย มาใช้ ถ้าปัญญาประกอบอาชีพค้าขายก็ย่อมจะเกี่ยวข้องกับตัวเลข การคิดคล่องแคล่วจะช่วยให้ฉลาด มีความรวดเร็ว แม่นยำในการคิดเงิน ทองเงินจะไม่ผิดพลาดแม้จะเป็นเลขจำนวนมาก ๆ

วิภาดา : ปัญญาเขาลอกการบ้านหนูประจำเลยคะ

ครู : การลอกเป็นสิ่งที่ทำง่าย แต่เราจะได้ประโยชน์ เมื่อเรียนจบแล้วก็คงจะแยกย้ายกันไปจะคอยถามใครได้ตลอดเวลา การเรียนรู้จะทำให้เรารู้จักหลักในการคิด ถ้าหากคิดเองเป็นก็ไม่ต้องรบกวนผู้อื่น

ปัญญา : ครูครับผมอยากจะทำใจเรียนวิชาที่ผมไม่ถนัดครับ แต่ผมก็ไม่ทราบจะถามใครได้

ครู : ถามครู ถามเพื่อน ชิคะ

วิภาดา : ถ้ามาราก็ได้

ชุมพล : นายถ้ามาราก็ เราจะอธิบายให้นายฟังเอง

ครู : เห็นไหม มีคนจะช่วยตั้งเยอะแยะ ครูขอให้เพื่อน ๆ ช่วยเขาด้วย
นะคะ แต่ปัญญางงละลึกเสมอว่า จะต้องทำอะไรด้วยตนเองก่อน
ก่อนที่จะให้ผู้อื่นช่วย

ปัญญา : ครับคุณครู ผมจะพยายามครับ ขอบพระคุณมากครับ

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง ทักษะในที่ที่กำหนดให้

ชื่อกิจกรรม "ตาวิเศษเห็นนะ"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้หน้าที่ของพลเมืองดีและรู้จักทักษะในที่ที่กำหนดให้

อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุทัศนประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "ตาวิเศษเห็นนะ"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติของนักเรียนในการทักษะ ถ้านักเรียนเห็นเศษกระดาษโดยที่นักเรียนไม่ได้เป็นคนทำ นักเรียนจะอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวัสดุทัศนเรื่อง "ตาวิเศษเห็นนะ" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการทักษะและความสะอาดของห้องเรียนให้นักเรียนดู พร้อมทั้งบอกให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่

2.2 หลังจากฉายวัสดุทัศนจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3 ผู้วิจัยซักถามนักเรียนว่า นักเรียนจะเลือกปฏิบัติตนอย่างไรในการทักษะให้ถูกที่ และการรักษาความสะอาดในโรงเรียนและในห้องเรียน

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบ เรื่องเกี่ยวกับการทิ้งขยะในที่ที่กำหนดให้ และการรักษาความสะอาดของ โรงเรียนและของห้องเรียนและข้อคิดที่ได้รับจากเรื่องนี้ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนขณะดูวีดิทัศน์
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผล
ของนักเรียน

การทดลองครั้งที่ 10

สถานการณ์

ในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง ครูใหญ่ประกาศว่าจะมีการประกวดห้องเรียนทุกสัปดาห์ และจะประกาศผลในวันศุกร์ของทุกอาทิตย์ ในแต่ละชั้นจะประกวดกันเองระหว่างห้องเรียน นักเรียนชั้น ป. 5/4 จะเอาใจใส่ความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณหน้าห้องเรียนอยู่เสมอ นักเรียนทุกคนจะช่วยเหลือกันช่วยกันทำเวรรักษาความสะอาดอยู่เสมอ เพราะว่า เป็นห้องเรียนของทุกคน โดยจะมีการเก็บกวาด ถู และเอาเศษขยะเก็บใส่ถังขยะที่ ห้องเรียนแล้วนำไปเทที่ถังขยะใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ในตอนเย็นก็จะช่วยกันทำสะอาดอีกครั้งหนึ่งโดยทุกคนจะรู้หน้าที่ของตัวเองว่าจะต้องทำอะไร จะมีการแบ่งงานกันทำ เช่น กวาดห้อง ถูห้อง เช็ดกระดาน เอาขยะไปทิ้งจนกระทั่งสะอาดเรียบร้อย แล้วจึงแยกย้ายกันกลับบ้าน

ส่วนในห้องเรียนของนักเรียนชั้น ป. 5/5 ไม่ค่อยเอาใจใส่เท่าใดนัก แม้จะมีเวรทำความสะอาดแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีเศษกระดาษเกลื่อนเต็มห้องอยู่แทบทุกวัน เพราะนักเรียนไม่เก็บเศษกระดาษไปทิ้งขยะ ทั้งเกลื่อนกลาดที่ได้โต๊ะ และตามพื้นห้องทำให้ห้องเรียนสกปรก ไม่น่าเรียน พอโรงเรียนเลิกนักเรียนก็ชวนกันไปวิ่งเล่นไม่มีใครสนใจเศษกระดาษที่เกลื่อนอยู่เต็มห้อง และยังมีกองขยะกองอยู่ที่มุมห้องอีกด้วย

พอถึงวันศุกร์ ก็มีคณะกรรมการมาตรวจห้องเรียนให้คะแนน คณะกรรมการก็ชมนักเรียนชั้น ป. 5/4 ว่า มีความขยันและมีความสามัคคีกันดีมากทำให้ห้องเรียนสะอาด และรู้จักที่จะทิ้งขยะในที่ที่ทิ้งขยะ คณะกรรมการกล่าวชมว่า ช่วยกันรักษาความสะอาดดีมากและนักเรียนทุกคนก็ยิ้มให้กันอย่างภาคภูมิใจในความร่วมมือซึ่งกันและกัน

คณะกรรมการเดินไปดูห้อง ป.5/5 คณะกรรมการเห็นเศษกระดาษ
 เคลื่อนเต็มพื้นห้องและยังมีเศษขยะอย่างอื่นตกอยู่ที่พื้น และมองไปที่หลังห้องเห็น
 ถังขยะวางเกะกะมีเศษกระดาษเคลื่อนอยู่รอบ ๆ ถังขยะ คณะกรรมการจึงพูด
 กับนักเรียนว่า ห้องนี้ต้องขยันอีกหน่อยนะครับ ถังขยะทางโรงเรียนเขาก็มีให้แค่
 เดินเอาเศษขยะไปทิ้งที่ถังขยะคงไม่ทำให้นักเรียนเหนื่อยมากนะครับ เราต้อง
 ช่วยกันรักษาความสะอาดกันเอง เพราะจะมีวรอตภารโรง โรงเรียนของเรา
 คงจะสกปรกไม่น่าเรียนแน่ ๆ เลย

เรื่อง ตาวิเศษเห็นนะ

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนของนักเรียนชั้น ป.5/4 ในช่วงเข้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ นักเรียนกำลังช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณหน้าห้องเรียน และนักเรียนทุกคนกำลังช่วยกันทำความสะอาดอย่างขมักเขม้น และหัวหน้าห้องก็คุยกับเพื่อน ๆ ในห้อง

หัวหน้าห้อง : เพื่อน ๆ ทุกคนเราช่วยกันทำความสะอาดห้องให้เรียบร้อยหน่อยนะครับ เพราะวันนี้วันศุกร์ คณะกรรมการจะมาตรวจให้คะแนนด้วย

เพื่อน ๆ กำลังเก็บกวาด ถู และเอาเศษขยะเก็บใส่ถังขยะและเอาไปทิ้งในที่ทิ้งขยะของโรงเรียนที่จัดไว้

วิรัตน์ : วรลักษณ์ช่วยกวาดขยะมาทางนี้ได้มัย เพราะจะตักใส่ถังขยะได้ง่าย ๆ

วรลักษณ์ : ได้ซิมีเศษขยะเล็ก ๆ เท่านั้น เพราะเพื่อนเราทิ้งขยะในถังขยะ และทุกคนในห้องเราก็นช่วยกันอยู่แล้ว

สุชาติ : สุมาลีช่วยลบกระดานหน่อยนะ เราจะเอาขยะไปทิ้งที่ถังใหญ่

สุมาลี : ได้ซิ

นักเรียนชั้น ป.5/4 ช่วยกันทำความสะอาดห้องได้อย่างรวดเร็ว

เพราะทุกคนได้แบ่งหน้าที่กันทำ

ฉากที่ 2 ในห้องเรียนของนักเรียน ป.5/5 นักเรียนชายก็เล่นกันอยู่ ส่วนนักเรียนหญิงก็นั่งคุยกัน ไม่มีใครสนใจที่จะทำความสะอาดห้องเลย ทั้งที่ห้องมีเศษกระดาษเกลื่อนตามพื้นห้อง

หัวหน้าห้อง : ช่วยกันทำความสะอาดหน่อยซิ

วีระศักดิ์ : ให้เวรทำความสะอาดทำซิ

สมใจ : ไขแล้ว เราไม่ไขเวรทำความสะอาดนี้

ส่วนมรกต ซึ่งเป็นหัวหน้าเวรก็ตอบเพื่อน ๆ ว่า

มรกต : พวกเขอไม่รู้จักที่ทิ้งขยะกันเลย ดุชิ เกลื่อนเต็มพื้นเลย พวกนั้นก็
ก็เกียจทำเป็นเหมือนกันนะ

สุวรรณา : จริงด้วย ไม่ช่วยกันเลย ทำไปเท่าไรก็ไม่สะอาดหรอก เพราะ
พวกเขอเอาแต่มั่งง่าย ถึงขยะอยู่แค่หลังห้องนี้เองยังไม่เอาไป
ทิ้งอีก

วิไลวรรณ : ฉันเห็นเพื่อนเราบางคนเดินไปจะทิ้งขยะนะแต่ไม่ยอมทิ้งลงถังขยะ
กลับทิ้งไว้ที่รอบ ๆ ถังขยะ ดุชิ

วิไลวรรณขึ้นไปทิ้งที่หลังห้องซึ่งมีขยะอยู่รอบถังขยะเป็นจำนวนมาก หัวหน้า
ห้อง เห็นทั้งสองฝ่ายทะเลาะกันจึงห้ามไม่ให้ทะเลาะกัน และหัวหน้าก็ได้บอก
เพื่อน ๆ ว่า

หัวหน้าห้อง : เอาหละ พอแล้ว ใครไม่อยากจะทำก็ไม่ต้องทำ ไม่ต้องทะเลาะกัน

ฉากที่ 3 ในเย็นวันศุกร์ คณะกรรมการมาตรวจห้องเรียนของนักเรียนชั้น

ป.5/4 และพูดคุยกับนักเรียนชั้น ป.5/4 ว่า

คณะกรรมการ : นักเรียนห้องนี้มีความขยันและมีความสามัคคีดีมาก ทำให้ห้อง
เรียนสะอาด และมีครูมาบอกคณะกรรมการด้วยว่า ห้องนี้จะ
เก็บขยะในห้องเรียนไปทิ้งที่เผาขยะทุกวัน ไม่ต้องรอภารโรง
มาเก็บขยะ ครูขอชมเชยนักเรียนทุกคนครับ

นักเรียน : ยิ้มให้กันอย่างมีความสุข

แล้วคณะกรรมการก็เดินไปตรวจที่ห้องเรียนชั้น ป.5/5 คณะกรรมการ
เห็นเศษกระดาษเกลื่อนเต็มห้อง และยังมีเศษขยะอย่างอื่นตกอยู่ที่พื้นและมองไป

ที่หลังห้องเห็นถึงขยะวางเกะกะ มีเศษกระดาษเกลื่อนอยู่รอบ ๆ ถึงขยะ คณะกรรมการจึงพูดกับนักเรียน ว่า

คณะกรรมการ : ห้องนี้ต้องขยันอีกหน่วยนะครับ ถึงขยะทางโรงเรียนก็มีให้นักเรียนควรจะไปทิ้งที่ถังขยะ ไม่ใช่ไปกองไว้ที่หลังห้องอย่างนั้น เราต้องช่วยกันรักษาความสะอาดกันเอง เพราะมัวรอแต่ภารโรง โรงเรียนของเราคงจะสกปรกไม่น่าเรียน

นักเรียนก็นิ่งก้มหน้าฟังครู

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

ชื่อกิจกรรม "อย่านะ"

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของนักเรียน

อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุทัศนประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "อย่านะ"

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาชักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อสาธารณะสมบัติของส่วนรวมของโรงเรียนบ้าง และเมื่อเห็นคนที่ชอบทำลายสิ่งของที่เป็นของสาธารณะ นักเรียนทำอย่างไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยฉายวัสดุทัศนเรื่อง "อย่านะ" ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการทำลายทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม โดยการฉีกหนังสือในห้องสมุดให้นักเรียนดู พร้อมทั้งบอกให้นักเรียนพิจารณาถึงการกระทำของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่

2.2 หลังจากฉายวัสดุทัศนจบลง ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมของตัวแบบว่า เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.3 ผู้วิจัยซักถามนักเรียนว่า นักเรียนจะเลือกปฏิบัติตนอย่างไรในการรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากการเรียนรู้จากเทคนิคแม่แบบ เรื่องเกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรสมบัติของส่วนรวม และข้อคิดที่ได้รับจากเรื่องนี้แล้ว ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนขณะดูวีดิทัศน์
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผล
ของนักเรียน

เรื่อง "อย่านะ"

สถานการณ์

ในตอนพักกลางวัน นิพนธ์ไปนั่งอ่านหนังสือในห้องสมุด นิพนธ์เห็น ศราวุธเดินไปเดินมาและทำท่าทางลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ข้างตู้หนังสือจึงเข้าไปดู นิพนธ์เห็นศราวุธกำลังฉีกหนังสือของห้องสมุดจึงเข้าไปห้าม แต่ศราวุธไม่สนใจ กลับบอกว่าใคร ๆ เขาก็ทำกันอย่างนี้ อย่าว่าแต่ฉีกเลยหยิบไปทั้งเล่มก็ยังเคย ถ้านิพนธ์อยากได้เล่มไหนก็บอกจะเอาออกไปให้ นิพนธ์บอกว่า หนังสือของห้องสมุด เป็นสมบัติของโรงเรียนของส่วนรวม เป็นของนักเรียนทุกคนที่จะต้องช่วยกันรักษาไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง ถ้าหากศราวุธแอบฉีกหรือขโมยหนังสือออกไป และคนอื่นเขาจะใช้ก็ไม่มีใช้ หรือถ้านักเรียนคนอื่นขาดความรับผิดชอบต่อสมบัติของโรงเรียนอย่างศราวุธ คือ ต่างคนต่างหยิบเอาไปเป็นสมบัติของตนเสียแล้ว อีกหน่อยหนังสือในห้องสมุดก็คงไม่มีให้ใช้ ศราวุธบอกว่าให้นิพนธ์เป็นคนดีไปคนเดียวก็แล้วกันแล้วทำท่าจะเดินหนี แต่นิพนธ์ถามว่า ทำรายงานวิชาสังคมที่จะส่งพรุ่งนี้เสร็จแล้วหรือยัง ศราวุธตอบว่ายังไม่ได้ทำ แล้วก็เดินไปหาหนังสือเพื่อมาทำรายงานแต่เปิดหน้าเรื่องที่ต้องการไม่พบ เพราะหน้าหนังสือถูกฉีกไปหมดแล้ว ศราวุธพูดด้วยความโกรธว่า คนที่ฉีกเอาไปเป็นพวกที่เห็นแก่ตัว นิพนธ์บอกว่าใช่ พวกที่ชอบฉีก ชอบขโมยหนังสือห้องสมุดเป็นพวกที่เห็นแก่ตัว และไม่รักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและของส่วนรวม ศราวุธหันมามองหน้านิพนธ์ แล้วขอโทษที่ตนเองเคยฉีกและขโมยหนังสือ โดยไม่นึกถึงว่ายังมีคนอื่นอีกมากที่เขายังต้องการใช้หนังสือ และสัญญาว่าต่อไปนี้จะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้ว และจะช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

เรื่อง ยานะ

ฉากที่ 1 ในห้องสมุด นิพนธ์เข้าไปนั่งอ่านหนังสือในห้องสมุด พออ่านหนังสือจบ
บทที่ 1 ก็เงยหน้าขึ้นและมองเห็นศรารุชกำลังยืนลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ข้างตู้หนังสือ
จึงเข้าไปถามดู

นิพนธ์ : ทำอะไรอยู่นะ ทำลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ได้

ศรารุชกำลังฉีกหนังสือของห้องสมุดอยู่ นิพนธ์ได้ห้ามปรามศรารุช

นิพนธ์ : เอ๊ย นายทำยังงี้ได้ยังงัยนะ นี่เป็นหนังสือของห้องสมุดนะ

ศรารุช : พูดทำทางไม่สนใจ ใคร ๆ เขาก็ทำกันอย่างนี้ทั้งนั้นแหละน่า อย่าว่า
แต่ฉีกเลย หยิบไปทั้งเล่มก็ยิ่งเคย นายจะเอาเล่มไหนจะบอกฉันได้
เลย จะเอาออกไปให้

นิพนธ์ : ฉันไม่เอาหรอก เพราะหนังสือของห้องสมุดเป็นสมบัติของโรงเรียน
เป็นของนักเรียนทุกคนที่จะต้องช่วยกันรักษา ไม่ใช่ของใครคนใด
คนหนึ่ง ถ้าหากนายแอบฉีกหรือขโมยหนังสือออกไป และคนอื่นเขา
จะใช้ก็ไม่มีใช้ หรือถ้าหากนักเรียนทุกคนขาดความรับผิดชอบต่อ
สมบัติของโรงเรียนอย่างนาย คือ ต่างคนต่างหยิบเอาไปเป็นสมบัติ
ของตนเสียแล้ว อีกหน่อยหนังสือในห้องสมุดก็คงไม่มีให้ใช้

ศรารุช : นายเป็นคนดีไปคนเดียวก็แล้วกัน

นิพนธ์เห็นท่าทางศรารุชชักจะโมโห เพราะศรารุชกำลังจะเดินออก
จากห้องสมุดไป ก็เลยเปลี่ยนเรื่องพูด

นิพนธ์ : แล้วนายทำรายงานวิชาสังคมที่จะส่งพรุ่งนี้เสร็จหรือยัง

ศรารุช : ยังเลย แล้วนายเสร็จหรือยัง

นิพนธ์ : เสร็จแล้ว จั๊นนายก็รีบทำซิจะได้เสร็จเร็ว ๆ

ศรารุช : เดี่ยวเราจะไปหาหนังสือก่อนนะ

ศรารุขก็เดินไปหาหนังสือเพื่อมาทำรายงาน แต่เปิดหน้าเรื่องที่
ต้องการไม่พบ เพราะหนังสือถูกฉีกไปหมดแล้ว ศรารุขพุดขึ้นด้วยความโมโหว่า

ศรารุข : นีนินน์ คนเขาฉีกหนังสือเรื่องที่ฉันต้องการไปหมดเลย เห็นแก่ตัว
จังเลย

นินน์ : ใช่ พวกที่ชอบฉีก ชอบขโมยหนังสือห้องสมุดเป็นพวกที่เห็นแก่ตัวและ
ไม่รักษากฎระเบียบของโรงเรียนและของส่วนรวม

ศรารุขหันมามองหน้านินน์ และพูดกับนินน์ว่า

ศรารุข : ฉันขอโทษนะที่พูดไม่ดีกับนายและฉันยังทำตัวไม่ดี โดยชอบฉีกและ
ขโมยหนังสือ โดยไม่นึกว่ายังมีคนอื่นอีกมากที่เขายังต้องการใช้
หนังสือ และสัญญาว่าต่อไปนี้จะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้ว

นินน์ : ดีมากเพื่อน ฉันดีใจด้วยที่นายคิดได้
ทั้งสองคนต่างกอดคอแล้วยิ้มให้แก่กัน

โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ

การทดลองครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม ดอกไม้

เวลา 50 นาที

- จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง
2. เพื่อสรุปผลที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

1. ครูให้นักเรียนนำดอกไม้มาคนละ 1 ดอก ให้นักเรียนพิจารณาดูชนิด สี กลิ่น และความแตกต่างของดอกไม้แต่ละชนิด
2. ครูให้นักเรียนนำดอกไม้ทั้งหมดมากองรวมกันไว้บนโต๊ะ ครูถามนักเรียนว่า ดอกไม้เหล่านั้นดูดี สวยงามและเหมาะสมแล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่ได้ควรทำอย่างไร ให้นักเรียนเสนอแนะ เช่น นำทั้งหมดมาจัดใส่แจกัน จัดเข้าช่อให้สวยงาม หรือนำไปร้อยเป็นมาลัย เป็นต้น
3. ให้นักเรียนลองทำตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม เสร็จแล้วให้เปรียบเทียบระหว่างดอกไม้ที่วางอยู่กะกะบนโต๊ะกับผลงานที่ทำใหม่ ขึ้นใจดูร้อยสวยงามกว่ากัน
4. ครูสรุปให้นักเรียนเข้าใจว่านักเรียนมาจากครอบครัวต่าง ๆ กัน เปรียบเสมือนดอกไม้หลายสี หลายพันธุ์ หลายดอก เมื่อมาอยู่ร่วมกันในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยไว้เป็นแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้มี

ความสงบเรียบร้อย สวยงาม เปรียบเสมือนดอกไม้ที่ได้รับการจัดตกแต่งไว้ในแจกัน หรือที่จัดเป็นช่อ และที่นำมาร้อยเป็นมาลัยแล้ว วินัยก็คือเชือกที่นำมาร้อยมาลัย หรือแจกันซึ่งเป็นภาชนะรองรับให้ดอกไม้อยู่ร่วมกันได้สวยงามนั่นเอง

5. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องวินัยในตนเอง
ของนักเรียนหลังจากได้รับการฝึกโดยการใช้นวัตกรรมแม่แบบ

6. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

7. ผู้วิจัยกล่าวปิดการฝึกวินัยในตนเองโดยการใช้นวัตกรรมแม่แบบ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	ฉันคือใคร	1. เพื่อให้ นักเรียนและผู้ วิชาญได้รู้จักกัน มากขึ้น เป็นการ สร้างบรรยากาศ ความคุ้นเคยและ ความเป็นกันเอง ภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ วิธีการ ดำเนินการ ของการใช้ สถานการณ์ จำลอง และจุด มุ่งหมายของการ ใช้สถานการณ์ จำลอง ตลอดจนช่วง เวลา ระยะ	1. ผู้วิชาญแนะนำตนเอง ที่แจ้งจุดมุ่งหมายตลอดจน วิธีการและหน้าที่ของนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. อภิปรายร่วมกับ นักเรียนในเรื่องความหมาย และลักษณะทั่วไปของวินัยใน ตนเอง 3. นัดหมายนักเรียน เกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้ง ต่อไป 4. ผู้วิชาญให้นักเรียนเขียน เรื่องราวที่สำคัญเกี่ยวกับตนเอง 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ชัดเจน อ่านง่ายและเขียนอักษรตัวโต ๆ ไว้บนหัวกระดาษว่า "ฉันคือใคร" และให้บอกด้วยว่า ได้ทำอะไร ที่เป็นแบบอย่างสมกับที่เป็นรุ่นพี่ ในโรงเรียนหรือยัง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			เวลา จำนวน ครั้งและสถานที่ ที่ใช้ในการ ทดลอง 3. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ จุดมุ่งหมายของ การฝึกวินัยใน ตนเองโดยใช้ สถานการณ์ จำลอง	5. ผู้วิจัยให้นักเรียน แนะนำตนเองและให้บอกว่า ตัวเองได้ทำอะไรไปบ้าง 6. ผู้วิจัยให้นักเรียน ช่วยกันสรุปว่า กิจกรรมนี้มี วัตถุประสงค์อะไร โดย ผู้วิจัยได้สรุปเพิ่มเติม
2	วินัยในตนเอง ด้าน การเคารพ สิทธิของผู้อื่น	ขออนุญาต	เพื่อให้ นักเรียน รู้จักเคารพใน สิทธิของผู้อื่น	ดำเนินการใช้สถานการณ์ จำลอง 1. <u>ขั้นเตรียม</u> ผู้วิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ให้เรียนรู้ เล่าเรื่องของ สถานการณ์ที่นำมาใช้ จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัย ช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาท
3	วินัยในตนเอง ด้าน การเคารพ สิทธิของผู้อื่น	ศุภรัตน์ผู้รัก ความ ยุติธรรม	เพื่อให้ นักเรียน เห็นผลเสียของ การไม่เคารพ สิทธิของผู้อื่น	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	วินัยในตนเอง ด้านการมี ระเบียบและ ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ของ สังคม	เรียงตาม ลำดับ	เพื่อให้นักเรียน รู้จักเคารพ กฎเกณฑ์ของ สังคม	2. <u>ขั้นดำเนินการกิจกรรม</u> นักเรียนแสดงบทบาท ไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียม ไว้ ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที
5	วินัยในตนเอง ด้านการมี ระเบียบและ ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ของ สังคม	จะไม่ทำ อีกแล้ว	เพื่อให้นักเรียน เห็นผลเสียของ การไม่เคารพ กฎเกณฑ์ของ สังคม	3. <u>ขั้นวิเคราะห์และ อภิปรายผล</u> ผู้วิจัยให้นักเรียน วิเคราะห์บทบาทที่แสดงใน ขณะปฏิบัติกิจกรรมและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์
6	วินัยในตนเอง ด้านการตรง ต่อเวลา	บทเรียน ของสุนัข	เพื่อให้นักเรียน รู้จักโทษของการ ไม่ตรงต่อเวลา	4. <u>ขั้นสรุป</u> นักเรียนช่วยกันสรุป สาระและข้อคิดที่ได้รับจากการ ใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้ วิจัยสรุปเพิ่มเติม
7	วินัยในตนเอง ด้านการตรง ต่อเวลา	ความ ภูมิใจของ वंสันต์	เพื่อให้นักเรียน รู้จักการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นให้ ประสบผลสำเร็จ	ตั้งแต่ครั้งที่ 3-11 ดำเนินการใช้สถานการณ์ จำลอง ตามขั้นตอนข้างต้น

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
8	วินัยในตนเอง ด้านการยอมรับ การกระทำของ ตนเอง	เมื่อฉัน ทำผิด	เพื่อให้นักเรียน สำนึกถึงความ ถูกผิดของการ กระทำของ ตนเองได้	
9	วินัยในตนเอง ด้านการยอมรับ การกระทำของ ตนเอง	คำแนะนำ ที่ดี	เพื่อให้นักเรียน รู้จักหาวิธีการ แก้ไขความ ผิดพลาดให้ดีขึ้น	
10	วินัยในตนเอง ด้านการรู้จัก หน้าที่และทำ ตามหน้าที่ของ พลเมืองดี	ตาวิเศษ เห็นนะ	เพื่อให้นักเรียน มีความสำนึกใน การทิ้งขยะให้ เป็นที่	
11	วินัยในตนเอง ด้านการรู้จัก หน้าที่และทำ ตามหน้าที่ของ พลเมืองดี	อย่านะ	เพื่อให้นักเรียน ไม่ทำให้สมบัติ ของผู้อื่น และ สาธารณะสมบัติ เสียหาย	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ	ดอกไม้	1. เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ ลักษณะของบุคคล ที่มีวินัยในตนเอง 2. เพื่อ สรุปผลของการ ทดลอง	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนำ ดอกไม้มาคนละ 1 ดอก ให้ นักเรียนพิจารณาคุณสมบัติ สี กลิ่น และความแตกต่างของดอกไม้ แต่ละชนิด 2. แล้วให้นักเรียนนำ ดอกไม้มารวมไว้ที่โต๊ะ แล้ว ถามนักเรียนว่าดอกไม้ดู สวยงามหรือเหมาะสมหรือยัง ถ้ายังไม่ดีควรจะทำอย่างไร 3. ให้นักเรียนลองทำ ตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม แล้ว ให้เปรียบเทียบระหว่างดอกไม้ ที่วางอยู่เกาะกะบนโต๊ะกับ ผลงานที่ทำใหม่ 4. ผู้วิจัยสรุปให้นักเรียน เข้าใจว่านักเรียนมาจาก ครอบครัวต่าง ๆ กัน เปรียบ เสมือนดอกไม้หลายสีหลายพันธุ์ เมื่อมาอยู่รวมกันในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยไว้

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				เป็นแนวทางให้ประพจน์ ปฏิบัติ เพื่อให้มีความสงบ เรียบร้อย สวยงาม เปรียบเสมือนดอกไม้ ที่ได้รับการจัดตกแต่งไว้ใน แจกันหรือที่จัดเป็นช่อ และที่นำ มาร้อยเป็นมาลัยแล้ว วินัยก็คือ เชือกที่นำมาร้อยเป็นมาลัยหรือ แจกันซึ่งเป็นภาชนะรองรับให้ ดอกไม้อยู่ร่วมกันได้อย่าง สวยงามนั่นเอง 5. ผู้วิจัยให้นักเรียน ช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับ เรื่องวินัยในตนเองของ นักเรียนหลังจากได้รับการฝึก โดยใช้สถานการณ์จำลอง 6. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 7. ผู้วิจัยกล่าวขอจบใจ นักเรียนและกล่าวปิดการฝึก วินัยในตนเองโดยใช้ สถานการณ์จำลอง

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง	ปฐมนิเทศ
ชื่อกิจกรรม	ฉันคือใคร
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนและผู้ดำเนินการได้รู้จักกันมากขึ้น เป็น การสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยและความเป็นกันเอง ภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการดำเนินการของการใช้ สถานการณ์จำลองและจุดมุ่งหมายของการใช้สถานการณ์ จำลอง ตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และ สถานที่ที่ใช้ในการทดลอง 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกวินัยในตนเอง โดยใช้สถานการณ์จำลอง
อุปกรณ์ที่ใช้	1. กระดาษสี 2. สีเมจิก

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการและหน้าที่
ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

2. อภิปรายร่วมกับนักเรียนในเรื่องความหมาย และลักษณะทั่วไปของวินัยในตนเอง
3. นัดหมายนักเรียนเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวที่สำคัญเกี่ยวกับตนเอง 5 ข้อ เป็นข้อความสั้น ๆ ชัดเจน อ่านง่าย และเขียนอักษรตัวโต ๆ ไว้บนหัวกระดาษว่า "ฉันคือใคร" และให้บอกด้วยว่า ได้ทำอะไรที่เป็นแบบอย่างสมกับเป็นรุ่นพี่ในโรงเรียนหรือยัง
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนแนะนำตนเองและให้บอกว่าตัวเองได้ทำอะไรไปบ้าง
6. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์อะไร และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง	ไม่หิบบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต
ชื่อกิจกรรม	ขออนุญาต
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น
อุปกรณ์ที่ใช้	1. เกม 2. ดินสอ ปากกา ยางลบ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่อง สถานการณ์จำลองเรื่อง "ขออนุญาต" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงตามบทบาทที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ขออนุญาต" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และ
การสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง ขออนุญาต

สถานการณ์

สุนันท์ สุรัชย์ สมศักดิ์ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง สุนันท์เป็นคนชอบหยิบข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบ ของเล่น หนังสือของเพื่อนร่วมห้องมาใช้โดยไม่ขออนุญาตก่อนเป็นประจำ สุรัชย์เคยเตือนสุนันท์ให้ปรับปรุง ตัวเองในข้อนี้ แต่สุนันท์ก็ไม่เคยเอาใจใส่ วันหนึ่งคุณแม่ของสุนันท์ได้ซื้อเกมซึ่งสามารถเล่นได้หลายเกมในเครื่องเดียวกันให้สุนันท์ ด้วยความต้องการอวดเพื่อนๆ สุนันท์จึงนำไปเล่นที่โรงเรียนในตอนพักกลางวัน ทำให้เพื่อน ๆ อยากจะเล่นบ้างซึ่งเมื่อเข้าห้องเรียนในช่วงบ่าย ครูให้สุนันท์ไปพบที่ห้องพักครู สุนันท์จึงเก็บเกมไว้ที่ใต้โต๊ะ แล้วจึงไปพบครู สุรัชย์อยาก จะเล่นเกมตั้งแต่ที่สุนันท์เอามาอวดเพื่อน ๆ แล้วแต่ยังไม่มีโอกาสจึงชวนสมศักดิ์ไปหยิบเกม ของสุนันท์ที่ใต้โต๊ะ แต่สมศักดิ์บอกว่าไม่ควรจะหยิบไปเล่นก่อนโดยไม่ขออนุญาตจากสุนันท์ สุรัชย์จึงบอกว่า ถ้าขอขออนุญาตสุนันท์ก็คงจะไม่ให้เล่นและสุรัชย์คิดว่าคงไม่เป็นไร เพราะ สุนันท์ก็ไม่เคยขออนุญาตใครเวลาหยิบของเพื่อนไปใช้ สมศักดิ์จึงตกลงเล่นด้วยแม้จะไม่ค่อยสบายใจนัก และชวนกันไปเล่นที่อื่นเพราะกลัวเพื่อนจะรำคาญ หลังจากที่สุนันท์ไปพบครูเสร็จแล้วก็กลับมาที่ห้องก็ค้นหาเกมที่ใต้โต๊ะไม่เจอ ด้วยความตกใจและเสียใจทำท่าจะร้องไห้หนักว่าหาย พอดีกับที่สุรัชย์กับสมศักดิ์เอาเกมมาคืนให้ทำให้สุนันท์ดีใจมากและรู้สึกตัว และคิดว่าความรู้สึกของคนที่ถูกหยิบข้าวของไปโดยไม่ได้รับการบอกกล่าวเป็นอย่างไ

เรื่อง ขออนุญาต

ฉากที่ 1 ในห้องเรียน ในขณะพักกลางวัน สุนันท์ สุรชัย สมศักดิ์ เป็นนักเรียน
ชั้น ป. 5 เป็นเพื่อนสนิทกันและคุยกันว่า

สุนันท์ : วันนี้เรามีเกมอันใหม่ แม่เพิ่งซื้อให้มาดูซิ เล่นง่ายจังเลย มานี้เร็ว
เราจะสอนให้

สุรชัย : ไหนขอดูหน่อย อู๊ย น่าเล่นจังเลยนะ

สมศักดิ์ : ขอเล่นบ้างได้ไหม อยากเล่นจังเลย

สุนันท์ : ไม่ได้หรอก เราเล่นอยู่

เวลาผ่านไป 10 นาที

ฉากที่ 2 หัวหน้าห้องออกไปยืนหน้าห้องและพูดขึ้นว่า

หัวหน้าห้อง : ทุกคนนั่งประจำที่มีเรื่องจะแจ้งให้ทราบ ครูให้สุนันท์ไปพบที่ห้อง
พักครู แล้วให้พวกเรานั่งเงียบ ๆ ทำการบ้านที่ครูสั่งให้เสร็จ
สุนันท์เก็บเกมไว้ใต้โต๊ะและออกไปพบครู

สุรชัย : สมศักดิ์เราเอาเกมของสุนันท์มาเล่นก่อนดีไหม เพราะเขาไม่อยู่
เราเอาไปนั่งเล่นที่อื่นก็ได้จะได้ไม่มีใครเห็น

สมศักดิ์ : จะดีหรือ เรายังไม่ได้ขออนุญาตสุนันท์เขาเลยนะ เดี่ยวเขากลับ
มาหาไม่เจอและเขาจะโกรธพวกเราเอา

สุรชัย : คงไม่เป็นไรหรอกมั้ง เพราะสุนันท์ก็ชอบหยิบของคนอื่นไปใช้ก่อน
โดยไม่ได้ขออนุญาตเจ้าของเป็นประจำ และถ้าเรามัวขออนุญาต
สุนันท์ก็คงจะไม่ได้เล่นเกม สมศักดิ์ทำทำไมสบายใจตอบเพื่อนไป
ว่า เอาเล่นก็เล่น

สมศักดิ์ : เล่นก็เล่น ไปเล่นที่อื่นกันดีกว่า

ฉากที่ 3 หลังจากที่สุนันท์ไปพบครูเสร็จแล้วก็กลับมาที่ห้อง

สุนันท์ค้นหาเกมที่ได้โต๊ะ ทำทางตกใจและถามเพื่อนว่า

สุนันท์ : เพื่อน ๆ เห็นเกมอยู่ใต้โต๊ะไหม

เพื่อน : ตอบว่าไม่เห็น

สุนันท์ทำท่าจะร้องไห้

ฉากที่ 4 พอดีสุรชัยกับสมศักดิ์เดินเข้ามาในห้อง เห็นสุนันท์กำลังค้นหาเกมและ
ทำท่าจะร้องไห้ก็ตกใจ

สมศักดิ์ : เราเป็นคนเอาเกมของนายไปเองแหละ ขอโทษนะที่ไม่ได้ขอ
อนุญาตนายก่อน

สุรชัย : เราต้องขอโทษนะ คงตกใจมากนะซี เราเห็นนายก็ชอบหยิบของ
คนอื่นไปใช้เหมือนกัน

สุนันท์ยิ้ม และพูดกับเพื่อนทั้งสองคนว่า เรารู้แล้วว่าความรู้สึก
ของคนที่ถูกหยิบของไปใช้โดยไม่ขออนุญาตนั้นเป็นอย่างไร และต่อไปนี้เราจะไม่
ทำอย่างนั้นอีกแล้วแหละ เราไม่โกรธนาย 2 คนหรอก คนอื่น ๆ เขาคงจะรู้สึก
เหมือนเรานั้นแหละว่า เวลาสิ่งของของตนเองหายไประู้สึกอย่างไร

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 3

- ชื่อเรื่อง ไม่บังคับให้บุคคลอื่นกระทำตามความต้องการของตน
- ชื่อกิจกรรม ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม
- เวลา 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและผลดีของการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
- อุปกรณ์ที่ใช้
1. กระดาษ
 2. ไม้ขีด
 3. สีเมจิก

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่อง สถานการณ์จำลองเรื่อง "ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และ การสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม

สถานการณ์

ศุภรัตน์เป็นหัวหน้ากลุ่ม 1 ของนักเรียนในห้อง ป. 5/4 เป็นเด็กหญิงที่เป็นตัวอย่างที่ดี ทำงานเก่ง รู้จักสิทธิและทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี เวลาที่ครูสั่งงานมาเธอก็จะปรึกษาหารือกับเพื่อนในกลุ่ม หาแนวทางปฏิบัติ ตกลงแบ่งงานกันไปทำตามคำสั่ง เวลาที่มีเรื่องที่ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบหรือหาข้อตกลงในกลุ่มเธอก็จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเสมอ ก่อนที่เธอจะตัดสินใจจะต้องแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทุกครั้ง ถ้าจะต้องกลับบ้านเย็นกว่าปกติเพราะต้องทำงานที่โรงเรียนเธอก็จะขออนุญาตล่วงหน้า

วันหนึ่งครูมอบหมายให้ศุภรัตน์ช่วยคิดว่าจะจัดบอร์ดหน้าโรงเรียนอย่างไรดีเพราะจะมีคนมาเยี่ยมโรงเรียน ศุภรัตน์จึงขอประชุมกับเพื่อนกลุ่ม 1 ขอความคิดเห็นของกลุ่มว่า ใครมีความคิดเห็นอย่างไร และใครมีความสามารถพอที่จะช่วยเหลือกลุ่มได้บ้าง จะได้ตกลงแบ่งหน้าที่กันไปรับผิดชอบ จันทร์เสนอตัวว่าเธอทำดอกไม้ประดิษฐ์จากริบบิ้นได้ วิริยาเสนอว่า เธอสามารถวาดรูปสัตว์ต่าง ๆ ได้ โสภภาพอกว่าจะทำโมบายสวย ๆ ให้ และทุกคนยินดีที่จะแนะนำวิธีทำให้เพื่อน ๆ ช่วย ถ้ามีอุปกรณ์จะได้ช่วยกันทำจะได้ผลงานหลายชิ้น ศุภรัตน์จึงสรุปตามที่เพื่อนเสนอมา สมาชิกที่เหลือจะช่วยเป็นลูกมือ ตัดแบบกระดาษ ตัดแบบการ์ตูน และแบบรูปสัตว์ และช่วยตกแต่งให้สวยงาม ศุภรัตน์รับอาสาจะเป็นผู้ประสานงานกับครูและจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ มาอำนวยความสะดวกให้พฤติกรรมของศุภรัตน์ทำให้สมาชิกในกลุ่มชื่นชมเธอว่าเป็นคนที่ประพฤติดี รู้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ และครูอาจารย์ ในโรงเรียนก็ไว้วางใจ

เรื่อง ศุภรัตน์ผู้รักความยุติธรรม

ฉากที่ 1 ในห้องเรียน ครูเดินเข้ามาในห้องเรียน

หัวหน้าห้อง : นักเรียนทำความเคารพ

นักเรียน : สวัสดีค่ะคุณครู

ครู : นักเรียนนั่งลงค่ะ วันนี้ครูมีเรื่องจะแจ้งให้นักเรียนทราบ คือว่า ในวันที่ 22 ที่จะถึงนี้ จะมีคนมาเยี่ยมโรงเรียนของเรา ครูอยากจะขอความร่วมมือจากนักเรียนโดยเฉพาะกลุ่มที่ 1 ขอให้รับผิดชอบงานในครั้งนี้อย่างเต็มที่ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มขึ้นมา 1 คน ค่ะ

เพื่อน : ศุภรัตน์ค่ะ ศุภรัตน์ค่ะ ศุภรัตน์ค่ะ

ครู : ให้ศุภรัตน์เป็นหัวหน้ากลุ่มและเป็นผู้รับผิดชอบงานในครั้งนี้นะคะ ถ้าหากมีอะไรสงสัยหรือมีปัญหา就去หาครูได้นะ

ครูเดินออกจากห้องไป

ฉากที่ 2 ศุภรัตน์ออกไปยืนหน้าห้องและพูดกับเพื่อน ๆ ว่า

ศุภรัตน์ : ขอเวลาเพื่อน ๆ ชัก 10 นาที ประชุมเรื่องงานกันเลยนะ อยากจะขอความเห็นจากเพื่อน ๆ ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง และใครพอที่จะช่วยเหลือกลุ่มได้ จะได้ตกลงแบ่งหน้าที่กันไปรับผิดชอบ

จันทร์ : ยกมือ และเสนอตัวว่าทำดอกไม้ประดิษฐ์จากริบบิ้นได้

วิริยา : เสนอว่าสามารถวาดรูปสัตว์ต่าง ๆ ได้

โสภา : บอกว่าจะทำโมบายสวย ๆ ให้

เพื่อน : ช่วยกันเป็นลูกมือ ช่วยตัดกระดาษ ช่วยตกแต่งให้สวยงาม

ศุภรัตน์ : ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้ความร่วมมือในการทำงานในครั้งนี้ ความคิด
ที่เพื่อน ๆ เสนอมาในการประชุมครั้งนี้ จะแจ้งให้ครูทราบต่อไป

ฉากที่ 3 ครูเดินเข้ามาในห้องและพูดกับนักเรียนว่า

ครู : เป็นยังไง ผลการประชุม ใครทำอะไรบ้างคะ

ศุภรัตน์แจ้งผลการประชุมให้ครูทราบ

ครู : แสดงความชื่นชมศุภรัตน์ว่า เป็นคนที่ทำถูกต้องแล้ว และเป็นคนที่
ประพฤติดี รู้จักหน้าที่และใช้สิทธิในขอบเขตอันสมควร ไม่
ก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น ครูขอให้เพื่อน ๆ ปรบมือให้กับ
ศุภรัตน์ด้วยค่ะ

เพื่อน : ปรบมือ และชื่นชมในความรับผิดชอบของศุภรัตน์

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 4

- ชื่อเรื่อง การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเพื่อรอรับบริการต่าง ๆ
- ชื่อกิจกรรม เรียงตามลำดับ
- เวลา 50 นาที
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม
- อุปกรณ์ที่ใช้ 1. หนังสือ
2. สมุด
3. ปากกา

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "เรียงตามลำดับ" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "เรียงตามลำดับ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และ
การสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง เรียงตามลำดับ

สถานการณ์

คุณแม่ของยุพินกำชับให้ยุพินรีบกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก เพราะคุณแม่จะไปธุระ เย็นวันนั้นยุพินทำงานส่งครูเสร็จช้าเพราะมัวเล่นกับเพื่อน อยู่ เมื่อจะเอางานไปส่ง จึงมีเพื่อน ๆ เข้าแถวรอตรวจงานอยู่ก่อนแล้วหลายคน พอถึงยุพินมองไปเห็นวราพรซึ่งเป็น เพื่อนสนิทกำลังรอตรวจงานอยู่เป็นคนที่ 2 ยุพินจึงเข้าไปขอลัดคิวกับวราพร ซึ่งเมื่อรับ ฟังปัญหาและความจำเป็นของยุพินแล้ววราพรก็อนุญาตให้ยุพินแซงคิวได้ แต่ชานินทร์ซึ่ง เข้าแถวต่อจากวราพรไม่ยอมเพราะชานินทร์ก็ต้องรีบไปซ้อมกีฬาเพื่อเตรียมตัวแข่งขันเหมือนกัน

ฉากที่ 1 หน้าประตูโรงเรียน แม่ของยุพินได้มาส่งยุพินที่โรงเรียนและแม่ของยุพินได้คุยกับยุพิน

แม่ : นี่ลูกแม่ส่งลูกแค่นี้ะ ตั้งใจเรียนหนังสือจะดี แล้วเย็นนี้รีบกลับบ้านด้วยนะเพราะแม่จะไปธุระ ไม่มีใครอยู่บ้านเลย อย่าลืมนะลูก

ยุพิน : ค่ะแม่ หนูจะรีบกลับบ้านค่ะ

ฉากที่ 2 ในช่วงโมงสุดท้ายครูได้สั่งงานให้ทำและให้ส่งภายในช่วงโมง ถ้าใครไม่ส่งครูบอกว่า ยังกลับบ้านไม่ได้ จนกว่าจะตรวจเสร็จถึงกลับบ้านได้

ครู : นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง "บ้านของฉัน" มาส่งครูภายในช่วงนี้นะคะ ถ้าใครทำไม่เสร็จก็ไม่ได้กลับบ้าน

เมื่อครูพูดกับนักเรียนเสร็จยุพินก็คุยกับสุภาวงศ์

ยุพิน : นี่เธอ ไปดูหนังเมื่อคืนเป็นยังงัยบ้าง ดีไหม

สุภาวงศ์ : ก็ดีนะ สนุกดี ตลอดด้วย

ยุพิน : แล้วดาราที่แสดงใครเป็นพระเอกละ

สุภาวดี : อ้อ อย่าถามมากเลยน้า เดี่ยวเขียนเรียงความไม่เสร็จหรอก

ยุพิน : เหลือเวลาอีกตั้งเยอะไม่ต้องกลัวหรอก เรายังไม่ได้ตอบมันเลยนะ

สุภาวดี : ดาราใหม่นะ จำไม่ได้แล้วว่าชื่ออะไร

ครู : ใครเสร็จแล้วส่งได้

ฉากที่ 3 เพื่อน ๆ เข้าแถวส่งงานตามลำดับ มีสุดา ส่งเป็นคนแรกและวราพร

ส่งเป็นคนที่ 2 และมีชานินทร์ส่งเป็นคนที่ 3 และยุพินก็ทำท่าตกใจและพูดขึ้นว่า

ยุพิน : ตายละ แม่ฉันบอกให้รีบกลับบ้าน ถ้าฉันเข้าแถวรอคิวตามลำดับฉันจะต้องกลับถึงบ้านช้าแน่ ๆ เลย ทำยังงัยดี (ท่าทางรีบร้อน) ฉันจะต้องโดนดุแน่ ๆ

สุภาวดี : ก็เขอมัวแต่คุยนี่

ยุพิน : ลองไปขอวราพรส่งงานก่อนจะได้ไหม

ยุพินก็เดินไปถามวราพรและถามวราพรว่า

ยุพิน : วราพรฉันขอส่งงานก่อนได้ไหม เพราะจะต้องรีบกลับบ้านเพราะคุณแม่จะไปธุระเดี๋ยวถ้ารอส่งตามลำดับคงไม่ทันแน่ ๆ เลย

วราพร : เออ! เอาสิ เธอส่งก่อนก็ได้แต่ชานินทร์จะยอมหรือเปล่าก็ไม่รู้

ชานินทร์ : ไม่ได้นะ เพราะฉันก็จะรีบส่งงานเหมือนกันแล้วฉันจะรีบไปซ้อมกีฬา ถ้าฉันไปสายเดี๋ยวครูจะทำโทษ เธอรอส่งต่อจากฉันก็แล้วกัน

ยุพิน : ก็ได้ ฉันจะส่งต่อจากเธอก็แล้วกัน ฉันยอมถูกคุณแม่ดุเพราะฉันมัวแต่นั่งคุยอยู่

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง	การเดินลัดสนาม
ชื่อกิจกรรม	จะไม่ทำอีกแล้ว
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม
อุปกรณ์	1. ถังน้ำ 2. ต้นไม้

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "จะไม่ทำอีกแล้ว" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "จะไม่ทำอีกแล้ว" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และ
การสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง จะไม่ทำอีกแล้ว

สถานการณ์

ในโรงเรียนแห่งหนึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีภารโรงอยู่เพียงคนเดียว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จะต้องช่วยดูแลบริเวณโรงเรียนด้วยในบางส่วน ครูแบ่งให้ นักเรียนชั้น ป.5 รับผิดชอบปลูกต้นไม้บริเวณรอบ ๆ สนามฟุตบอลคนละ 1 ต้น และคอยดูแล รักษาให้ต้นไม้งอกงามเติบโตตลอดปีเพื่อเป็นคะแนนเก็บ นักเรียนทุกคนต้องรดน้ำต้นไม้ทุก เย็นทุกวัน ถ้าเดินตามถนนจากบ่อน้ำไปถึงต้นไม้ที่ปลูกไว้ด้านนอกรั้วโรงเรียน จะต้อง เดินอ้อมถนนไปนับว่าเป็นระยะทางที่ไกลเพราะต้องอ้อมสนาม โรงเรียนมีภูมิให้นักเรียนเดินลัดสนามยกเว้นเวลาเล่นกีฬา ศักดิ์สิทธิ์ปลูกต้นไม้ไว้ด้านนอกรั้วโรงเรียนจะต้องเดิน อ้อมสนามเป็นระยะทางไกลทุกวันจึงแอบเดินลัดสนามเป็นประจำ และยังมีนักเรียนอีกหลาย คนที่ประพฤติตนเช่นเดียวกับศักดิ์สิทธิ์เพราะเกียจคร้านที่จะเดินหิ้วถังน้ำเป็นระยะทางไกล ๆ จนกระทั่งต้นไม้ในสนามแห้งตายเพราะถูกย่ำอยู่บ่อย ๆ ปรากฏรอยเป็นทางเดินเล็ก ๆ หลายสายถ้ามองจากอาคารเรียนจะมองเห็นชัดว่าเป็นรอยทางเดิน กลางปีนั้นทางอำเภอได้จัดประกวดโรงเรียนขนาดเล็กขึ้น เมื่อคณะกรรมการมาตรวจให้คะแนนโรงเรียน ศักดิ์สิทธิ์แอบได้ยินกรรมการคุยกันว่า หลาย ๆ อย่างในโรงเรียนก็ดี แต่สนามหญ้าหน้าโรงเรียนไม่ค่อยสวยเพราะมีรอยคนย่ำจนเห็นเป็นทางเดิน ผลการตัดสินปรากฏว่า โรงเรียนได้รับรางวัลชมเชยเพราะมีจุดบกพร่อง คือ สนามหญ้าหน้าโรงเรียนเป็นรอยทางเดินจนจะเป็นถนนทางเดิน ศักดิ์สิทธิ์รู้สึกเสียใจมากที่ตนก็เป็นคนหนึ่งเดินลัดสนามเป็นประจำ ทำให้เกิดผลเสียต่อสนามหญ้าและเป็นผลเสียต่อโรงเรียน ทำให้ไม่สวยงามเรียบร้อยเท่าที่ควรจนพลาดรางวัลที่ 1 ไป

ฉากที่ 1 ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีการโรงกำลังดูแลรักษาต้นไม้อยู่ที่บริเวณทาง
เข้าหน้าโรงเรียน ในขณะนั้นเด็กนักเรียนเข้าชั้นเรียนเรียนหนังสือ ห้องเรียน
ชั้น ป. 5/3 กำลังเรียนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ วิชาเกษตรอยู่

ครู : ครูให้นักเรียนชั้น ป.5 และ ป.6 ช่วยกันคอยดูแลรักษาต้นไม้รอบ ๆ
บริเวณโรงเรียนให้ต้นไม้เจริญเติบโตและงอกงามด้วย สำหรับห้อง
เราได้บริเวณรอบ ๆ สนามฟุตบอล คนละ 1 ต้น จะต้องช่วยกันดูแล
รักษาให้ดี เพราะเป็นคะแนนเก็บด้วย

นักเรียน : ครูครับจะต้องรดน้ำทุกเช้า ทุกเย็น หรือเปล่าครับ

ครู : ไม่ต้อง เรารดเฉพาะช่วงเย็นก่อนกลับบ้านก็ได้เพราะจะได้ช่วย
ประหยัดน้ำด้วย

ฉากที่ 2 ในช่วงเวลาเลิกเรียน ศักดิ์สิทธิ์คุยกับศิริชัยและวีระ ในขณะรดน้ำ
(ต้นไม้)

ศักดิ์สิทธิ์ : ต้นไม้ของฉันอยู่ด้านโน้นนะไกลก็ไกล หิ้วน้ำหนักจังเลย ต้องเดิน
อ้อมสนามไปเสียเวลาจังเลย

ศิริชัย : เราเดินลัดสนามไปเลยดีไหม ที่เคยเดินอ้อมเหมือนกัน ต้นไม้ของ
ฉันก็อยู่ด้านนอกรั้วนั่น

วีระ : จะดีหรือ โรงเรียนมีกฎห้ามนักเรียนเดินลัดสนามนะ เพราะจะทำให้
สนามมีรอยทางเดินไม่สวยงาม

ศักดิ์สิทธิ์ : ไม่เป็นไรหรอกนะ เพราะครูไม่เห็นหรอกและคงไม่มีใครไปบอกครู
หรอก เพราะทุกคนก็อยากจะเดินลัดสนามเหมือนกัน

ฉากที่ 3 อีกสองเดือนต่อมา วีระ คุยกับ ศิริชัย ในขณะที่อยู่บนอาคารเรียน

วีระ : ศิริชัยมาดูสนามสิ ดูนอาคารเรียนจะเห็นเป็นทางเดินชัดเลยนะ

ศิริชัย : ใช่นั่นก็เพิ่งสังเกตเห็นที่แหละ

พอดีศักดิ์สิทธิ์เดินเข้ามาคุยกับวีระและศิริชัย

ศักดิ์สิทธิ์ : ฉันเห็นใครก็ไม่รู้มาตรวจเยี่ยมโรงเรียนของเรา

วีระ : อ้อ ก็คณะกรรมการมาตรวจให้คะแนนโรงเรียนของเราไง

ศักดิ์สิทธิ์ : คณะกรรมการอะไรเหรอ ฉันไม่เห็นรู้เรื่องเลย

วีระ : ก้อ! คณะกรรมการจากการจัดประกวดโรงเรียนที่ทางอำเภอเขาจัด
ประกวดไฉนนายไม่รู้เหรอ

กริ่ง ๆ กริ่ง ๆ เสียงสัญญาณเข้าเรียนในช่วงบ่ายดังขึ้น ทุกคนก็เข้าห้อง
เรียนในช่วงโมงวิชาเกษตร ครูเดินเข้าห้องมา

หัวหน้าห้อง : นักเรียนเคารพ

นักเรียน : สวัสดีค่ะ

ครู : นั่งลงได้ ครูมีเรื่องจะแจ้งให้ทราบ วันนี้คณะกรรมการจัดประกวด
โรงเรียนที่ทางอำเภอเขาจัดขึ้นได้มาเยี่ยมโรงเรียนของเรา

วีระ : โรงเรียนเราจะได้รางวัลไม้ครับ

ครู : ได้ แต่ได้แค่รางวัลชมเชยนะ เพราะอะไรทราบไหม

ศักดิ์สิทธิ์ : เพราะอะไรครับ

ครู : คณะกรรมการเขาบอกว่า ในโรงเรียนของเราก็ดูดี เรียบร้อย
สวยงาม แต่สนามหน้าโรงเรียนไม่ค่อยสวยเพราะมีรอยคนข่าจน
เป็นทางเดิน โรงเรียนเรา จึงได้แค่รางวัลชมเชยอย่างไรละ

ศักดิ์สิทธิ์ : ครูครับ ผมเสียใจครับผมเป็นคนหนึ่งที่เดินลัดสนามทุกวัน ผมไม่
คิดว่าจะเกิดผลเสียหายขนาดนี้ครับ

ครู : เมื่อนักเรียนรู้ผลของการกระทำของตนเองแล้ว ก็ควรจะปรับปรุง
ตัวเองใหม่ รู้จักอดทน ทำตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ เมื่อโตเป็น
ผู้ใหญ่จะได้กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความ
สุข

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง	ตรงต่อเวลา
ชื่อกิจกรรม	บทเรียนของสุนัข
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม
อุปกรณ์ที่ใช้	1. แฟ้มใส่เอกสาร 2. กระเป๋าหนังสือ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่อง สถานการณ์จำลองเรื่อง "บทเรียนของสุนัข" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกัน เลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "บทเรียนของสุนัข" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และ
การสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง บทเรียนของสนี้

สถานการณ์

สนี้เป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง แต่สนี้ไม่ชอบทำอะไรตรงเวลาเท่าใดนัก เพราะรู้สึกว่าการทำอะไรให้ตรงเวลาเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย เธอมักจะทำตัวล่าช้าเพื่อให้เพื่อนรอเธอเสียบ้างจะได้รู้สึกว่าเธอเป็นคนสำคัญ ถึงอย่างไรเพื่อน ๆ ก็ต้องรอเธออยู่แล้ว ทุกครั้งที่นัดทำงานกลุ่มเธอจะต้องให้เพื่อนมารอก่อนเสมอ ทำให้เพื่อน ๆ และครูเบื่อหน่ายนิสัยขี้ขี้ของสนี้มาก วันหนึ่งครูประจำชั้นนัดหมายจะพาตัวแทนนักเรียนชั้น ป.5 จำนวน 2 คน ไปแข่งขันตอบปัญหาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูให้นักเรียนมาพร้อมกันที่โรงเรียนก่อนเวลา 07.30 น. เพื่อที่จะได้นั่งรถโรงเรียนไปที่สนามสอบแข่งขัน เมื่อถึงเวลานัดหมาย สنیก็ยังคงเดินตามสบายของเธอเป็นปกติ และมาถึงโรงเรียนช้ากว่าเวลานัดหมาย 10 นาที โดยคิดว่าครูจะต้องรอเธอแน่นอน เพราะเธอเรียนเก่งและเป็นตัวสำคัญของทีม แต่ครูได้นักเรียนที่จะไปสอบไปก่อนแล้ว โดยเลือกเพื่อนคนอื่นไปแทน แต่สิ่งว่าถ้าสนีมาแล้วให้รีบ ตามไป ปรากฏว่าสนีไปถึงที่หมายช้าเกินไปทำให้ถูกตัดสิทธิ์ในการเข้าร่วมการแข่งขัน ผลการแข่งขันปรากฏว่าโรงเรียนของสนีได้ที่ 3 ทำให้สนีเสียใจมากที่การมาสายทำให้เธอพลาดโอกาสที่จะได้แสดงความสามารถช่วยเหลือเพื่อน ๆ ตอบปัญหาอันจะนำชื่อเสียงมาสู่ ตนเองและโรงเรียน จึงสำนึกได้ว่าความผิดพลาดครั้งนี้เกิดจากตัวเธอไม่ตรงเวลา ทำให้ โรงเรียนเสียผลประโยชน์และเพื่อน ๆ ก็ไม่พอใจ

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนตอนเช้า ครูประจำชั้น ป.5/4 เข้ามานัดหมายกับ

นักเรียนที่จะไปแข่งขันตอบปัญหาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในงาน

วิทยาศาสตร์ที่จังหวัดจัดขึ้น

หัวหน้าห้อง : นักเรียนเคารพ

เพื่อน ๆ : สวัสดีค่ะคุณครู

ครู : สวัสดีคะนักเรียน วันนี้ครูขอนัดหมายนักเรียนที่จะไปสนาม
แข่งขันตอบปัญหาในระดับชั้นประถมศึกษา ในงานวัน
วิทยาศาสตร์ที่ทางจังหวัดจัดขึ้น คนที่จะไปแข่งขันมี 2 คน
คือ สุนี และศรีสุดา ขอให้ทั้งสองคนมาพร้อมกันที่โรงเรียน
เวลา 07.30 น. และขอให้มาตรงตามเวลานัดหมายด้วย
นะคะ เพราะถ้ามาช้าเดี๋ยวเราไปไม่ทันการแข่งขันแล้วอาจ
จะไม่ได้แข่งขันด้วยเข้าใจไหมคะ ถ้าเข้าใจแล้วนักเรียน
เตรียมตัวเรียนวิชาต่อไปได้แล้วค่ะ

ครูเดินออกจากห้องไป สุนีและกนกวรรณก็นั่งคุยกันและพูดถึงสุนี

สุดา : นึกกนกวรรณ ฉันว่าพุงนี่นะ ยายสุนีคงมาไต่กันแน่ ๆ เลย
เพราะนัดกันมาทำงานที่ไรก็มาสายทุกที ฉันไม่อยากให้อยู่
ในกลุ่มด้วยแล้ว

กนกวรรณ : แต่เขาก็เก่งนี่ เรื่องวิชาการนะเขารู้เรื่องหมดเลย

สุดา : อื้อย เก่งอย่างนี้แต่ไม่ตรงต่อเวลาก็ไม่มีใครอยากได้
หรอกนะ ถือว่าตัวเองเก่งละซิกี้เลยคิดว่าตัวเองมีความ
สำคัญมากทุกคนจะต้องรอฉันว่าพุงนี่ เขามาไม่ทันแน่ ๆ
เลย ยิ่งเป็นตอนเช้าด้วยเขามาไม่ทันแน่ ๆ เลยคอยดูซิ

ฉากที่ 2 ในวันรุ่งขึ้นในตอนเช้า ในขณะที่สนี้เดินมาโรงเรียนและเดินคุยกันมา
กับวิชุดา

สนี้ : วิชุดาเธอจะไปงานวันวิทยาศาสตร์ไหม

วิชุดา : ฉันไม่ไปหรอกเพราะฉันมีงานที่ทำค้างอยู่ แล้วเธอจะไป
ตอบปัญหาไม่ใช่เหรอ ครูนัด 07.30 น. ไม่ใช่เหรอ
ทำไมเธอไม่รีบไปล่ะ เดี่ยวสายนะ

สนี้ : ใช่ ฉันจะไปแข่งกันตอบปัญหา เรื่องสายไม่เป็นไรหรอก
เพราะว่าครูและเพื่อน ๆ คงต้องรอฉันอยู่แล้วล่ะ เพราะ
ฉันเป็นคนเก่งนี่นา

วิชุดา : ทำเป็นพูดดีไปเถอะเดี๋ยวจะเสียใจ เดินเร็ว ๆ สิ มีวแต่
ช้าอยู่นั่นแหละจะเจ็ดโมงครึ่งแล้วนะ

สนี้ : ชั่งปะไร ฉันจะเดินของฉันอย่างนี้ ใครจะทำไม

ฉากที่ 3 ที่โรงเรียน ครูกำลังขุ่ลมุนกับการหาตัวสน้อย ครูกำลังคุยอยู่กับ

ศรีสุดา

ครู : ศรีสุดารู้หรือเปล่าว่า สنیเขารู้เรื่องไปตอบปัญหาไหม
(ท่าทางรีบร้อน)

ศรีสุดา : รู้คะ แต่เขาก็มาสายอย่างนี้เป็นประจำอยู่แล้วคะ ทุกคนก็
ไม่ชอบเขาเลย ที่เขามาไม่ตรงเวลา

ครู : งานนี้เป็นงานที่สำคัญนะ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้
โรงเรียนด้วยไม่ใช่งานนัดหมายธรรมดา ครูไม่รอแล้วล่ะ
เอากนกวรรณไปแทนก็แล้วกัน ศรีสุดาไปบอกกนกวรรณให้
ไปแทนสนีก่อน ถ้าเขามาถึงให้เขาตามไปที่หลัง

ศรีสุดา : ค่ะครูณครู

ครูและนักเรียนที่ไปตอบปัญหาไปที่จังหวัดก่อนที่สุนีจะมาถึง เมื่อทุกคนไปหมดแล้วสุนีก็มาถึงโรงเรียนและถามกับเพื่อนว่า พวกที่จะไปตอบปัญหาไปหรือยัง

สุนี : คุณครูและศรีสุตาไปหรือยัง (ทำทางตกใจ)

เพื่อน ๆ : ไปแล้ว ครูเขาบอกว่าถ้าเขามาให้ตามไปที่จังหวัด

ฉากที่ 4 เมื่อสุนีไปถึงก็เลยเวลาเข้าไปตอบปัญหา ทำให้ถูกตัดสินสิทธิ์ในการแข่งขัน เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลงครูและเพื่อน ๆ เดินออกมาหาเจอสุนีนั่งรออยู่

สุนี : ชนะไม้คะ

เพื่อน ๆ : ได้ที่ 3 เป็นเพราะเขามาสายแท้ ๆ เลย

สุนี : ฉันเสียใจที่ทำให้ทุกคนผิดหวังในตัวฉัน ต่อไปนี้ฉันจะไม่ทำตัวอย่างนี้อีกแล้วหละ คุณครูคะ หนูขอโทษค่ะ (ทำท่าจะร้องไห้)

ครู : ไม่เป็นไรหรอก การแข่งขันครั้งต่อไปยังมีอีก ขอให้เธอสำนึกได้และยอมปรับปรุงตัวเอง ครูก็พอใจแล้ว

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

ชื่อกิจกรรม ความภูมิใจของวสันต์

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

อุปกรณ์ที่ใช้ 1. กระดาษที่ใช้วาดภาพ

2. สีน้ำ

3. ดินสอ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่อง สถานการณ์จำลองเรื่อง "ความภูมิใจของวสันต์" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัย ช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ความภูมิใจของวสันต์" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดง ให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และ
การสรุปผลของนักเรียน

ชื่อเรื่อง ความภูมิใจของวสันต์

สถานการณ์

วสันต์เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นคนที่มีนิสัยรอบคอบ ขยัน และทำงานส่งตรงตามกำหนดเวลา ทุกเย็นหลังเลิกเรียนแล้ววสันต์จะรีบทำการบ้านเพื่อให้เสร็จทันตามเวลาที่ครูกำหนด ถ้ามีการนัดหมายให้มาทำงาน วสันต์จะมาก่อนเวลาเล็กน้อยเพื่อว่ามีอะไรบกพร่องจะได้จัดการได้ทันเวลา การงานก็ไม่เสียหาย ในห้องเรียนนักเรียนกำลังเรียนวิชาศิลปะครูให้นักเรียนวาดรูปในหัวข้อ "วัฒนธรรมไทย" พร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม ภาพของใครที่ผ่านการคัดเลือกแล้วจะได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนส่งไปประกวดที่มูลนิธิส่งเสริมศิลปะแห่งประเทศไทย ให้นักเรียนวาดให้เสร็จในชั่วโมงนี้ ครูก็บอกกับนักเรียนว่า มีเวลาวาดรูป 50 นาที ต้องทำให้เสร็จ ทันเวลา เมื่อหมดเวลาครูจะเก็บ พยายามแบ่งเวลาให้ดีขึ้น แม้ใครจะวาดสวยแค่ไหนถ้าวาดไม่เสร็จในกำหนดเวลาก็หมดสิทธิ์เหมือนกัน เพราะในการไปประกวดจริง ๆ เขาจะจำกัดเวลาในการวาด นักเรียนจึงต้องฝึกการวาดให้สวย เร็ว และสื่อความหมายได้ พอหมดเวลาครูก็ให้ส่งงาน งานของเพื่อนทุกคนก็ยังไม่เสร็จ เรียบร้อยมีของวสันต์คนเดียวที่วาดภาพสวย และมีการตกแต่งระบายสีให้เรียบร้อยสวยงามพร้อมที่จะส่งเข้าประกวดได้ ครูจึงอธิบายให้เพื่อน ๆ ในห้องฟังว่า วสันต์เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน เป็นคนรอบคอบ ขยัน และทำงานเสร็จทันตามเวลาที่ครูกำหนด เพราะเขาฝึกหัดทำแบบนี้อยู่บ่อย ๆ จนเป็นนิสัยเมื่อใดเป็นผู้ใหญ่จะได้เป็นคนที่มีคุณภาพ ขอให้นักเรียนเอาเป็นตัวอย่างด้วย ครูขอให้นักเรียนปรบมือให้วสันต์และจะส่งภาพของเขาไปประกวดต่อไป

เรื่อง ความภูมิใจของวสันต์

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนวิชาศิลปะ ครูกำลังยืนอยู่หน้าห้องเรียนและกล่าวกับนักเรียน ว่า

ครู : วันนี้ครูจะให้นักเรียนวาดรูปในหัวข้อ "วัฒนธรรมไทย" พร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม ภาพของใครที่ผ่านการคัดเลือกแล้วจะได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนส่งไปประกวดที่มูลนิธิส่งเสริมศิลปะแห่งประเทศไทย ให้นักเรียนวาดให้เสร็จภายในชั่วโมงนี้ ใครมีข้อสงสัยไหมครับ

วสันต์ : ครูครับ ใช้สีอะไรระบายครับ

ครู : จะใช้สีน้ำ สีไม้ หรือสีอะไรก็ได้ตามที่นักเรียนถนัด

อัญชลี : แล้วใช้กระดาษขนาดไหนคะ

ครู : ครูกำลังจะแจกให้

ครูแจกกระดาษวาดเขียนให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น พร้อมทั้งพูดว่า

ครู : นักเรียนมีเวลาวาด 50 นาที ต้องทำให้เสร็จทันเวลาเมื่อหมดเวลา ครูจะเก็บพยายามแบ่งเวลาให้ดีขึ้นด้วย แม้ใครจะวาดสวยแค่ไหนถ้าวาดไม่เสร็จในเวลาที่กำหนดก็จะหมดสิทธิเหมือนกัน เพราะในการไปประกวดจริง ๆ เขาจะจำกัดเวลาในการวาด นักเรียนต้องฝึกการวาดให้สวย เร็วและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน นักเรียนที่ได้รับกระดาษแล้วลงมือทำได้เลยครับ

นักเรียนทุกคนลงมือวาดภาพด้วยความตั้งใจ ครูก็เดินไปยืนหน้าห้องเรียนและมองดู นักเรียนทำงาน และครูก็มองไปเห็นวสันต์กำลังทำอย่างมีหลักการ โดยมีการวาดภาพก่อน แล้วระบายสีให้สวยงามและใช้เวลาที่เหลือแต่งเติมภาพให้สมบูรณ์ที่สุด ครูก็พยายามสังเกตการทำงานของทุกคน เวลาผ่านไปเกือบ

จะหมดชั่วโมง ครูก็พูดกับนักเรียนว่า

ครู : หมดเวลาแล้วครับ ครูจะให้เวลาอีก 5 นาที เพื่อตกแต่งจัดเก็บ
ให้เรียบร้อย ใครเสร็จแล้วมาส่งครูได้

นักเรียน : หนูยังไม่เสร็จเลยคะ ผมยังไม่เสร็จเลยครับ ขอส่งพรุ่งนี้ได้ไหม
ครับ เพราะระบายสียังไม่เสร็จเลย

ครู : ไม่ได้ครับ

ฉากที่ 2 วสันต์นำผลงานของเขามาส่งซึ่งทำอย่างสวยงามและพร้อมที่จะเข้า
ประกวดได้ และทันตามกำหนดเวลาด้วย

วสันต์ : ครูครับของผมเสร็จแล้วครับ

ครู : ดีมากวสันต์ ภาพของเขาสวยด้วยและทำทันตามกำหนดเวลา ครู
จะส่งเขเข้าประกวดก็แล้วกันนะ เอาละทุกคนนี่ทำให้เรียบร้อย ครู
นั่งสังเกตนักเรียนทำงานพอจะมองเห็นว่านักเรียนไม่มีการวางแผน
เลย ทำให้นักเรียนทำงานช้า แต่ของวสันต์เขาจะมีการกำหนดช่วง
เวลาว่าเขาจะทำอะไรบ้าง ทำอะไรก่อนอะไรหลัง ซึ่งเป็นคนที่
รอบคอบ ซึ่งทำให้งานเสร็จตามเวลา ครูก็ถามเพื่อน ๆ ว่า ปกติ
วสันต์เป็นอย่างไรบ้าง

เพื่อน ๆ : วสันต์เป็นคนขยัน ค่ะ

วิชา : ส่งการบ้านก่อนเพื่อนครับ

ญาลิน : ไม่เคยมาสายค่ะ

ครู : จะเห็นได้ว่า คนที่ทำได้อย่างนี้เขาจะต้องฝึกหัดทำอยู่บ่อย ๆ ฝึกจน
เป็นนิสัยถึงจะทำได้ และทำให้งานที่ทำออกมามีคุณภาพ และเมื่อ
โตเป็นผู้ใหญ่ก็เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วย

วสันต์ : กล่าวขอบคุณเพื่อน ๆ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง ขอมรับผิดเมื่อกระทำผิด

ชื่อกิจกรรม เมื่อฉันทำผิด

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

อุปกรณ์ที่ใช้ 1. หนังสือการ์ตูน
2. กระเป๋าหนังสือ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "เมื่อฉันทำผิด" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "เมื่อฉันทำผิด" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง เมื่อฉันทำผิด

สถานการณ์

วิชุดาเป็นคนชอบอ่านหนังสือ คุณพ่อ คุณแม่ของวิชุดาก็ส่งเสริมให้วิชุดาอ่านโดยซื้อหนังสืออ่านเล่น การ์ตูน หรือเรื่องราวที่จะเสริมความรู้ให้เธอเสมอ วิชุดามักจะนำหนังสือใหม่ ๆ มาแจกให้เพื่อน ๆ อ่านในเวลาว่างที่โรงเรียนเป็นประจำ วันหนึ่งวิชุดานำหนังสือการ์ตูนเรื่องใหม่ซึ่งมีราคาแพงกว่าหนังสือการ์ตูนธรรมดา เพราะพิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดี มีภาพประกอบสวยงามมากมาอ่านที่โรงเรียน เพื่อน ๆ ก็จองอ่านตลอดทั้งวัน สุกเทพอยากอ่านหนังสือเหมือนกันจึงขอยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้าน โดยสัญญาว่าจะอ่านอย่างระมัดระวังและจะรีบนำกลับมาคืนในวันรุ่งขึ้นวิชุดาก็ยินยอม ระหว่างทางกลับบ้านเพื่อนมาขอยืมสมุดวิชา ภาษาไทยของสุเทพไปจด สุเทพจึงค้นกระเป๋าเพื่อจะหยิบสมุดให้เพื่อน เขาหยิบสมุดออกมาและยังมีหนังสืออื่น ๆ ติดออกมาด้วย รวมทั้งหนังสือการ์ตูนของวิชุดาด้วย สุกเทพไม่ทันระวัง จึงทำหนังสือการ์ตูนของวิชุดาหล่นลงที่พื้น ปรากฏว่าหนังสือขาดในบางหน้าและเปื้อนดินหลายแห่ง เย็นวันนั้นสุเทพอ่านหนังสืออย่างไม่ค่อยสบายใจนัก และครุ่นคิดหาวิธีการที่จะบอกวิชุดาถึงความผิดของเขาเพราะถ้าจะซื้อหนังสือเล่มใหม่มาชดเชยให้วิชุดา สุกเทพก็ไม่มีเงินซื้อ เพราะหนังสือราคาแพง วันรุ่งขึ้นสุเทพเอาหนังสือไปคืนและบอกวิชุดาถึงสาเหตุของการทำ ให้หนังสือของวิชุดาเสียหาย เขารู้สึกเสียใจและขอโทษวิชุดาที่รักษาน้ำมือไว้มิได้พอทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ตอนนั้นเขาขอขอมแซมโดยใช้สกอตเทปและกาวติดตรงที่ขาดและเอา ผ้าชุบน้ำเช็ดตรงรอยที่เปื้อนออกก่อน และเขาจะพยายามเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้อีกก่อน ถ้ามีมากพอแล้วเขาจะซื้อเล่มใหม่มาเปลี่ยนให้ วิชุดารู้สึกเสียใจที่หนังสือเล่มใหม่ของเธอขาด แต่ก็ให้อภัยเพราะพอใจที่สุเทพมีความกล้าหาญมาสารภาพความจริงและยอมรับผิดชอบทุกอย่าง

เรื่อง เมื่อฉันทำผิด

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนช่วงพักกลางวัน วิชุดาเอาหนังสือการ์ตูนมาแจกให้เพื่อน ๆ อ่าน และเอาหนังสือการ์ตูนเล่มใหม่มาอวดเพื่อน ๆ ด้วย

วิชุดา : เราเอาหนังสือมาให้เพื่อน ๆ อ่าน ใครอยากอ่านเรื่องอะไรก็หยิบไปเลยนะ แต่ถ้าอ่านจบแล้วต้องเอามาคืนเราด้วยและวันนี้เรามีหนังสือการ์ตูนเล่มใหม่ คุณแม่ฉันเพิ่งซื้อให้เมื่อวานใครอยากอ่านก็เอาไปอ่านได้เพราะฉันอ่านเสร็จแล้ว

ชิตติมา : รับหนังสือมาและพูดขึ้นว่า หนังสือนี้ดูที่ปกสวยจังเลย และข้างในมีรูปภาพสวย ๆ น่าสนใจจังเลย ขอฉันอ่านก่อนนะ

สุวิภา : ขอด้วยได้ไหม ยังไม่อ่านหรอก

สุเทพ : พวกเธออ่านเสร็จแล้วฉันยืมก่อนนะ

วิชุดา : ต่อคิวสิ จะได้อ่านกันทุกคน

ฉากที่ 2 ในช่วงบ่ายเกือบจะถึงเวลาเลิกเรียน สุเทพอยากจะอ่านหนังสือการ์ตูนมากแต่ก็ถึงเวลาจะกลับบ้านแล้ว เขาจึงขอยืมหนังสือจากวิชุดา

สุเทพ : วิชุดา เราขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ไหม เพราะเรายังไม่ได้อ่านเลย เราจะอ่านอย่างระมัดระวังและจะรีบนำมาคืนในวันพรุ่งนี้ตอนเช้า

วิชุดา : ได้ แต่ต้องดูแลให้ดีนะเพราะเราชอบหนังสือเล่มนี้มาก

ฉากที่ 3 สุเทพก็เดินกลับบ้านโดยเก็บหนังสือใส่ไว้ในกระเป๋า ในระหว่างทาง

สุเทพก็เจอวิรัตน์ โดยวิรัตน์ได้ขอยืมสมุดจดวิชาภาษาไทยของสุเทพ

วิรัตน์ : เอ๊ย สุเทพ พอดีเลยที่เจอนาย ขอยืมสมุดจดวิชาภาษาไทยหน่อยสิของเราจดไม่ทัน

สุเทพ : ได้ อยู่ในกระเป๋า

สุเทพก็เปิดกระเป๋าหยิบสมุดจดวิชาภาษาไทย เขาหยิบสมุดออกมาและยังมีการ์ตูนของวิชุดาติดมาด้วย สุเทพยังไม่ทันระวังจึงทำหนังสือการ์ตูนหล่นลงพื้น ปรากฏว่าหนังสือขาดและเปื้อนดิน

สุเทพ : อื้อย หนังสือขาดเลย และสกปรกอีกด้วย ทำยังงัยดี

สุเทพทำท่าตกใจและวิตกกังวลมากเกี่ยวกับหนังสือที่เขาทำหล่น ท่าทางของสุเทพทำให้วิรัตน์พลอยตกใจไปด้วย วิรัตน์คุยกับสุเทพ

วิรัตน์ : เราขอโทษนายนะ ที่ทำให้นายต้องทำหนังสือเสียหายนะ

สุเทพ : ไม่เป็นไรหรอก เราซ่อมซ่อมไม่ระมัดระวังเอง

วิรัตน์ : แล้วเราจะช่วยนายได้ยังงัยหละ

สุเทพ : ไม่เป็นไรหรอก นี่สมุดภาษาไทยทำเสร็จแล้วเอามาคืนเราด้วยนะ

วิรัตน์ : เราจะรีบเอามาคืน ขอโทษมากนะ เรากลับบ้านก่อนนะ

สุเทพ : กลับเถอะ พรุ่งนี้เจอกันที่โรงเรียน

ฉากที่ 4 สุเทพถือหนังสือมาด้วยความไม่สบายใจ ครุ่นคิดหาวิธีการที่จะบอกวิชุดา พอกลับถึงบ้านสุเทพก็เอาผ้าชุบน้ำมาเช็ดตรงรอยที่เปื้อนและหาสกอตเทปและกาวมาติดตรงที่ขาดและเขาคิดว่าจะเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้ก่อน ถ้ามีมากพอจะซื้อเล่มใหม่มาเปลี่ยนให้ในวันรุ่งขึ้น

ฉากที่ 5 ที่โรงเรียนสุเทพก็นำหนังสือมาคืนวิชุดาและพูดกับวิชุดาว่า

สุเทพ : วิชุดา ฉันทำหนังสือของเธอล่นที่พื้นและหนังสือขาด และยังมีรอยสกปรกอีก ฉันขอโทษนะที่ดูแลหนังสือของเธอไม่ดี

วิชุดารับหนังสือมาและเปิดดู ความรู้สึกเสียตายและเสียใจที่หนังสือเธอขาด ทำให้เธอไม่อยากจะพูดอะไร สุเทพเข้าใจถึงความรู้สึกนั้นจึงบอกกับวิชุดาว่า

สุเทพ : ฉันทำความสะอาดตรงที่สกปรกแล้วและติดสกอตเทปตรงที่ขาดแล้ว
ฉันจะพยายามเก็บเงินค่าขนมแล้วซื้อหนังสือเล่มใหม่มาเปลี่ยนให้

วิชุดา : ช่างมันเถอะไม่เป็นไรหรอก ฉันไม่เอาหนังสือเล่มใหม่แล้วละ แต่
สิ่งที่ฉันได้รับในวันนี้ คือความกล้าหาญของเธอที่กล้าหาญ ยอมรับผิด
ยอมรับสภาพความจริง ทำให้ฉันเข้าใจว่า วัตถุนั้นไม่สำคัญเท่าจิตใจ
หรอก

สุเทพ : ชอบใจเธอมากนะวิชุดา

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง ยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ชื่อกิจกรรม คำแนะนำที่ดี

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

อุปกรณ์ที่ใช้ 1. ภาพวาด
 2. ดินน้ำมัน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "คำแนะนำที่ดี" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "คำแนะนำที่ดี" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง คำแนะนำที่ดี

สถานการณ์

ปัญญาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปัญญาสนใจเรียนวิชาชีฟและงานเกี่ยวกับ การวาดภาพ ดนตรี งานปั้น และงานจักสาน ปัญญาจะเรียนศิลปะได้ดี ผลงานของเขาจะได้รับคำชมเชยเป็นประจำ แต่ผลการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ได้คะแนนต่ำมาก ปัญญาไม่ค่อยสนใจฟังเวลาครูสอน เมื่อครูให้งานปัญญาค่อยถามค่อยลอกงานเพื่อนส่งครูเสมอ ปัญญาไม่มีความเข้าใจในบทเรียนเลย วันหนึ่งครูสมศรีซึ่งเป็นครูประจำชั้นได้ชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า การเรียนจะต้องผสมผสานกันไปทุกวิชา เพราะเนื้อหาของวิชาจะเอื้ออำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกัน การที่ปัญญาเก่งงานประดิษฐ์ งานวาดเขียนนั้น ก็สามารถจะประกอบอาชีพได้ แต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอในการดำรงชีวิตต่อไป ในภายหน้าที่จะต้องนำวิชาในกลุ่มทักษะมาใช้ ถ้าปัญญาประกอบอาชีพค้าขายก็ย่อมจะเกี่ยวข้องกับตัวเลข การคิดคล่องแคล่วจะช่วยให้อลาด มีความรวดเร็วแม่นยำในการคิดเงิน ทอนเงิน จะไม่ผิดพลาดแม้จะเป็นเลขจำนวนมากก็ตาม การเรียนรู้จะทำให้นักเรียนรู้หลักในการคิด การคอยถามหรือ ลอกงานเพื่อนนั้น เมื่อเรียนจบแล้วก็คงจะแยกย้ายกันไปจะคอยถามใครได้ตลอดเวลา ถ้าหากคิดเองเป็นก็ไม่ต้องรบกวนคนอื่น ปัญญาจึงคิดจะลองตั้งใจใหม่โดยสนใจเรียนวิชาในกลุ่มทักษะมากขึ้น และวิชาในกลุ่มที่เขานัดเขาก็ไม่ทอดทิ้งเมื่อไม่เข้าใจบทเรียนก็ถามครูหรือให้เพื่อน ๆ ช่วยอธิบายวิธีการคิดให้ฟัง ซึ่งทำให้ปัญญามีความเข้าใจและสามารถมีหลักการคิดได้เอง เมื่อมีการทดสอบวัดจุดประสงค์ในครั้งต่อมาเขาได้คะแนนดีขึ้น ปัญญาดีใจมาก และตั้งใจจะปรับปรุงตนเองต่อไปเรื่อย ๆ โดยหวังว่าเมื่อสอบวัดผลปลายภาคเรียนเขาคงจะได้คะแนนดีขึ้นกว่าเดิมแน่นอน

เรื่อง คำแนะนำที่ดี

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 กำลังเรียนวิชาแนะแนว
อยู่ ครูกำลังอธิบายเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนชอบและวิชาที่นักเรียนไม่ชอบ

ครู : นักเรียนคนไหนที่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษบ้าง

ชุมพล : ผมชอบคณิตศาสตร์ ครับ

วิมล : ผมชอบภาษาอังกฤษ ครับ

ครู : แล้วใครที่ชอบวิชาการทำงานพื้นฐานอาชีพบ้าง

เด็กนักเรียนยกมือกันเต็มเลย ครูชี้ไปที่ปัญญา ครูก็ถามปัญญา

ครู : ปัญญาชอบวิชาอะไรละ

ปัญญา : ผมชอบวิชาวาดเขียนและงานปั้น งานจักสาน ครับ

ครู : แล้ว สุวิทย์ละ

สุวิทย์ : ผมชอบวิชาเกษตร ครับ

ครู : ขอฝ่ายหญิงบ้าง จิตรา ชอบวิชาอะไร

เมื่อครูถามนักเรียนเสร็จแล้ว ครูจึงอธิบายว่าการเรียนจะต้องผสมผสาน
กันไปทุกวิชาเพราะเนื้อหาวิชาจะเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ครู : จะเห็นได้ว่าทุกคนจะทำได้ดีในสิ่งที่ตนเองชอบ อย่างคนที่ชอบงาน
วาดเขียนก็จะทำงานวาดเขียนได้ดี คนที่ชอบคณิตศาสตร์ก็จะทำ
คณิตศาสตร์ได้ดี แต่ว่าการเรียนที่ดีเราจะต้องผสมผสานกัน
ไปทุกวิชา เราถึงจะสามารถเรียนผ่านไปได้ ใช่มั้ยคะ ตอนนี้มี
ครูที่สอนชั้น ป.5 บอกให้ครูทราบว่า มีนักเรียนบางคนที่ไม่สนใจ
วิชาที่ตัวเองไม่ชอบ แต่กลับทำได้ดีในวิชาที่ตัวเองถนัดจนถึงกับ
ได้รางวัลมาหลายครั้งแล้ว ในห้องนี้พอจะมีมั้ยคะ

เพื่อน ๆ : ปัญญา ค่ะ ปัญญา ครับ

ครู : ปัญญา ไม่ชอบวิชาอะไรคะ

ปัญญา : ผมไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ ครับ

ครู : เพราะอะไรคะ

ปัญญา : ตัวเลขผมไม่ค่อยถนัด ผมไม่ชอบมานั่งคิดเห็นตัวเลขแล้วก็ปวดหัว แล้วครับ

สุวิมล : แต่เขาจะทำงานวิชาวาดเขียน และการปั้นดินน้ำมันได้ดีนะคะ

ครู : ใช่ค่ะ เขาจะทำงานในวิชาที่เขาถนัดได้ดี แต่นั่นจะเป็นการเพียงพอไหมะในการประกอบอาชีพ

ปัญญา : แต่ผมว่างานประดิษฐ์ วาดภาพ ก็ประกอบอาชีพได้

ครู : ใช่ ปัญญาพูดถูก การที่ปัญญาเก่งงานประดิษฐ์ งานวาดเขียนนั้น ก็สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ แต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอในการดำรงชีวิตต่อไปในภายหน้าจะต้องนำวิชากลุ่มคณิตศาสตร์ ภาษาไทย มาใช้ ถ้าปัญญาประกอบอาชีพค้าขายก็ย่อมจะเกี่ยวข้องกับตัวเลข การคิดคล่องแคล่วจะช่วยให้ฉลาด มีความรวดเร็ว แม่นยำในการคิดเงิน ทอนเงินจะไม่ผิดพลาดแม้จะเป็นเลขจำนวนมาก ๆ

วิภาดา : ปัญญาเขาลอกการบ้านหนูประจำเลยคะ

ครู : การลอกเป็นสิ่งที่ทำง่าย แต่เราจะได้ประโยชน์ เมื่อเรียนจบแล้วก็คงจะแยกย้ายกันไปจะคอยถามใครได้ตลอดเวลา การเรียนรู้จะทำให้เรารู้จักหลักในการคิด ถ้าหากคิดเองเป็นก็ไม่ต้องรบกวนผู้อื่น

ปัญญา : ครูครับผมอยากจะตั้งใจเรียนวิชาที่ผมไม่ถนัดครับ แต่ผมก็ไม่ทราบจะถามใครได้

ครู : ถามครู ถามเพื่อน ซิคะ

วิภาดา : ถ้ามาราก็ได้

ชุมพล : นายถ้ามาราก็ เราจะอธิบายให้นายฟังเอง

ครู : เห็นไหม มีคนจะช่วยตั้งเขอะแน่ะ ครูขอให้เพื่อน ๆ ช่วยเขาด้วย
นะคะ แต่ปัญญางงละลึกเสมอว่า จะต้องทำอะไรด้วยตนเองก่อน
ก่อนที่จะให้ผู้อื่นช่วย

ปัญญา : ครับคุณครู ผมจะพยายามครับ ขอบพระคุณมากครับ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง ทักษะในสิ่งที่กำหนดให้

ชื่อกิจกรรม ตาวิเศษเห็นนะ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

อุปกรณ์ที่ใช้ 1. ถังขยะ, ที่ตักขยะ

2. ไม้กวาด

3. เศษกระดาษ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่อง สถานการณ์จำลองเรื่อง "ตาวิเศษเห็นนะ" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกัน เลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ตาวิเศษเห็นนะ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

การทดลองครั้งที่ 10

สถานการณ์

ในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง ครูใหญ่ประกาศว่าจะมีการประกวดห้องเรียนทุกสัปดาห์ และจะประกาศผลในวันศุกร์ของทุกอาทิตย์ ในแต่ละชั้นจะประกวดกันเองระหว่างห้องเรียน นักเรียนชั้น ป. 5/4 จะเอาใจใส่ความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณหน้าห้องเรียนอยู่เสมอ นักเรียนทุกคนจะช่วยเหลือกันช่วยกันทำเวรรักษาความสะอาดอยู่เสมอ เพราะว่า เป็นห้องเรียนของทุกคน โดยจะมีการเก็บกวาด ถู และเอาเศษขยะเก็บใส่ถังขยะที่ ห้องเรียนแล้วนำไปเทที่ถังขยะใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ในตอนเย็นก็จะช่วยกันทำสะอาดอีกครั้งหนึ่งโดยทุกคนจะรู้หน้าที่ของตัวเองว่าจะต้องทำอะไร จะมีการแบ่งงานกันทำ เช่น กวาดห้อง ถูห้อง เช็ดกระดาน เอาขยะไปทิ้งจนกระทั่งสะอาดเรียบร้อย แล้วจึงแยกย้ายกันกลับบ้าน

ส่วนในห้องเรียนของนักเรียนชั้น ป. 5/5 ไม่ค่อยเอาใจใส่เท่าใดนัก แม้จะมีเวรทำความสะอาดแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีเศษกระดาษเกลื่อนเต็มห้องอยู่แทบทุกวัน เพราะนักเรียนไม่เก็บเศษกระดาษไปทิ้งขยะ ทั้งเกลื่อนกลาดที่ได้โต๊ะ และตามพื้นห้องทำให้ห้องเรียนสกปรก ไม่น่าเรียน พอโรงเรียนเลิก นักเรียนก็ชวนกันไปวิ่งเล่นไม่มีใครสนใจเศษกระดาษที่เกลื่อนอยู่เต็มห้อง และยังมีกองขยะกองอยู่ที่มุมห้องอีกด้วย

พอถึงวันศุกร์ ก็มีคณะกรรมการมาตรวจห้องเรียนให้คะแนน คณะกรรมการก็ชมนักเรียนชั้น ป. 5/4 ว่า มีความขยันและมีความสามัคคีกันดีมากทำให้ห้องเรียนสะอาด และรู้จักที่จะทิ้งขยะในที่ที่ทิ้งขยะ คณะกรรมการกล่าวชมว่า ช่วยกันรักษาความสะอาดดีมากและนักเรียนทุกคนก็ยิ้มให้กันอย่างภาคภูมิใจในความร่วมมือซึ่งกันและกัน

คณะกรรมการเดินไปดูห้อง ป.5/5 คณะกรรมการเห็นเศษกระดาษ
 เคลื่อนเต็มพื้นห้องและยังมีเศษขยะอย่างอื่นตกอยู่ที่พื้น และมองไปที่หลังห้องเห็น
 ถังขยะวางเกะกะมีเศษกระดาษเคลื่อนอยู่รอบ ๆ ถังขยะ คณะกรรมการจึงพูด
 กับนักเรียนว่า ห้องนี้ต้องขยันอีกหน่อยนะครับ ถังขยะทางโรงเรียนเขาก็มีให้แค่
 เดินเอาเศษขยะไปทิ้งที่ถังขยะคงไม่ทำให้นักเรียนเหนื่อยมากนักครับ เราต้อง
 ช่วยกันรักษาความสะอาดกันเอง เพราะจะมีวรอตภารโรง โรงเรียนของเรา
 คงจะสกปรกไม่น่าเรียนแน่ ๆ เลย

เรื่อง ตาวิเศษเห็นนะ

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนของนักเรียนชั้น ป.5/4 ในช่วงเข้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ นักเรียนกำลังช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณหน้าห้องเรียน และนักเรียนทุกคนกำลังช่วยกันทำความสะอาดอย่างขมักเขม้น และหัวหน้าห้องก็คุยกับเพื่อน ๆ ในห้อง

หัวหน้าห้อง : เพื่อน ๆ ทุกคนเราช่วยกันทำความสะอาดห้องให้เรียบร้อยหน่อยนะครับ เพราะวันนี้วันศุกร์ คณะกรรมการจะมาตรวจให้คะแนนด้วย

เพื่อน ๆ กำลังเก็บกวาด ถู และเอาเศษขยะเก็บใส่ถังขยะและเอาไปทิ้งในที่ทิ้งขยะของโรงเรียนที่จัดไว้

วิรัตน์ : วรลักษณ์ช่วยกวาดขยะมาทางนี้ได้มัย เพราะจะตักใส่ถังขยะได้ง่าย ๆ

วรลักษณ์ : ได้ซิมีเศษขยะเล็ก ๆ เท่านั้น เพราะเพื่อนเราทิ้งขยะในถังขยะ และทุกคนในห้องเราก็กู้ช่วยกันอยู่แล้ว

สุชาติ : สุมาลีช่วยลบกระดานหน่อยนะ เราจะเอาขยะไปทิ้งที่ถังใหญ่

สุมาลี : ได้ซิ

นักเรียนชั้น ป.5/4 ช่วยกันทำความสะอาดห้องได้อย่างรวดเร็ว เพราะทุกคนได้แบ่งหน้าที่กันทำ

ฉากที่ 2 ในห้องเรียนของนักเรียน ป.5/5 นักเรียนชายก็เล่นกันอยู่ ส่วนนักเรียนหญิงก็นั่งคุยกัน ไม่มีใครสนใจที่จะทำความสะอาดห้องเลย ทั้งที่ห้องมีเศษกระดาษเกลื่อนตามพื้นห้อง

หัวหน้าห้อง : ช่วยกันทำความสะอาดหน่อยซิ

วีระศักดิ์ : ให้เวรทำความสะอาดทำซิ

สมใจ : ไซ้แล้ว เราไม่ไซ้เวรทำความสะอาดนี้

ส่วนมรกต ซึ่งเป็นหัวหน้าเวรก็ตอบเพื่อน ๆ ว่า

มรกต : พวกเธอไม่รู้จักที่ทิ้งขยะกันเลย ดูนี เกล็ดเต็มพื้นเลย พวกฉันก็
ที่เกี่ยจทำเป็นเหมือนกันนะ

สุวรรณา : จริงด้วย ไม่ช่วยกันเลย ทำไปเท่าไรก็ไม่สะอาดหรอก เพราะ
พวกเธอเอาแต่มั่งง่าย ถึงขยะอยู่แค่หลังห้องนี้เองยังไม่เอาไป
ทิ้งอีก

วิไลวรรณ : ฉันเห็นเพื่อนเราบางคนเดินไปจะทิ้งขยะนะแต่ไม่ยอมทิ้งลงถังขยะ
กลับทิ้งไว้ที่รอบ ๆ ถังขยะ ดูนี

วิไลวรรณชี้ไปที่หลังห้องซึ่งมีขยะอยู่รอบถังขยะเป็นจำนวนมาก หัวหน้า
ห้อง เห็นทั้งสองฝ่ายทะเลาะกันจึงห้ามไม่ให้ทะเลาะกัน และหัวหน้าที่ได้บอก
เพื่อน ๆ ว่า

หัวหน้าห้อง : เอาหละ พอแล้ว ใครไม่ยากทำก็ไม่ต้องทำ ไม่ต้องทะเลาะกัน

ฉากที่ 3 ในเย็นวันศุกร์ คณะกรรมการมาตรวจห้องเรียนของนักเรียนชั้น

ป.5/4 และพูดคุยกับนักเรียนชั้น ป.5/4 ว่า

คณะกรรมการ : นักเรียนห้องนี้มีความขยันและมีความสามัคคีดีมาก ทำให้ห้อง
เรียนสะอาด และมีครูมาบอกคณะกรรมการด้วยว่า ห้องนี้จะ
เก็บขยะในห้องเรียนไปทิ้งที่เผาขยะทุกวัน ไม่ต้องรอภารโรง
มาเก็บขยะ ครูขอชมเชยนักเรียนทุกคนครับ

นักเรียน : ยิ้มให้กันอย่างมีความสุข

แล้วคณะกรรมการก็เดินไปตรวจที่ห้องเรียนชั้น ป.5/5 คณะกรรมการ
เห็นเศษกระดาษเกล็ดเต็มห้อง และยังมีเศษขยะอย่างอื่นตกอยู่ที่พื้นและมองไป

ที่หลังห้องเห็นถึงชยะวางเกะกะ มีเศษกระดาษเกลื่อนอยู่รอบ ๆ ถึงชยะ คณะ-
กรรมการจึงพูดกับนักเรียน ว่า

คณะกรรมการ : ห้องนี้ต้องขยันอีกหน่วยนะครับ ถึงชยะทางโรงเรียนก็มีให้
นักเรียนควรจะไปทิ้งที่ถึงชยะ ไม่ใช่ไปกองไว้ที่หลังห้อง
อย่างนั้น เราต้องช่วยกันรักษาความสะอาดกันเอง เพราะ
มีวรนต์ภารโรง โรงเรียนของเราคงจะสกปรกไม่น่าเรียน

นักเรียนก็นิ่งก้มหน้าฟังครู

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

ชื่อกิจกรรม อยานะ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม

- อุปกรณ์ที่ใช้
1. หนังสือ
 2. โต๊ะเขียนหนังสือ
 3. สมุด ปากกา

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เล่าเรื่องสถานการณ์จำลองเรื่อง "อยานะ" จากนั้นนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันเลือกผู้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม

นักเรียนแสดงบทบาทไปตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "อยานะ" ตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระและข้อคิดที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "อย่านะ"

สถานการณ์

ในตอนพักกลางวัน นิพนธ์ไปนั่งอ่านหนังสือในห้องสมุด นิพนธ์เห็น ศราวุธเดินไปเดินมาและทำท่าทางลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ข้างตู้หนังสือจึงเข้าไปดู นิพนธ์เห็นศราวุธกำลังฉีกหนังสือของห้องสมุดจึงเข้าไปห้าม แต่ศราวุธไม่สนใจ กลับบอกว่าใคร ๆ เขาก็ทำกันอย่างนี้ อย่าว่าแต่ฉีกเลยหยิบไปทิ้งเล่มก็ยังเคย ถ้านิพนธ์อยากได้เล่มไหนก็บอกจะเอาออกไปให้ นิพนธ์บอกว่า หนังสือของห้องสมุด เป็นสมบัติของโรงเรียนของส่วนรวม เป็นของนักเรียนทุกคนที่จะต้องช่วยกันรักษาไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง ถ้าหากศราวุธแอบฉีกหรือขโมยหนังสือออกไป และคนอื่นเขาจะใช้ก็ไม่มีใช้ หรือถ้านักเรียนคนอื่นขาดความรับผิดชอบต่อสมบัติของโรงเรียนอย่างศราวุธ คือ ต่างคนต่างหยิบเอาไปเป็นสมบัติของตนเสียแล้ว อีกหน่อยหนังสือในห้องสมุดก็คงไม่มีให้ใช้ ศราวุธบอกว่าให้นิพนธ์เป็นคนดีไปคนเดียวก็แล้วกันแล้วทำท่าจะเดินหนี แต่นิพนธ์ถามว่า ทำรายงานวิชาสังคมที่จะส่งพรุ่งนี้เสร็จแล้วหรือยัง ศราวุธตอบว่ายังไม่ได้ทำ แล้วก็เดินไปหาหนังสือเพื่อมาทำรายงานแต่เปิดหน้าเรื่องที่ต้องการไม่พบ เพราะหน้าหนังสือถูกฉีกไปหมดแล้ว ศราวุธพูดด้วยความโกรธว่า คนที่ฉีกเอาไปเป็นพวกที่เห็นแก่ตัว นิพนธ์บอกว่าใช่ พวกที่ชอบฉีก ขอบขโมยหนังสือห้องสมุดเป็นพวกที่เห็นแก่ตัว และไม่รักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและของส่วนรวม ศราวุธหันมามองหน้า นิพนธ์ แล้วขอโทษที่ตนเองเคยฉีกและขโมยหนังสือ โดยไม่นึกถึงว่ายังมีคนอื่นอีกมากที่เขายังต้องการใช้หนังสือ และสัญญาว่าต่อไปนี้จะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้ว และจะช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม

เรื่อง ยอานะ

ฉากที่ 1 ในห้องสมุด นิพนธ์เข้าไปนั่งอ่านหนังสือในห้องสมุด พออ่านหนังสือจบ
บทที่ 1 ก็เงยหน้าขึ้นและมองเห็นศรารุชกำลังยืนลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ข้างตู้หนังสือ
จึงเข้าไปถามดู

นิพนธ์ : ทำอะไรอยู่นะ ทำลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ได้

ศรารุชกำลังฉีกหนังสือของห้องสมุดอยู่ นิพนธ์ได้ห้ามปรามศรารุช

นิพนธ์ : เอ๊ย นายทำยังงี้ได้ยังงัยนะ นี่เป็นหนังสือของห้องสมุดนะ

ศรารุช : พูดทำทางไม่สนใจ ใคร ๆ เขาก็ทำกันอย่างนี้นั่นแหละน่า อย่าว่า
แต่ฉีกเลย หยิบไปทั้งเล่มก็ยังเคย นายจะเอาเล่มไหนนะบอกฉันได้
เลย จะเอาออกไปให้

นิพนธ์ : ฉันไม่เอาหรอก เพราะหนังสือของห้องสมุดเป็นสมบัติของโรงเรียน
เป็นของนักเรียนทุกคนที่จะต้องช่วยกันรักษา ไม่ใช่ของใครคนใด
คนหนึ่ง ถ้าหากนายแอบฉีกหรือขโมยหนังสือออกไป และคนอื่นเขา
จะใช้ก็ไม่มีใช้ หรือถ้าหากนักเรียนทุกคนขาดความรับผิดชอบต่อ
สมบัติของโรงเรียนอย่างนาย คือ ต่างคนต่างหยิบเอาไปเป็นสมบัติ
ของตนเสียแล้ว อีกหน่อยหนังสือในห้องสมุดก็คงไม่มีให้ใช้

ศรารุช : นายเป็นคนดีไปคนเดียวก็แล้วกัน

นิพนธ์เห็นท่าทางศรารุชชักจะโมโห เพราะศรารุชกำลังจะเดินออก
จากห้องสมุดไป ก็เลยเปลี่ยนเรื่องพูด

นิพนธ์ : แล้วนายทำรายงานวิชาสังคมที่จะส่งพรุ่งนี้เสร็จหรือยัง

ศรารุช : ยังเลย แล้วนายเสร็จหรือยัง

นิพนธ์ : เสร็จแล้ว จั๊นนายก็รีบทำซิจะได้เสร็จเร็ว ๆ

ศรารุช : เดี่ยวเราจะไปหาหนังสือก่อนนะ

ศรารุขก็เดินไปหาหนังสือเพื่อมาทำรายงาน แต่เปิดหน้าเรื่องที่ต้องการไม่พบ เพราะหนังสือถูกฉีกไปหมดแล้ว ศรารุขพูดขึ้นด้วยความโมโหว่า

ศรารุข : นี่นิพนธ์ คนเขาฉีกหนังสือเรื่องที่ฉันต้องการไปหมดเลย เห็นแก่ตัว
จังเลย

นิพนธ์ : ใช่ พวกที่ชอบฉีก ชอบขโมยหนังสือห้องสมุดเป็นพวกที่เห็นแก่ตัวและ
ไม่รักษาศรีพระสมบัติของโรงเรียนและของส่วนรวม

ศรารุขหันมามองหน้านิพนธ์ และพูดกับนิพนธ์ว่า

ศรารุข : ฉันขอโทษนะที่พูดไม่ดีกับนายและฉันยังทำตัวไม่ดี โดยชอบฉีกและ
ขโมยหนังสือ โดยไม่นึกว่ายังมีคนอื่นอีกมากที่เขายังต้องการใช้
หนังสือ และสัญญาว่าต่อไปนี้จะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้ว

นิพนธ์ : ดีมากเพื่อน ฉันดีใจด้วยที่นายคิดได้
ทั้งสองคนต่างกอดคอแล้วยิ้มให้แก่กัน

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

การทดลองครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยนิเทศ
ชื่อกิจกรรม	ดอกไม้
เวลา	50 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง 2. เพื่อสรุปผลได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม
อุปกรณ์	ดอกไม้ แจกัน เชือก เข็มร้อยมาลัย

วิธีดำเนินการ

1. ครูให้นักเรียนนำดอกไม้มาคนละ 1 ดอก ให้นักเรียนพิจารณาดูชนิด สี กลิ่น และความแตกต่างของดอกไม้แต่ละชนิด
2. ครูให้นักเรียนนำดอกไม้ทั้งหมดมากองรวมกันไว้บนโต๊ะ ครูถามนักเรียนว่า ดอกไม้เหล่านั้นดูดี สวยงามและเหมาะสมแล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่ได้ควรทำอย่างไร ให้นักเรียนเสนอแนะ เช่น นำทั้งหมดมาจัดใส่แจกัน จัดเข้าช่อให้สวยงาม หรือนำไปร้อยเป็นมาลัย เป็นต้น
3. ให้นักเรียนลองทำตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม เสร็จแล้วให้เปรียบเทียบระหว่างดอกไม้ที่วางอยู่กะกะบนโต๊ะกับผลงานที่ทำใหม่ ขึ้นใจดูร้อยร้อยสวยงามกว่ากัน
4. ครูสรุปให้นักเรียนเข้าใจว่านักเรียนมาจากครอบครัวต่าง ๆ กัน เปรียบเสมือนดอกไม้หลายสี หลายพันธุ์ หลายดอก เมื่อมาอยู่ร่วมกันในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยไว้เป็นแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้

มีความสงบ เรียบร้อย สวยงามเปรียบเสมือนดอกไม้ที่ได้รับการจัดตกแต่งไว้แจกัน หรือที่จัดเป็นช่อ และที่นำมาร้อยเป็นมาลัยแล้ว วินัยก็คือเชือกที่นำมาร้อยมาลัย หรือแจกันซึ่งเป็นภาชนะรองรับให้ดอกไม้อยู่ร่วมกันได้สวยงามนั่นเอง

5. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องวินัยในตนเองของนักเรียนหลังจากได้รับการฝึกโดยการใช้อุปกรณ์จำลอง
6. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
7. ผู้วิจัยกล่าวปิดการฝึกวินัยในตนเองโดยการใช้อุปกรณ์จำลอง

ภาคผนวก ค.

1. คุณภาพแบบสอบถามวินัยในตนเอง
2. คะแนนดิบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วินัยในตนเองเป็นรายด้านของนักเรียน

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวินัยในตนเอง

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	3.57	21	4.28
2	2.29	22	3.00
3	2.37	23	3.43
4	1.95	24	2.82
5	3.96	25	3.49
6	1.94	26	2.48
7	2.83	27	4.97
8	3.00	28	2.83
9	5.00	29	2.61
10	3.00	30	2.50
11	2.16	31	2.66
12	5.27	32	4.46
13	1.90	33	3.68
14	2.61	34	3.03
15	4.85	35	4.57
16	3.92	36	3.06
17	3.86	37	3.50
18	2.88	38	4.39
19	3.49	39	2.18
20	6.84	40	6.70

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.8277

ตาราง 7 แสดงวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการ
ใช้เทคนิคแม่แบบ

คนที่	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	ผลต่างของคะแนน
1	94	81	13
2	106	95	11
3	108	75	33
4	77	70	7
5	93	93	0
6	94	85	9
7	92	83	9
8	106	90	16
9	102	82	20
10	110	80	30
11	90	72	18
12	109	75	34

ตาราง 8 แสดงวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการ
ใช้สถานการณ์จำลอง

คนที่	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	ผลต่างของคะแนน
1	98	92	6
2	89	88	1
3	110	90	20
4	111	85	26
5	88	78	10
6	95	93	2
7	108	73	35
8	88	84	4
9	104	85	19
10	108	79	29
11	97	93	4
12	102	79	23

ตาราง 9 แสดงวินัยในตนเองเป็นรายด้านของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อน
และหลังการใช้เทคนิคแม่แบบ

พฤติกรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ผลต่างของ	
	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	ค่าเฉลี่ย	อันดับ
เคารพในสิทธิของผู้อื่น	26.12	2	30.75	1	4.63	2
ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน	28.16	1	29.00	2	0.84	4
ตรงต่อเวลา	24.10	3	28.33	3	4.23	3
ยอมรับการกระทำของ						
ตนเอง	21.60	4	27.00	4	5.40	1
รู้จักหน้าที่และทำตาม						
หน้าที่ของพลเมืองดี	21.28	5	22.00	5	0.72	5

ตาราง 10 แสดงวินัยในตนเองเป็นรายด้านของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อน
และหลังการใช้สถานการณ์จำลอง

พฤติกรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ผลต่างของ	
	$\bar{X}$	อันดับ	$\bar{X}$	อันดับ	ค่าเฉลี่ย	อันดับ
เคารพในสิทธิของผู้อื่น	26.00	2	32.00	2	6.00	4
ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน	27.00	1	29.16	4	2.16	5
ตรงต่อเวลา	24.33	3	32.44	1	8.11	2
ยอมรับการกระทำของ						
ตนเอง	19.80	5	28.40	5	8.60	1
รู้จักหน้าที่และทำตาม						
หน้าที่ของพลเมืองดี	23.63	4	29.80	3	6.17	3

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวเสาวนีย์	ชื่อสกุล ศรีมนตรี
วัน เดือน ปีเกิด	16 มีนาคม 2511
สถานที่เกิด	จังหวัด มหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	56 สุขุมวิท 16 พระโขนง กรุงเทพฯ 10110 โทร. 258-1838
ประวัติการศึกษา	
พุทธศักราช 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม
พุทธศักราช 2532	ประกาศนียบัตรวิชาชีพศึกษาชั้นสูง (สุขศึกษา) วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดมหาสารคาม
พุทธศักราช 2534	ศิลปศาสตรบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ) วิทยาลัยพลศึกษามหาสารคามสมทบกับ วิทยาลัยครูมหาสารคาม
พุทธศักราช 2539	กศ.ม. เอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลอง

ที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด

จังหวัด นนทบุรี

บทคัดย่อ

ของ

เสาวนีย์ ศรีมนตรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

พฤษภาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) จังหวัด นนทบุรี ปีการศึกษา 2538 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 12 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง แบบแผนการทดลองคือ Randomized group pretest-posttest design เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่ แบบสอบถามใคร่เอ๋ย แบบสอบถามวินัยในตนเอง โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบและโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF MODELING TECHNIQUE AND
SIMULATION ON THE SELF-DISCIPLINE OF PRATHOM SUKSA V
STUDENTS OF WATBOR (NANTHAWITHAYA) SCHOOL IN
AMPHOE PAKKRET, CHANGWAT NONTHABURI

AN ABSTRACT

BY

SOAVANEE SREEMONTREE

Presented in partial fulfillment of requirements for the
Master of Education Degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

May 1996

The purpose of this experimental research was to compare the effects of modeling technique and simulation on the self-discipline of Prathom Suksa V students of Watbor (Nanthawithaya) school in Amphoe Pakkret, Changwat Nonthaburi in the academic year 1995. The subjects of twenty-four students were randomly selected from Prathom Suksa V students whose self-discipline scores were lower than twenty - fifth percentile. The subjects were then randomly divided into two experimental groups, each group consisted of twelve students. The experimental group I was exposed to the modeling - technique program while the experimental group II was exposed to the simulation - technique program. The research design was a randomized group pretest-posttest design. The research instruments were a guess - who questionnaire, a self-discipline questionnaire, a modeling - technique program, and a simulation-technique program. The data were analyzed by t-test.

The results were as follows:

1. The self-disciplines of the students exposed to the modeling - technique program significantly increased at .01 level.

2. The self-disciplines of the students exposed to the simulation-technique program significantly increased at .01 level.

3. No significant difference in self disciplines of both groups was found.